

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Rudolf, M., 2016. Pravni režimi in druge omejitve na zemljiščih pri izvajanju agrarnih operacij. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Lisec, A.): 85 str.

Datum arhiviranja: 05-10-2016

University
of Ljubljana

Faculty of
Civil and Geodetic
Engineering

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Rudolf, M., 2016. Pravni režimi in druge omejitve na zemljiščih pri izvajanju agrarnih operacij. Master Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Lisec, A.): 85 pp.

Archiving Date: 05-10-2016

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

**MAGISTRSKI ŠTUDIJSKI
PROGRAM DRUGE STOPNJE
PROSTORSKO
NAČRTOVANJE**

Kandidatka:

MONIKA RUDOLF

**PRAVNI REŽIMI IN DRUGE OMEJITVE NA
ZEMLJIŠČIH PRI IZVAJANJU AGRARNIH OPERACIJ**

Magistrsko delo št.: 11/II.PN

**LEGAL AND OTHER RESTRICTIONS ON LAND AT
THE IMPLEMENTATION OF AGRICULTURAL
OPERATIONS**

Graduation – Master Thesis No.: 11/II.PN

Mentorica:

izr. prof. dr. Anka Lisec

Ljubljana, 27. 09. 2016

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVE

Spodaj podpisana študentka **MONIKA RUDOLF**, vpisna številka **26430009**, avtorica pisnega zaključnega dela študija z naslovom: **PRAVNI REŽIMI IN DRUGE OMEJITVE NA ZEMLJIŠČIH PRI IZVAJANJU AGRARNIH OPERACIJ**

IZJAVLJAM

1. *Obkrožite eno od variant a) ali b)*
 - a) da je pisno zaključno delo študija rezultat mojega samostojnega dela;
 - b) da je pisno zaključno delo študija rezultat lastnega dela več kandidatov in izpolnjuje pogoje, ki jih Statut UL določa za skupna zaključna dela študija ter je v zahtevanem deležu rezultat mojega samostojnega dela;
2. da je tiskana oblika pisnega zaključnega dela študija istovetna elektronski obliki pisnega zaključnega dela študija;
3. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v pisnem zaključnem delu študija in jih v pisnem zaključnem delu študija jasno označila;
4. da sem pri pripravi pisnega zaključnega dela študija ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
5. soglašam, da se elektronska oblika pisnega zaključnega dela študija uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
6. da na UL neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja pisnega zaključnega dela študija na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija UL;
7. da dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v pisnem zaključnem delu študija in tej izjavi, skupaj z objavo pisnega zaključnega dela študija.

V: Ljubljani

Datum: 13. 8. 2016

Podpis študentke:

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	347.453.1:712.24(497.4)(043)
Avtor:	Monika Rudolf, dipl. inž. geod. (VS)
Mentor:	izr. prof. dr. Anka Lisec
Naslov:	Pravni režimi in druge omejitve na zemljiščih pri izvajanju agrarnih operacij
Tip dokumenta:	Magistrsko delo
Obseg in oprema:	85 str., 3 pregl., 34 sl., 15 pril.
Ključne besede:	agrarne operacije, kmetijska zemljišča, komasacija, agromelioracije, zavarovana območja, razvoj podeželja, Tišina.

Izveček

V magistrski nalogi so analizirane in predstavljene pravne in druge zakonske omejitve na kmetijskih zemljiščih pri izvajanju agrarnih operacij. Podrobneje smo preučili evropsko in slovensko zakonodajo na področju izvajanja agrarnih operacij, s poudarkom na omejitvah na zavarovanih in drugih varovanih območjih. Naloga je razdeljena na dva dela, in sicer teoretični (zakonski okvirji) in praktični (empirični) del. V teoretičnem delu je predstavljena evropska in slovenska zakonodaja na področju agrarnih operacij in dejavnosti, ki se izvajajo na tem področju v Sloveniji. Posebna pozornost je namenjena predstavitvi posebnih varovanih območij ter njihovega varstva na kmetijskih zemljiščih. Kot sklepni del teoretičnega dela smo izdelali preglednico, ki prikazuje posamezne vsebinske sklope zakonodaje in potrebna soglasja, ki jih je treba pridobiti pri soglasodajalcih v primeru posegov v prostor v sklopu agrarnih operacij. Predstavljen pa je tudi novi Zakon o kmetijskih zemljiščih s spremembami (ZKZ-E), ki je bil sprejet 31. marca 2016 in prinaša nekatere spremembe na področju agrarnih operacij. V empiričnem delu obravnavamo območje Občine Tišina, ki je bila vključena v projekte Programa razvoja podeželja (PRP) 2007–2013, kjer so na 9 območjih izvajali komasacijo kmetijskih zemljišč. Predstavljen je časovni potek komasacije. Poudarek je na prostorskih analizah in tematskih kartografskih prikazih omejitev posegov na kmetijska zemljišča z vidika varovanih in drugih posebnih območij za celotno območje Občine Tišina. Poskušali smo preučiti vse prostorske omejitve, ki jih je treba upoštevati pri posegih v prostor, tudi agrarne operacije. Na podlagi izdelanih prostorskih analiz in tematskih prikazov lahko dobimo celovit pregled za posamezno območje, katerega soglasje potrebujemo pri načrtovanju in izvajanju agrarnih operacij. Ugotovili smo, da se posamezne omejitve pogosto med seboj prostorsko prekrivajo. Občina Tišina bo v prihodnjem obdobju izvajala agromelioracije na komasacijskih območjih, ki so predvidene po PRP 2014–2020, in bo morala upoštevati prostorske omejitve, ki so bile preučene in prikazane s kartami, izdelanimi v tej nalogi.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC: 347.453.1:712.24(497.4)(043)
Author: Monika Rudolf, B.Sc.
Supervisor: assoc. prof. Anka Lisec, Ph.D.
Title: Legal and other restrictions on land in the implementation of agricultural operations
Document type: M. Sc. Thesis
Scope and tools: 85 p., 3 tab., 34 fig., 15 ann.
Keywords: agrarian operations, agricultural land, land consolidation, agromelioration, protected areas, rural development, Tišina.

Abstract

In the master's thesis, legal and other regulatory constraints relating to the agricultural land in the implementation of agricultural operations are analysed and presented. The European and Slovenian legislation in the field of implementation of agrarian operations has been examined in detail, focusing on restrictions on protected and other protective areas. The thesis is divided in two parts: theoretical (legal framework) and practical (empirical). In the theoretical part, the European and Slovenian legislation in the field of agricultural operations as well as activities carried out in practice in Slovenia are presented. Special attention is given to the presentation of special protected areas and their protection on agricultural land. The final part of the theoretical part gives an overview of the individual contents of the legislation and the necessary approvals to be obtained in the case of spatial interventions during the agrarian operations. We analysed the new Slovenian Agricultural Land Act with amendments (ZKZ-E), which was approved on 31 March 2016, introducing some changes in the field of agricultural operations. In the empirical part we have focused on the territory of the Municipality of Tišina, where land operation projects supported by the Rural Development Programme (RDP) 2007–2013 were implemented; here, land consolidation was carried out in 9 rural areas. The land consolidation procedure is analysed in detail. The emphasis is on the spatial analysis and thematic cartographic representation of the restrictions on planning and implementing different spatial interventions in agricultural areas in the territory of the Municipality of Tišina. We have tried to analyse all spatial restrictions which must be taken into account in spatial planning, including planning of agricultural operations. On the basis of elaborated spatial analysis and thematic representations we have obtained a comprehensive overview for the study area where special requirements exist for planning and implementation of agrarian operations. It has been shown that certain restrictions often overlap spatially. In the coming period, the Municipality of Tišina will implement agromeliorations to improve the conditions of agricultural production in the land consolidated areas, which are to be financed from RDP 2014–2020; these projects will be subject to spatial restrictions which were also examined and illustrated on the maps elaborated during our research.

ZAHVALA

Za pomoč in podporo pri nastajanju magistrskega dela se iskreno zahvaljujem mentorici *izr. prof. dr. Anki Lisec*.

Zahvala gre tudi *gospe Lidiji Grilc* iz *Geodetske družbe d. o. o.*, ki mi je posredovala podatke o izvedbi komasacije na območju Občine Tišina. Zahvaljujem pa se tudi *Občini Tišina (gospe Mateji Krizmanič Telkeš)*, ki mi je dovolila uporabo podatkov o izvedbi komasacije za namen raziskave v okviru magistrske naloge.

Zahvala gre tudi moji družini, prijateljem in sodelavcem, ki so mi nudili pomoč in podporo v vseh letih študija.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Cilji naloge in hipoteze	2
1.2	Metodologija in uporabljeni viri	3
2	TEORETIČNO OZADJE – PREGLED LITERATURE ZA PODROČJE AGRARNIH OPERACIJ	5
2.1	Opredelitev agrarnih operacij in vzroki drobljenja kmetijskih zemljišč	5
2.2	Agrarne operacije – zgodovinsko ozadje	6
2.3	Predstavitev agrarnih operacij	8
2.4	Agrarne operacije in program razvoja podeželja	9
2.4.1	Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih	11
2.4.2	Izgradnja velikih namakalnih sistemov	12
2.4.3	Tehnološke posodobitve velikih namakalnih sistemov	12
2.5	Varovanje kmetijskih zemljišč	13
3	ANALIZA ZAKONSKEGA OKVIRJA	15
3.1	Evropske direktive	15
3.1.1	Evropsko omrežje območij Natura 2000 (ohranjanje narave)	15
3.2	Slovenska zakonodaja za področje kmetijstva	17
3.2.1	Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ)	17
3.2.2	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-E)	21
3.2.3	Zakon o kmetijstvu (Zkme-1)	27
3.2.4	Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN)	28
3.2.5	Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč	28
3.3	Drugi zakoni, ki pomembno vplivajo na izvajanje agrarnih operacij	29
3.3.1	Zakonodaja s področja prostora	29
3.3.2	Zakonodaja s področja varstva okolja	30
3.3.3	Zakonodaja s področja varstva narave	30
3.3.4	Zakonodaja s področja urejanja voda	31
3.3.5	Zakonodaja s področja varovanja infrastrukture	31
3.3.6	Zakonodaja s področja varstva kulturne dediščine	32
3.3.7	Zakonodaja s področja varstva gozdov	32
3.4	Rezultat in analiza zakonodaje pri izvedbi agrarnih operacij na zavarovanih in varovanih območjih	33
4	PREDSTAVITEV ŠTUDIJSKEGA PRIMERA KOMASACIJE V OBČINI TIŠINA	39
4.1	Komasacija kmetijskih zemljišč v Občini Tišina	40
4.2	Agromelioracije na komasacijskih območjih za območje Občine Tišina	51
5	REZULTATI IN RAZPRAVA	53
5.1	Dejanska raba prostora	53
5.2	Naravna dediščina	55
5.3	Varstvo voda	58

5.4	Kulturna dediščina	61
5.5	Varstvo kmetijskih zemljišč in gozdov	65
5.5.1	Varstvo kmetijskih zemljišč	65
5.5.2	Varstvo gozdov	67
5.6	Varovalni pasovi infrastrukturnih objektov	68
5.6.1	Prometna infrastruktura	68
5.6.2	Energetika	70
5.6.3	Vodovod in kanalizacija	71
5.7	Namenska raba prostora	72
5.8	Razprava	74
6	ZAKLJUČEK	77
	VIRI	79

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1:	Prikaz spremembe Zakona o kmetijskih zemljiščih	23
Preglednica 2:	Pregled zakonodaje pri izvedbi agrarnih operacij na zavarovanih in varovanih območjih	33
Preglednica 3:	Seznam kulturne dediščine na območju Občine Tišina	61

KAZALO SLIK

Slika 1:	Prikaz agrarnih operacij	9
Slika 2:	Prikaz sosledja postopkov zemljiških operacij za celovite rešitve	13
Slika 3:	Pregled zakonodaje in soglasij pri posegih na varovanih in zavarovanih območjih	37
Slika 4:	Predstavitev in opis ključnih soglasij pri umeščanju agrarnih operacij v prostor na varovanih območjih	38
Slika 5:	Grb Občine Tišina (levo) in lega Občine Tišina v ožjem območju (desno)	39
Slika 6:	Prikaz občinske stavbe v naselju Tišina, jugozahodni vstop v Občino Tišina iz smeri Radenci preko reke Mure (levo zgoraj) in njena umestitev v Sloveniji (desno spodaj)	39
Slika 7:	Prikaz območij kmetijskih zemljišč, ki so bila vključena v komasacijsko območje Rankovci	41
Slika 8:	Prikaz kmetijskih zemljišč, ki so bila vključena v komasacijsko območje Vanča vas	42
Slika 9:	Urejanje meje na terenu na obodu komasacijskega območja Rankovci in Vanča vas	44
Slika 10:	Prikaz rezultatov vrednotenja zemljišč komasacijskega območja Rankovci (levo) in Vanča vas (desno)	45
Slika 11:	Prikaz idejne zasnove komasacije za območje katastrske občine Rankovci (levo) in Vanča vas (desno)	46
Slika 12:	Komasacijsko območje Rankovci - prikaz parcelne strukture pred komasacijo (levo) in po komasaciji (desno)	48
Slika 13:	Komasacijsko območje Vanča vas - prikaz parcelne strukture pred komasacijo (levo) in po komasaciji (desno)	49
Slika 14:	Komasacijsko območje Rankovci (levo) in Vanča vas (desno) - tehnično poročilo s prikazom statistike uspešnosti izvedbe komasacije	49
Slika 15:	Prikaz diagrama poteka komasacije	50
Slika 16:	Prikaz naselij v Občini Tišina	54
Slika 17:	Prikaz dejanske rabe zemljišč za komasacijsko območje Vanča vas in Rankovci	55
Slika 18:	Prikaz območja Nature 2000 - območje reke Mure	57
Slika 19:	Prikaz naravnih vrednot na območju Občine Tišina	57
Slika 20:	Prikaz naravne dediščine na območju Občine Tišina –Ekološka pomembna območja ob reki Muri (levo zgoraj), Natura 2000 ob reki Muri (desno zgoraj), zavarovano območje Drevesni park v Tišini (levo spodaj) in naravne vrednote ob reki Muri (desno spodaj)	58
Slika 21:	Vodovarstveno območje na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci	60
Slika 22:	Prikaz poplavnih območij na območju Občine Tišina	61
Slika 23:	Območja kulturne dediščine na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci ter na območju naselja Tišina	64
Slika 24:	Prikaz kulturne dediščine na območju Občine Tišina	65
Slika 25:	Panoramska slika s prikazom kmetijskih zemljišč na območju naselja Rankovci	66
Slika 26:	Panoramska slika s prikazom kmetijskih zemljišč na območju naselja Vanča vas	66
Slika 27:	Območje kmetijskih zemljišč na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci	66
Slika 28:	Prikaz območij varovalnih gozdov na južni strani Občine Tišina ob reki Muri	67
Slika 29:	Prikaz mreže cest na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci	68
Slika 30:	Prikaz prometne infrastrukture na območju komasacijskega območja Vanča vas in Rankovci	69

Slika 31:	Prikaz daljnovodnih stebrov na območju Občine Tišina	70
Slika 32:	Prikaz območij električne energije na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci	71
Slika 33:	Prikaz območij vodovoda in kanalizacije na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci	72
Slika 34:	Prikaz osnovne namenske rabe prostora (levo) in podrobne namenske rabe prostora (desno) za komasacijsko območje Vanča vas in Rankovci	73

1 UVOD

Magistrsko delo obravnava pravne in druge zakonske omejitve na kmetijskih zemljiščih pri izvajanju agrarnih operacij. V nalogi je podrobneje predstavljena evropska in slovenska zakonodaja na področju izvajanja agrarnih operacij, s poudarkom na omejitvah na zavarovanih in drugih varovanih območjih. Za raziskovalni del je bila izbrana Občina Tišina, ki je bila vključena v Program razvoja podeželja (v nadaljevanju: PRP) 2007–2013, kjer so na 9 komasacijskih območjih izvajali komasacije kmetijskih zemljišč. Geodetska dela je izvajala Geodetska družba d. o. o., kjer sem bila tudi vključena v samo delo na terenu. Občina ima po PRP 2014–2020 namen izvajati tudi agromelioracije na komasacijskih območjih. Za študijsko območje so bile izvedene prostorske analize v okoljih geografskih informacijskih sistemov (v nadaljevanju: GIS), kjer smo preučili vsa zavarovana in druga varovana območja na tem območju, vključujoč prostorski plan za območje Občine Tišina.

Delo magistrske naloge je bilo vključeno v raziskovalni projekt, ki ga je izvajala Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo pri Univerzi v Ljubljani s soizvajalci pod vodstvom dr. Anke Lisec, in sicer *Študija možnosti izvajanja zemljiških operacij na zavarovanih in varovanih območjih* (Lisec in sod., 2015b). Raziskovalni projekt je vključen v Resolucijo o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 »Zagotovimo.si hrano za jutri« (Uradni list RS št. 25/2011). Razlogi in namen te resolucije so večnamensko kmetijstvo postaviti pred nove izzive, ki jih sprejemata evropska in slovenska javnost, ter opredeliti nov strateški okvir razvoja kmetijstva in proizvodnje hrane. Resolucija opredeljuje vizijo in cilje razvoja kmetijstva v Sloveniji v naslednjem srednjeročnem obdobju do leta 2020. Predstavlja odgovor na spremembe, s katerimi se sooča kmetijstvo v 21. stoletju, in je skupen dokument vseh nosilcev razvoja agroživilstva.

Omenjena strategija v poglavju **Ohranjanje rodnosti tal in proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč omenja usmeritve ukrepov kmetijske zemljiške politike**. V tem poglavju predstavlja operativne cilje za ohranjanje rodnosti tal in proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč, in sicer (Strategija za izvajanje ..., 2014):

- *»varstvo najboljših kmetijskih zemljišč pred trajnim spreminjanjem namenske rabe in izboljšanja proizvodnega potenciala zemljišč;*
- *izboljšanje posestne in velikostne strukture kmetij;*
- *usmerjanje kmetijskih zemljišč prednostno tistim, ki jih bodo sami obdelovali;*
- *varovanje kmetijskih zemljišč pred degradacijo, onesnaženjem in nesmotrno rabo;*
- *preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč;*
- *izgradnja novih in tehnološke posodobitve obstoječih namakalnih sistemov«.*

Omenjeni cilji bodo doseženi z naslednjimi ukrepi (Strategija za izvajanje ..., 2014):

- *»določitev trajno varovanih kmetijskih zemljišč;*
- *agromelioracije in odpravljanje zaraščenosti kmetijskih zemljišč;*
- *komasacije, arondacije, medsebojna menjava kmetijskih zemljišč in razdružitev solastnine;*
- *namakanje.«*

1.1 Cilji naloge in hipoteze

Cilj magistrske naloge je celovit pregled vrste varovanih območij in drugih prostorskih zakonskih omejitev v kmetijskem prostoru v Sloveniji s predpisano zakonodajo, ki so pomembna z vidika izvajanja agrarnih operacij. Gradnjo, implementacijo zemljiško-ureditvenih del in izvajanje drugih posegov v prostor zakonsko ureja predvsem prostorska in gradbena zakonodaja. Pri posegih v prostor na območjih, ki so pomembna za ohranjanje narave, varstvo kulturne dediščine ter na drugih območjih varovanja, je treba upoštevati tudi določila področne zakonodaje. Pri varovanih območjih so pomembne predvsem omejitve v zvezi s posegi ter obveznosti pridobivanja ustreznih soglasij (naravovarstveno soglasje, kulturnovarstveno soglasje, dovoljenje za poseg v gozd, vodno soglasje ipd.). Pri posegih v prostor, tudi na področju izvajanja agrarnih operacij, so pomembni tudi varovalni pasovi objektov gospodarske javne infrastrukture (v nadaljevanju: GJI), morebitne omejitve in obveznosti pridobitve soglasij upravljavcev GJI (npr. varovalni pas vodotoka – vodno soglasje, varovalni pas občinske ceste – soglasje upravljavca ceste za poseg v varovalni pas občinske ceste ...).

V magistrski nalogi so predstavljene agrarne operacije, ki so določene v **Zakonu o kmetijskih zemljiščih** (Uradni list RS št. 59/1996, 71/2011 – UPB2 in zadnja sprememba 27/2016). **Agrarne operacije** so po Zakonu o kmetijskih zemljiščih: medsebojna menjava kmetijskih zemljišč, arondacija, komasacija in melioracija. Zakon o spremembah in dopolnitvah o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-E) je bil sprejet 11. aprila 2016 in prinaša kar nekaj novosti na tem področju. Tako so v nalogi predstavljene tudi spremembe, ki so bile sprejete z novim zakonom **ZKZ-E (2016)**. Največje spremembe se nanašajo na melioracije, saj so v prejšnji različici zakona določbe zastarele. Novi zakon tudi odpravlja pragove pri nezahtevnih agromelioracijah. Nova zakonodaja določa agromelioracijska dela, za katere odločba ministrstva ni predvidena (nezahtevne agromelioracije), in agromelioracijska dela, za katere je treba pridobiti odločbo ministrstva (zahtevne agromelioracije). Na novo se uvaja instrument *agromelioracij na območjih komasacij*, ki so bile pravnomočno uvedene po 30. juniju 2014. Pri namakalnih sistemih je novost pri delitvi, in sicer se delijo na javne, državne in zasebne. Pri agrarnih operacijah je pomembna novost pri uvedbi komasacijskih postopkov in melioracij, saj se za posamezno zemljiško parcelo v solastnini šteje, da se lastniki strinjajo z uvedbo zemljiške operacije, če odločitev o tem sprejmejo s soglasjem solastnikov, ki imajo v lasti več kot dve tretjini solastniških deležev (odstop od stvarnopravnega zakonika).

Pri načrtovanju in izvajanju agrarnih operacij predstavljajo, podobno kot v preteklosti, poseben izziv območja kmetijskih zemljišč, ki so zavarovana s posebnimi varstvenimi režimi in drugimi omejitvami. V nalogi so predstavljeni tako tudi zakoni in podzakonski akti, ki so pomembni pri izvajanju agrarnih operacij, s poudarkom na zavarovanih in drugih varovanih območjih prostora. Ključni zakoni, ki urejajo to področje, so: **Zakon o prostorskem načrtovanju** (ZPNačrt, 2007), **Zakon o graditvi objektov** (ZGO-1, 2004), **Zakon o varstvu okolja** (ZVO-1, 2004), **Zakon o ohranjanju narave** (ZON, 1999), **Zakon o vodah** (ZV-1, 2002), **Zakon o varstvu kulturne dediščine** (ZVKD-1, 2008), **Zakon o gozdovih** (ZG, 1999), **Zakon o cestah** (ZCes-1, 2010), **Zakon o varnosti v železniškem prometu** (ZVZeIP, 2007) in **Energetski zakon** (EZ-1, 2014).

Namen naloge je preučiti različne pravne režime ter druge zakonsko določene omejitve preurejanja kmetijskega prostora s ciljem podati usmeritve in pogoje za izvajanje posameznih vrst agrarnih operacij na zavarovanih in drugih varovanih območjih. Pomembno je, da pri načrtovanju agrarnih

operacij pristopimo celovito (**celovita presoja in ne sektorska**), hkrati pa moramo upoštevati tudi različne sektorske interese in omejitve v prostoru.

S pomočjo pregleda evropske in slovenske zakonodaje na področju varovanja kmetijskih zemljišč pri izvajanju agrarnih operacij ter na osnovi analize za študijsko območje bomo preverili pravilnost trditev:

- I. *V kmetijskem prostoru je veliko varstvenih režimov, ki se lahko med seboj tudi prekrivajo.*
- II. *Pridobivanje soglasij je zapleteno in ni usklajeno med posameznimi soglasodajalci – postopki pridobivanja niso jasno določeni in so dolgotrajni.*

Predlagana rešitev in cilj naloge je pripraviti celovit pregled nad zakonodajo in podati usmeritve za načrtovanje razvoja (agrarnih operacij) kmetijskega prostora. V praksi se zaradi nepregledne zakonodaje omejuje doseganje ciljev agrarnih operacij zaradi omejitev ter različnih in neusklajenih sektorskih usmeritev. Med pomembnimi cilji naloge je pregledno in celovito predstaviti zakonski okvir, ki določa izvajanje agrarnih operacij, kar je lahko pomembno tako za izvajalce, investitorje, kot tudi za zakonodajalca, ki lahko rezultate naloge uporabi za optimizacijo postopkov pri izvajanju agrarnih operacij (sistem za pregleden potek postopkov in pridobivanje ustreznih soglasij).

1.2 Metodologija in uporabljeni viri

V okviru naloge je bil izdelan pregled veljavne evropske in slovenske zakonodaje na področju agrarnih operacij ter varovanja kmetijskih zemljišč pri izvajanju agrarnih operacij. Pri pregledu zakonodaje obravnavamo zemljiške operacije, ki jih določa na novo dopolnjen **Zakon o kmetijskih zemljiščih** (Uradni list RS št. 59/1996, 31/1998 – Odl. US, 1/1999 – ZNIDC, 54/2000 – ZKme, 68/2000 – Odl. US, 27/2002 – Odl. US, 58/2002 – ZMR-1, 67/2002, 110/2002 – ZGO-1, 110/2002 – ZUreP-1, 36/2003, 43/2011, 58/2012 in zadnja sprememba 27/2016, v nadaljevanju: ZKZ), pri tem smo uporabili opisno (deskriptivno metodo), omejili pa smo se na angleško in slovensko literaturo.

Za empirično raziskavo smo izbrali območje Občine Tišina, ki je uspešno zaključila komasacije in planira agromelioracije na komasacijskih območjih. V tej občini je po Občinskem prostorskem načrtu na celotnem območju kmetijskih zemljišč, razen na območjih varstva narave, predvidena zložba kmetijskih zemljišč (agrarne operacije in namakanje). Komasaacije kmetijskih zemljišč v Občini Tišina, ki so bile predvidene za izvedbo v okviru PRP 2007–2013, so se uspešno izvajale za območje 9 katastrskih občin: Borejci, Krajina, Gederovci, Sodišinci, Murski Petrovci, Rankovci, Vanča vas, Gradišče in Murski Črnci. V okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020 so predvidene predvsem izvedbe agromelioracij na komasacijskih območjih.

Postopek izvedbe agromelioracije na komasacijskih območjih se začne najprej z izdajo odločbe o uvedbi agromelioracije na komasacijskih območjih, kjer je med drugim potrebno pridobiti ustrezno dokumentacijo in posamezna soglasja pristojnih organov (na varovanih, zavarovanih, degradiranih in različnih ogroženih območjih), ki jih določa Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) in druga zakonodaja, ki se nanaša na področje varovanih in zavarovanih območij.

V okolju geografskih informacijskih sistemov (GIS) bomo izvedli prostorske analize in pripravili tematske kartografske prikaze. Podatke smo pridobili od Agencije RS za okolje (ARSO), Ministrstva

za kulturno dediščino RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, Zavoda za gozdove RS, Geodetske uprave RS ter Občine Tišina.

V praktičnem delu naloge bodo izdelane prostorske analize v okoljih GIS, in sicer za območje Občine Tišina. Izdelane bodo različne prostorske analize s področja varovanja zemljišč (narava, okolje, kulturna dediščina, vode in javna infrastruktura) in prostorski plan Občine Tišina. Prostorske analize bodo izdelane na podlagi vektorske analize: prekrivanje prostorskih slojev, generalizacija in drugi algoritmi.

2 TEORETIČNO OZADJE – PREGLED LITERATURE ZA PODROČJE AGRARNIH OPERACIJ

V tem poglavju so s teoretičnega in zakonodajnega vidika predstavljene agrarne operacije v Sloveniji. Za lažje razumevanje smo predstavili tudi zgodovinsko ozadje agrarnih operacij, ki jasno določa potek zemljiških operacij na našem ozemlju, ter v nadaljevanju predstavili agrarne operacije, ki jih določa Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 1996 in spremembe).

Agrarne operacije so pomemben instrument preurejanja kmetijskih zemljišč in so eden izmed ukrepov kmetijske politike. Program razvoja podeželja (PRP 2014–2020, 2015) jih določa kot enega izmed ukrepov za razvoj kmetijskega prostora, ki je v nadaljevanju podrobneje predstavljen. Na koncu poglavja pa je predstavljeno tudi varovanje kmetijskih zemljišč, ki je zelo pomembno pri posegih v prostor in ohranjanju krajine.

2.1 Opredelitev agrarnih operacij in vzroki drobljenja kmetijskih zemljišč

V vsaki družbi ima kmetijstvo in kmetijska zemljišča posebno mesto. Funkcije kmetijstva so različne, predvsem je to pridelava hrane in drugih življenjsko pomembnih dobrin, varovanje in ohranjanje agrarno kulturne krajine ter ustvarjanje pogojev za uvajanje in razvoj industrijskega pridelovanja hrane kot enega od najpomembnejših elementov za obstoj človeka. Na področju kompleksne zemljiške kmetijske politike obstajajo možnosti, ki se dajo urediti z določenimi normativi ali s pravnimi akti, kakor tudi v okviru prostorskega načrtovanja in izvajanja agrarnih operacij. Vsaka **agrarna operacija** zajema **prostorske, ekonomske in socialno-politične dejavnike** (Podobnikar, 1976).

Temelji samostojne politike in najpomembnejši cilji so bili določeni s *Strategijo razvoja slovenskega kmetijstva* (1993). V tej strategiji je bila poleg pridelovalne funkcije priznana tudi pomembna vloga kmetijstva pri oblikovanju in ohranjanju kulturne krajine, prav tako je bila izpostavljena vloga pri zaščiti naravnih virov, varovanju okolja in razvoju podeželja.

V preteklosti so se kmetijska zemljišča drobila, zaradi različnih namenov uporabe in same kakovosti tal. Na začetku razdeljevanja zemljišč uporabnikom so ta prihajala v zasebno last, pozneje so posamezne parcele večkrat delili. Tudi način in tehnologija obdelovanja sta vplivala na drobljenje posesti. V 18. stoletju sta na nadaljnje drobljenje kmetijskih zemljišč vplivala tudi način dedovanja in sistem kolobarjenja. Tržne razmere in vrednost zemljišč kot nepremičnin sta vplivala, da so se posesti in posamezne parcele še naprej drobile in prehajale od lastnika do lastnika. Pogoste agrarne reforme in spreminjanje zakonodaje ter pogojev gospodarjenja so vzroki, ki so ponovno vplivali na parcelacijo in drobljenje že razdrobljenih zemljišč (Podobnikar, 1976).

V Sloveniji na področju razvoja podeželja predstavlja veliko razvojno oviro neugodna velikostna struktura in razdrobljenost kmetijskih zemljišč. Podeželja so neprilučna in manj razvita, kar prinaša slabšo opremljenost z infrastrukturo, negativno demografsko gibanje, opuščanje kmetijskih gospodarstev itn. S to težavo se ukvarjajo tudi v večini držav srednje in vzhodne Evrope, ki pa jo uspešno rešujejo z ukrepi in izvajanjem agrarnih operacij (celostna ureditev podeželja) (Lisec in sod., 2011).

Vzroki za drobljenje zemljišč v preteklosti so bili predvsem (Podobnikar, 1976):

- »povečevanje prebivalstva ali naseljenosti v bližini kmetijskih zemljišč – naselitev povzroči delitev posesti in ustvarjanje novih gradbenih parcel;
- neizenačena kakovost kmetijskih zemljišč;
- način kolobarjenja kmetijskih zemljišč (npr. tripoljski način kolobarjenja je povzročil, da se je zemljišče delilo na tri dele);
- prodor tržnega gospodarjenja (razpadanje družinskih zadrug, kmečko prebivalstvo odhaja v mesta, zemljišča pa prodajajo različnim lastnikom, ki še naprej prekupčujejo in zamenjujejo zemljo);
- gradbena dejavnost – vsak človek, ki je posegal v prostor in opremljanje prostora z različnimi objekti in napravami, je še naprej vplival na drobljenje kmetijskih zemljišč;
- pretekla zakonodaja, ki je dajala absolutno pravico razpolaganja z zemljišči«.

Razdrobljenost kmetijskih zemljišč zelo neugodno vpliva na kmetijsko pridelavo. Na razdrobljenih zemljiščih je nemogoče organizirati sodobno strojno proizvodnjo, ker prihaja do velikih izgub pri vloženem delu in materialu. Majhne parcele ne dopuščajo uporabe sodobne tehnologije in sodobne mehanizacije. Oddaljenost posameznih parcel vpliva na neracionalno uporabo časa. Problem pa je viden tudi pri ozkih mrežah cest, ki niso primerne za današnjo mehanizacijo. **Cilj agrarnih operacij** je predvsem organizirati in načrtovati kmetijski prostor tako, da bi dobili optimalno površino in vse ostalo (melioracije, regulacije), kar zahteva smotno in intenzivno izkoriščanje kmetijskih površin in gozdov. Naloge in cilji agrarnih operacij so postavljeni z namenom, da se jasno razmeji namembnost zemljišč. V okviru urejanja prostora se kompleksno rešuje še ostala problematika, kot je varovanje zemljišč, večanje rodovitnosti ter urejanje in opremljanje kmetijskega prostora (Podobnikar, 1976). Ciljni agrarnih operacij so v preteklih desetletjih prerasli stroge kmetijske; agrarne operacije danes vključujejo ukrepe urejanja krajine, varstvo naravnih in drugih vrednot ter danosti v prostoru ipd. (Lisec in sod., 2015b).

Agrarne operacije se že desetletja v večini evropskih držav uporabljajo kot razvojni in izvedbeni ukrepi za razvoj podeželja, ob upoštevanju specifičnosti urejanja tega prostora, ki je predvsem ekološko in socialno občutljiv. Uporabljajo pa se tudi za urejanje, sanacijo in razvoj vaških naselij. (Prosen, 1993). Agrarne operacije danes obravnavamo kot sredstvo za preurejanje podeželskega prostora (celostna ureditev podeželskega prostora). To pomeni da je z agrarnimi operacijami možno:

- rešiti potrebe po zemljiščih ob prenovi vasi;
- rešiti potrebe po urejanju prostora v vasi;
- izboljšati lastninsko-pravne zadeve, reševati strukturo lastništva (solastnino), služnostnih pravic;
- izboljšati agrarno strukturo na območjih, kjer prevladuje kmetijstvo, z institucionalno podporo nakupom in dolgoročnim zakupom zemljišč itd.

2.2 Agrarne operacije – zgodovinsko ozadje

Ob prvi naselitvi in rabi tal se je začel razvoj podeželja, ki pa se je razvijal vse do danes. Ljudje so se naseljevali na območjih, kjer so bile ugodne razmere za življenje (obdelovanje zemlje in prehranjevanje). V 13. in 14. stoletju pa so se začeli naseljevati tudi v hribovitih in gozdnih območjih, katera so bila manj ugodna za obdelovanje zemlje. V predfevdalni dobi so ljudje skupaj obdelovali kmetijska zemljišča, kasneje v 12. stoletju pa so začeli postopoma prehajati v individualno obdelavo (poljedelstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo). Individualna obdelava kmetijske zemlje je bila izrazita z

uvvedbo zemljiških gospostev, pri katerih je zemlja ležala izven vasi in je bila razdeljena na poljine ter manjše obdelovalne dele. V tem času je bilo značilno, da je imela vsaka domačija svoje njive, ki jih je obdelovala in kasneje tudi delile na manjše obdelovalne površine. Posledice tega so se kazale v razdrobljenosti in razpršenosti obstoječih kmetijskih zemljišč. Od leta 1848 naprej je bilo s predpisi uvedeno svobodno gospodarjenje z zemljišči. S tem ukrepom se ni rešil problem razkovanosti posestev, saj so se v zasebno last kmetov prenesli vaški gozdovi, ki naj bi rešile kmeta iz krize. (Lisec in sod., 2011; Lisec in Primožič, 2013).

Razvoj kmetijstva bi lahko v grobem delili na tri pomembna obdobja. V začetku je bil kmetijski prostor namenjen poljedelstvu, naši predniki so obdelovali zemljo ekstenzivno (v pridelavo so vlagali le majhna sredstva, obdelava je manj temeljita in posledično je bil majhen tudi dobiček). Intenzifikacija pridelave pomeni drugo obdobje, pri katerem proces zmanjšuje proizvodne stroške na enoto kmetijskega proizvoda. Nato je sledila doba mehanizacije in zaživele so težnje po združevanju razdrobljenih in majhnih parcel. Začetki združevanja kmetijskih zemljišč izvirajo iz 15. stoletja. Prvotno so bile to agrarne operacije, s katerimi so razdeljevali zemljo ali zaokroževali posestva (Prosen, 1993).

V Sloveniji smo zakonske temelje za zložbe in druge agrarne operacije dobili že v nekdanji Avstro-Ogrski, ki je za to področje na zvezni ravni sprejela zakonodajo že leta 1883. Zakon je določeval, da so za izvajanje agrarnih operacij pristojne tako imenovane komisije za agrarne operacije. Na območju današnje Slovenije je bila prva komisija ustanovljena na Koroškem, in sicer leta 1885, na Kranjskem leta 1888 in na Štajerskem leta 1909. V letu 1919 je bila za območje takratne Slovenije v okviru Kraljevine SHS ustanovljena Komisija za agrarne operacije v Ljubljani. Leta 1947, v povojni Jugoslaviji, je bila Komisija za agrarne operacije ukinjena (Lisec in Primožič, 2013; Primožič, 2014; Lisec, Primožič in Punčuh, 2015).

Po drugi svetovni vojni (v letih 1945–1948) je bila na območju Slovenije izpeljana **agrarna reforma**, s katerimi je takratna oblast žela spremeniti lastninska razmerja. S parcelacijo so drobili velike površine posestev v manjše zemljiške kose ter dodeljevali zemljo ljudem, ki je dotlej niso imeli, ali pa so jo imeli malo. Z zakonom so zemljo vzeli veleposestnikom, verskim ustanovam in večjim kmetom. Država je spodbujala zadružništvo in načrtovala posevke (Prosen 1987). Dodatno je bilo zaslediti kolonizacijo, to je načrtno naseljevanje ljudi, ki v relativnem pomembnem obsegu spreminja strukturo prebivalstva ali naselitveno podobo pokrajine ter gospodarsko in sploh kulturno-geografsko podobo neke širše ali ožje ozemeljske celote. Po vojni je pri nas kolonizacija pomenila naseljevanje zapuščenih območij kmetijskih zemljišč in gospodarstev. Bila je povezana z agrarno reformo. Zemljišča in druga posest so bila oproščena vseh dajatev. Zemljo so dodeljevali predvsem kmetom brez posesti, v lasti so jo imeli za dvajset let (Prosen, 1993).

Po drugi svetovni vojni je bila zemljiška politika usmerjena v povečanje velikosti družbenih zemljišč, ki so jih reševali predvsem z agrarno politiko. Na območju Slovenije je še vedno ostalo v zasebni lasti 86 % obdelovalnih kmetijskih površin, kar je bila posledica še vedno v razdrobljeni zemljiški strukturi. Leta 1957 je Slovenija dobila prvi zakon, ki je urejal področje izvajanja agrarnih operacij, kot so komasacije in melioracije. Do leta 1973 so se agrarne operacije izvajale s sredstvi, ki so jih imele kmetijske organizacije (Prosen, 1993).

S sprejetjem Zakona o kmetijskih zemljiščih v letu 1973 je bilo zagotovljeno financiranje agrarnih operacij. Sofinanciranje komasacij kmetijskih zemljišč se je uredilo s predpisom, ki je za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč predpisal prispevek. Največ komasacij kmetijskih zemljišč je bilo uvedenih med letom 1981–1990, ki jih je predpisal zakon iz leta 1979. To obdobje je v zgodovini predstavljeno kot najbolj intenzivno za urejanje kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Najpomembnejša novost na področju izvajanja komasacij kmetijskih zemljišč je bila, da se je lahko predlagalo komasacijo v primeru, ko so se strinjali lastniki zemljišč, ki so imeli v lasti več kot polovico površin zemljišč na komasacijskem območju. Soglasje lastnikov kmetijskih zemljišč pa ni bil več pogoj za uvedbo komasacije kmetijskih zemljišč, s sprejetjem spremembe zakona leta 1986 (Cerjak in Prosen, 2001).

Leta 1990 so se nehale izvajati komasacije, ki so jih poimenovali kot »prisilne komasacije«. Devetdeseta leta preteklega stoletja je področje upravljanja kmetijskih zemljišč zaznamovalo spreminjanje zakonodaje, s poudarkom na vračanju krivično odvzetih kmetijskih zemljišč in gozdov. Velik izziv in mnogo politične volje je bilo potrebne za reševanje problema takrat nezaključenih komasacij. Izvajanje komasacije je, tudi zaradi spremembe političnega sistema in (re)organizacije strokovnih služb, za določeno obdobje zamrlo. Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, je na tem področju najprej pripravilo podrobno analizo stanja nezaključenih komasacij in leta 1994 je bil izdelan program sanacij komasacij. Sledeče desetletje je bilo zaznamovano z izvajanjem sanacij komasacijskih območij (Prosen, 2003; Lisec in sod., 2011).

Leta 1996 je bil sprejet novi **Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ)**, ki je definiral komasacijo kot agrarno operacijo, s katero se spreminja kmetijski prostor oziroma kmetijska zemljišča in gozdovi. V tem času so se izvajale upravne komasacije, katere so zahtevale za uvedbo postopka soglasje lastnikov zemljišč, ki so imeli v skupni lasti 80 % ali več površin zemljišč na predvidenem komasacijskem območju. S spremembo Zakona o kmetijskih zemljiščih leta 2011 se je delež spremenil na 67 % in uvedla se je tudi nova možnost izvajanja pogodbene komasacije (Primožič, 2014).

S sprejetjem Programa razvoja podeželja (financiranje EU) se je ponovno pojavila potreba po izvajanju agrarnih operacij (predvsem komasacij), pri katerih so se zaključili tudi nekateri denacionalizacijski postopki, ki so bili v večjem obsegu. V praksi lahko vidimo, da je v današnjem času tudi zainteresiranost kmetov, po združevanju razdrobljenosti kmetijskih zemljišč, vedno večja in posledično se agrarne operacije izvajajo v vedno večjem obsegu.

2.3 Predstavitev agrarnih operacij

Agrarne operacije določa **Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 1996 in spremembe)**. Zakon, ki je v preteklih letih doživel več sprememb, izhaja iz zakona iz leta 1996. Osnovni namen je pravno urejanje področij upravljanja in varovanja kmetijskih zemljišč, katerih površine se v Sloveniji stalno manjša – tako zaradi zaraščanja kot zaradi širitve pozidave in gradnje infrastrukturnih objektov. Po zakonu so agrarne operacije namenjene urejanju kmetijskih zemljišč oziroma kmetijskega prostora, s ciljem izboljšati kakovost kmetijskih zemljišč in pogojev obdelave. Agrarne operacije vključujejo več instrumentov urejanja kmetijskih zemljišč (slika 1). Podrobneje so agrarne operacije predstavljene v **Poglavju 3 (Analiza zakonskega okvirja)**, kjer je predstavljen Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ), ki opredeljuje agrarne operacije.

Dne 31. 3. 2016 je bil sprejet **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih** (ZKZ-E, Uradni list RS št. 27/2016), ki prinaša ključne spremembe na področju melioracij, ki se po večini ureja na novo. Spremembe so potrebne zaradi prilagoditve zakonodaje obstoječemu stanju na področju agromelioracij, osuševanja in namakanja zemljišč. Novela zakona omogoča, da odločbo o uvedbi agromelioracije pridobijo tudi fizične osebe in dodan je nov člen, ki ureja izvajanje agromelioracij na komasacijskih območjih. Na novo je definirano poglavje o namakanju. Spremembe zakona se nanašajo tudi na promet s kmetijskimi zemljišči in na poenostavitev strokovnih podlag za določitev trajno varovanih kmetijskih zemljišč (Predlog Zakona o spremembah ..., 2016).

Slika 1: Prikaz agrarnih operacij (Shema izdelana na podlagi ZKZ, 1996 in dopolnitve)

2.4 Agrarne operacije in program razvoja podeželja

Agrarne operacije so, zaradi ustvarjanja večje konkurenčne kmetijske pridelave in posledično s tem večje samooskrbe s hrano, eden izmed ukrepov kmetijske politike, ki se izvajajo v Evropi in na našem ozemlju. Pomemben dejavnik so predvsem pri trajnostnem razvoju podeželja in omogočajo ustrezno preurejanje zemljišč pri izgradnji infrastrukturnih objektov ter drugih posegov v kmetijski prostor. Že v sedemdesetih letih so nekateri avtorji poudarjali celostni pristop k razvoju podeželja, kjer so kljub nekoliko drugačnim praksam med značilnosti agrarnih operacij vključili (Podobnikar, 1976):

- »zlaganje razdrobljenih kmetijskih zemljišč in gozdov;
- povečanje površin produktivnih zemljišč;
- ustvarjanje parcel pravih oblik za funkcionalno obdelavo;
- izboljševanje rodnosti in kakovosti tal;
- sanacijo naselij in vasi;
- odstranjevanje nepotrebnih elementov v prostoru;
- melioracije in namakanje površin;
- urejanje mreže poti;
- urejanje pravno-lastniških odnosov;
- izdelavo nove izmere in katastra zemljišč (urejene meje);
- določanje namenske rabe površin in
- zaščita kmetijskih površin kakor tudi urejanje varstva okolja ter izboljševanje življenjskih in delovnih pogojev za prebivalce, ki živijo na območju kmetijskih zemljišč«.

Ker se Slovenija v preteklosti ni dovolj v velikem obsegu ukvarjala z agrarnimi operacijami in njenimi ukrepi na kmetijskih in gozdnih površinah, se danes srečuje s problemi zelo neugodne lastniške in parcelne strukture že tako majhnih kmetijskih gospodarstev; prav tako velik problem predstavljajo neurejen dostop do kmetijskih zemljišč, druga neurejena infrastruktura itd. (Prosen, 2007; Lisec in sod., 2015b).

Prednosti agrarnih operacij (predvsem komasacij kmetijskih zemljišč) ter drugih ukrepov urejanja prostora so številne in bi jih danes lahko v grobem razdelili v naslednje skupine (Lisec in sod., 2011):

1. *»gospodarske koristi za kmetijski sektor: podpora kmetijstvu in izboljšanje pogojev za kmetijsko pridelavo, zmanjšanje stroškov kmetijske pridelave (npr. prevoznih stroškov), večje možnosti za varovalne ukrepe proti naravnim nesrečam (npr. mreža proti toči) ipd.»*
2. *prednosti za lastnike in najemnike zemljišč: izboljšanje pogojev za kmetijsko pridelavo in zagotavljanje pravne varnosti lastnikom s kakovostnim evidentiranjem zemljišč v zemljiškem katastru in zemljiški knjigi;*
3. *kakovostne nepremičninske evidence: zagotavljanje kakovostnih podatkov in informacijske podpore za izvajanje ukrepov zemljiške politike ter za zagotavljanje pravne varnosti nosilcem pravic na nepremičninah;*
4. *boljši pogoji za razvoj drugih dejavnosti v prostoru (npr. rekreacija): urejanje kmetijske krajine, vključno z urejanjem zelenih površin in poljskih poti, učnih in kolesarskih poti ipd.;*
5. *koristi za okolje: zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri kmetijski obdelavi in dostopanju do zemljiških parcel, izvajanje okoljskih ukrepov in ukrepov varovanja pred naravnimi nesrečami v okviru zemljiških operacij;*
6. *koristi za družbo: kaže se v razvoju podeželja, prehranskih in socialni varnosti podeželja ter države, zagotavljanju pogojev za uravnotežen regionalni in trajnostni razvoj ipd.«*

V Sloveniji je bilo v prejšnjem obdobju veliko nezaključenih projektov agrarnih operacij, ki so bile uvedene pred letom 1991, zato je leta 1996 sprejeta nova zakonodaja na področju kmetijskih zemljišč. Sprejeta zakonodaja ni imela vidnih rezultatov, saj se v tem času ni izvajalo veliko agrarnih operacij. Razvoj podeželja in posledično izvajanje agrarnih operacij, se je začel izvajati šele s sprejetjem Programa razvoja podeželja za obdobje 2007–2013, ki je s strani EU financiral izvajanje agrarnih operacij (predvsem komasacije) (Lisec in sod., 2015b).

Program razvoja podeželja (PRP) je namenjen črpanju denarja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSPR), v katerem se prikažejo prednostne naloge za izvajanje različnih dejavnosti na področju celostnega razvoja podeželja. Slovenija je naloge določila na podlagi različnih analiz danosti in stanja kmetijstva, živilstva in gozdarstva in v nadaljevanju vpetost teh panog v dogajanje na podeželju in celostnem prostoru. Z nacionalnimi prednostnimi nalogami prispevamo k doseganju ciljev, ki so določeni v pravnih aktih EU (Lisec in sod., 2015a).

Prvi izdelan program razvoja podeželja v Sloveniji je bil **Program razvoja podeželja 2007–2013** (PRP 2007–2013, 2007), ki je med drugim uvedel finančno podporo izvajanju komasacij in agromelioracij na kmetijskih zemljiščih. Te so bile določene z Ukrepom 125, kjer so se finančno podpirale: (1) komasacije, (2) agromelioracije na komasacijskih območjih ter (3) izgradnja velikih namakalnih sistemov, tehnološke posodobitve velikih namakalnih sistemov in izgradnja demonstracijskih centrov. V tem obdobju je bilo za prva dva pod-ukrepa objavljenih šest javnih razpisov, kjer je bilo financiranih 51 projektov komasacij na površini 10.370 ha (dodeljeno približno

12,2 milijona evrov nepovratnih sredstev). Poleg tega je bilo financiranih 21 projektov agromelioracij na komasacijskih območjih na skupni površini 3671 ha (dodeljeno približno 2,9 milijona evrov nepovratnih sredstev). PRP 2007–2013 je podpiral tudi izgradnjo velikih in malih namakalnih sistemov (3), kjer je bilo v tem obdobju podprtih sedem projektov za uvedbo novih namakalnih sistemov na skupno nekaj več kot 1700 ha (dodeljenih 20,6 milijonov evrov). Izvedeni sta bili nadalje dve tehnološki posodobitvi velikih namakalnih sistemov, na območju 396 ha kmetijskih zemljišč (dodeljen skoraj 1 milijon evrov) (Lisec in sod., 2015b).

Evropska komisija je dne 13.2.2015 potrdila novi **Program razvoja podeželja 2014–2020**, (PRP 2014–2020, 2015) v katerem je predvideno 13 ukrepov izvajanja operacij za celostni razvoj podeželja. Za izvajanje agrarnih operacij je pomemben *Ukrep 4* (t. i. Naložbe v osnovna sredstva), kateri je namenjen podpori razvoja kmetijstva, kmetijske predelave ali trženja kmetijskih in živilskih pridelkov ter kmetijske in gozdarske infrastrukture. Ukrep 4 se deli na tri poukrepe, in sicer *(4.1) Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva*, *(4.2) Podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in (4.3) Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva* (PRP 2014–2020, 2015).

Podukrep 4.3 predvideva izvajanje štirih operacij (PRP 2014–2020, 2015):

1. »Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih (operacija 1);
2. Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (operacija 2);
3. Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (operacija 3);
4. Ureditev gozdne infrastrukture«.

Za izvajanje zemljiških operacij na območju kmetijskih zemljišč so pomembne operacije 1, 2 in 3, ki so v nadaljevanju podrobneje predstavljene. Pri uvedbi postopka, ki se financira s strani EU, je potrebno upoštevati vse pogoje, ki jih program predvideva.

2.4.1 Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih

Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih (operacija 1) je predmet podpore podukrepa 4.3, kjer se izvajajo zahtevne in nezahtevne agromelioracije na komasacijskih območjih. Izvajajo se v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 2016), pri katerih se s fizičnimi ukrepi izboljša pogoje za kmetijsko pridelavo. Pri agromelioracijah se podpira tudi izvajanje komasacij, pri katerih se povečujejo površine kmetijskih zemljišč (parcel) posameznih lastnikov na območju komasacije. (PRP 2014–2020, 2015).

Upravičenci agromelioracij so nosilci kmetijskih gospodarstev, lahko pa tudi druge fizične osebe in pravne osebe, ki so pooblaščen za izvedbo investicij v imenu lastnikov kmetijskih zemljišč. **Upravičeni stroški** tega ukrepa so stroški gradbenih del (pripravljalna dela, zemeljska dela, gradbena dela ipd.) in splošni stroški, vključno s stroški izvedbe komasacij (PRP 2014–2020, 2015).

Ključni pogoji za dodelitev finančnih sredstev za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih (PRP 2014–2020, 2015):

- »ustrezna soglasja za izvedbo zahtevnih in nezahtevnih agromelioracij;
- *pravnomočna odločba o uvedbi komasacije ali odločba o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada;*

- *v komasacijsko območje v skladu z občinskimi prostorskimi akti ne sme biti vključeno več kot 30 % nekmetijskih zemljišč.«*

2.4.2 Izgradnja velikih namakalnih sistemov

Izgradnja velikih namakalnih sistemov (operacija 2) je naložba, katera je namenjena izgradnji in dograditvi velikih namakalnih sistemov. Operacija zajema tudi izgradnjo osnovne infrastrukture za črpanje vodnih virov, ki mora biti skladna s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča, ne vključuje opremljanja zemljišč z namakalno opremo. Pogoji za izgradnjo velikega namakalnega sistema je pridobitev vodnega dovoljenja, ki ga izdaja Agencija RS za okolje, kjer se upošteva določila Načrta upravljanja z vodami (PRP 2014–2020, 2015).

Upravičenci izgradnje velikih namakalnih sistemov so nosilci kmetijskih gospodarstev, lahko pa tudi druge fizične osebe in pravne osebe, ki so pooblaščen za izvedbo investicij v imenu lastnikov kmetijskih zemljišč. **Upravičeni stroški** so po programu odkup kmetijskih zemljišč za skupne objekte, oprema črpališča in trafo postaj ter splošni stroški. **Ključni pogoji** za dodelitev finančnih sredstev so ustrezna soglasja za uvedbo namakanja, opremljenost z vodomeri do zaključka naložbe ter vodno dovoljenje in zagotovljen minimalni Q_{es} (PRP 2014–2020, 2015).

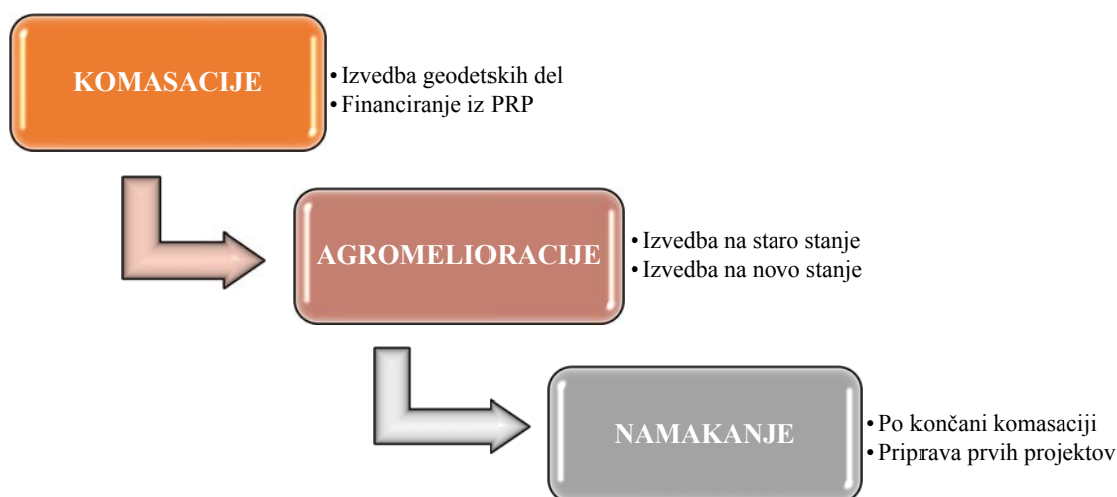
2.4.3 Tehnološke posodobitve velikih namakalnih sistemov

Tehnološke posodobitve velikih namakalnih sistemov (operacija 3) je podpora, s katero se zagotavlja zmanjšanje porabe vode, pomemben cilj je tako racionalnejše upravljanje z vodnimi viri. Izvedena mora biti skladno s predpisi, ki urejajo upravljanje kmetijskih zemljišč, pri tem pa se mora upoštevati tudi zakonodajo s področij graditve objektov in urejanja prostora. Operacija se ne nanaša na opremljanje zemljišč z namakalno opremo (PRP 2014–2020, 2015).

Upravičenci te podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, lahko pa tudi druge fizične osebe in pravne osebe, ki so pooblaščen za izvedbo investicij v imenu lastnikov kmetijskih zemljišč.. **Upravičeni stroški** so gradbeni stroški, oprema črpališča in trafo postaja ter splošni stroški (PRP 2014–2020, 2015). **Ključni pogoji** za dodelitev sredstev so ustrezna soglasja za uvedbo namakanja, opremljenost z vodomeri do zaključka naložbe, vodno dovoljenje in zagotovljen minimalni Q_{es} ter zagotovljen potencialni prihranek vode v višini od 15 % do 50 % (PRP 2014–2020, 2015).

Izvajanje agrarnih operacij ugodno vpliva na pogoje za obdelavo kmetijskih zemljišč, ki prispevajo k trajnostnem razvoju podeželja. Za uspešno izvedbo projektov, ki so predvidena v PRP 2014–2020, je predvideno izvajanje zaporedja zemljiških operacij: komasacije – agromelioracije – namakanje (slika 2). Sosledje zemljiških operacij je učinkovita pot za celostno urejanje podeželja, pri katerem je zelo pomembno medinstitucionalno sodelovanje na projektni ravni (sodelovanje vseh institucij in deležnikov v prostoru). Pri izvedbi komasacij kmetijskih zemljišč se zaokrožijo zemljišča posameznega lastnika na komasacijskem območju; hkrati se lahko pri tem opredelijo zemljišča za izgradnjo namakalnega sistema ali druge potrebne infrastrukture. Z agromelioracijami na komasacijskih območjih naj bi se vzpostavili boljši pogoji za rabo kmetijskih zemljišč (izgradnja poljskih poti, zemeljska dela ipd.). Temu lahko sledi izgradnja namakalnega sistema (Primožič, 2014).

V PRP 2014–2020 je pri agrarnih operacijah največji poudarek pri izvajanju agromelioracij na komasacijskih območjih, kjer se finančno podpirajo zahtevne in nezahtevne agromelioracije, pri katerih osuševanje kmetijskih zemljišč ni dovoljeno. Pri izvedbi agromelioracij se podpirajo tudi komasacije kmetijskih zemljišč. Po programu (PRP 2014–2020) je predvidena izvedba ukrepa na približno 10.000 ha zemljišč. V obdobju do leta 2020 je načrtovana tudi gradnja novih namakalnih sistemov, ki se bo izvajala na približno 2400 ha (Primožič in Lisec, 2015).

Slika 2: Prikaz sosledja postopkov zemljiških operacij za celovite rešitve (Primožič, 2014)

Novi program PRP 2014–2020 prinaša med drugim pomembne spremembe pri sistematičnem katastrskem preurejanju zemljišč (komasaciji). V programu je predvideno financiranje skupne izvedbe komasacije in agromelioracije. To je pomemben korak k celovitemu urejanju kmetijskega prostora. Nekatere dejavnosti, ki se po naši zakonodaji uvrščajo med agromelioracijske ukrepe (urejanje in gradnja poljskih poti, urejanje krajine ...), je treba izvesti skupaj z novim parcelnim strukturiranjem prostora. Toda zakonsko to področje ni ustrezno urejeno, velik izziv bo praktično izvajanje (Primožič in Lisec, 2015).

2.5 Varovanje kmetijskih zemljišč

Pri urejanju kmetijskih zemljišč se je v preteklosti premalo poudarjal pomen sonaravnega urejanja prostora. S poseganjem človeka v naravo je namreč povezan poseg v naravno ravnovesje, ki je bistvenega pomena za nemoteno delovanje naravnih procesov. Agrarne operacije, kot so melioracije in komasacije, so žal tudi pri nas v preteklosti velikokrat nekontrolirano posegale v naravo in prinesle poleg pozitivnih tudi negativne učinke. Že sama sprememba videza krajine – nova parcelna razdelitev z ravnimi potmi ter izravnanimi vodotoki in melioracijskimi jarki predstavlja problem živalskemu svetu, ki je z izkrcitvijo grmičevja in drevja izgubil svoja zavetišča. Nadalje parcelna razdelitev, ki jo narekujejo novo urejene poti in vodotoki, ni vedno prilagajena izoblikovanosti površja, vplivom vetra in selitvenim potem živali (Lisec in sod., 2011).

Kmetijske površine predstavljajo del kulturne krajine, tako imenovano kmetijsko krajino, ki jo sestavljajo (Knauer, 1991):

- pridelovalne površine,

- poljske poti kot povezovalni element med proizvodnimi enotami,
- žive meje kot mejni, protivetrni in prosti erozijski elementi,
- jarki, potoki in reke kot vodno omrežje,
- drevesa, drevesne skupine, manjši gozdovi, mlake, ribniki, ledine in druge krajinske strukture, ki za kmetijsko proizvodnjo niso neposredno zanimive,
- kmetije z gospodarskimi poslopji za shranjevanje in predelavo kmetijskih pridelkov.

Varovana območja so območja, ki jih na temelju sprejetih državnih in mednarodnih aktov in pogodb varujemo zaradi njihovega izjemnega pomena. Zavarovana in varovana območja združujejo vse temeljne vrednote prostora: okoljske, ekonomske ter kulturne oziroma družbene. Zaradi njihove izjemnosti, tipičnosti in v nekaterih primerih tudi ogroženosti, so bila določena območja oziroma posamezne naravne in kulturne prvine tudi zavarovane ali opredeljene kot posebna varstvena območja. Ta imajo tudi pomemben ekonomski, okoljski in družbeni potencial, kar je ključnega pomena za trajnostni razvoj regije in posledično celotne države (Lampič in Mrak, 2008).

Problem v praksi se kaže v tem, da se varovanje povsem ločuje od razvoja. Zavarovanje v Sloveniji predstavlja razvojno oviro, ki jo najbolj in najprej občutijo na lokalni ravni (na ravni občine). Pri nas so pojmi kot so razvoj, regionalni razvoj, prostorski razvoj ipd. interpretirani izrazito kvantitativno. Iz tega izhajajo številna nesoglasja, nasprotovanja in neuspešni poskusi razvojnega aktiviranja območij varovanja (Lampič in Mrak, 2008).

Ozko razmišljanje o prostoru, njegovih vrednotah in vrednostih, je pogosto prisotno na vseh ravneh, in sicer pri pobudnikih in nosilcih idej, pripravljavcih prostorskih aktov, nosilcih urejanja prostora in prostorskih spremembah, prostorskih načrtovalcih, investitorjih in tudi pri prebivalcih, ki sooblikujejo podobo pokrajine. Ta problematika je občutljiva predvsem na območjih varovanja. Zavarovanje naravnih virov lahko pomeni, da z omejevanjem ali celo prepovedjo rabe želimo določene naravne vire, ki bi jih sedanja generacija izrabila, ohraniti za prihodnje generacije. Območja varovanja so prepoznavna predvsem kot splošna razvojna ovira in združujejo okoljske, kulturne, socialne in človeške vrednote. (Lampič in Mrak, 2008).

Ustrezna opredelitev razvojnih potencialov je nujna za uresničevanje trajnostnega razvoja območij varovanja. Pomanjkanje upravljaljskih načrtov in upravljanja zavarovanih območij se odraža predvsem v neustreznem razvoju teh območij pa tudi sprejemanju varovanja med lokalnim prebivalstvom. Ustrezen upravljaljski načrt, ki ima opredeljene ključne razvojne potenciale posameznega zavarovanega območja in tudi mehanizme za njihovo aktiviranje, hkrati pa je podvržen širšim merilom za vrednotenje uspešnosti izvajanja, je sistemska rešitev za obstoječa zavarovana območja in tista v ustanavljanju (Lampič in Mrak, 2008).

3 ANALIZA ZAKONSKEGA OKVIRJA

Pri poseganjih v prostor in agrarnih operacijah ter varovanju prostora je treba celovito spoštovati veljavno zakonodajo, ki zahteva upoštevanje določenih postopkov pri načrtovanju agrarnih operacij (komasacija, agromelioracije, namakanje itn.) in varovanje prostora oziroma uresničevanje smernic trajnostnega razvoja. Pri načrtovanju takih posegov v prostor se upošteva zakonodaja z različnih področjih, izmed katerih vsaka uvaja določene zahteve in omejitve pri načrtovanju agrarnih operacij. Upoštevati moramo zakonodajo na področju evropskih direktiv, kmetijstva, prostora, varstva okolja, varstva naravne in kulturne dediščine, urejanja voda, varstva gozdov ter varovanje infrastrukture, ki je v nadaljevanju predstavljena. Podrobneje pa so posamezna področja zakonodaje predstavljena v **Prilogi O**, katera je predstavljena s posameznimi členi, ki so pomembni pri izvajanju agrarnih operacij s poudarkom na varovanih in zavarovanih območjih.

V pregledu zakonskega okvirja bo predstavljen tudi nov Zakon o kmetijskih zemljiščih, ki je bil sprejet 11. aprila 2016. V nadaljevanju so predstavljene spremembe zakona s področja agrarnih operacij, kar je pomembna nadgradnja raziskave iz leta 2015 (glej Lisec in sod., 2015). Veliko sprememb je na področju agromelioracij in namakanja kmetijskih zemljišč.

3.1 Evropske direktive

Zakonsko osnovo Nature 2000 predstavljata evropski direktivi, in sicer:

- A) **Direktiva Sveta 92/43/EGS** z dne 21. maj 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih),
- B) **Direktiva Sveta 79/409/EGS** z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (Direktiva o pticah).

3.1.1 Evropsko omrežje območij Natura 2000 (ohranjanje narave)

V Evropski uniji se del naravovarstvene politike ureja na skupni ravni, kar je smiselno, saj so ukrepi omejeni na politični sistem posamezne države članice, reševanje problemov pa seveda presega politične meje. Ker ima vsaka država članica svoj sistem varstva narave, Evropska unija pozna pravno rešitev, ki se imenuje »direktiva«. Direktiva predpisuje obvezni cilj, vsaki državi članici pa prepušča, na kakšen način ga uresničuje s svojo zakonodajo. Zahteve direktive je treba prenesti v zakonodajo posamezne države članice v celoti in pravilno (Torkar in Anko, 2011).

Natura 2000 predstavlja evropsko omrežje ekološko pomembnih območij z vidika varstva narave, ki je bilo oblikovano z namenom preprečitve izumiranja rastlinskih in živalskih vrst ter njihovega življenjskega okolja. Območja so izbrana po enotnih merilih in predstavljajo temelj za čezmejno sodelovanje med državami članicami EU na področju varovanja narave. Po Direktivi o pticah se je na območju Slovenije leta 2004 (vstop v Evropsko unijo) določilo 26 območij za varovanje ogroženih ptic, ki pokrivajo 25 % območja Slovenije. Na območjih Natura 2000 je dovoljeno opravljanje takšnih človeških dejavnosti, ki omogočajo ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti (Umanotera, 2016). V letu 2015 je skupna površina slovenskega ozemlja, ki je vključena v območje Nature 2000 7684 km², od tega 7678 km² na kopnem in 6 km² na morju (Zavod RS za varstvo narave, 2016).

V Sloveniji smo obe direktivi prenesli predvsem z Zakonom o ohranjanju narave (ZON, 1999 in spremembe), delno pa tudi z Zakonom o varstvu okolje (ZVO-1, 2004 in spremembe) in nekaterimi drugimi sektorskimi predpisi (npr. Zakon o gozdovih). Na ta način so postala območja Nature 2000 del slovenskega pravnega sistema varstva narave (Torkar in Anko, 2011).

Postopke v zvezi z območji Natura 2000 določa **Zakon o ohranjanju narave** (ZVO-1, 1999 in spremembe), ki določa območja Natura 2000 kot ekološko pomembna območja, ki so na ravni Evropske unije pomembna za ohranjanje ali doseganje ugodnega stanja ptic – posebna varstvena območja (POV) in drugih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov – posebna ohranitvena območja (POO).

Direktiva o habitatih in direktiva o pticah

Temelj evropske zakonodaje o ohranjanju narave sta *Direktiva o habitatih* in *Direktiva o pticah*.

Leta 1979 je bila sprejeta **Direktiva o pticah**. Cilj direktive je zaščititi vse prostoživeče ptice in njihove najpomembnejše habitate na območju EU, kjer se zahteva med drugim zaščititi v vseh 27 državah članic najpomembnejša območja za vse ptice selivke in več kot 190 posebno ogroženih vrst. Posebna pozornost je namenjena predvsem močvirjem mednarodnega pomena (Evropska komisija, 2009).

Leta 1992 pa je bila sprejeta tudi **Direktiva o habitatih**, kjer so predvidena podobna merila za zaščito evropskih prostoživečih živali in rastlin kot Direktiva o pticah, vendar razširja svoj obseg na veliko več redkih, ogroženih ali endemičnih vrst. Pri tej direktivi se ohranja približno 203 redkih in značilnih habitatnih tipov, ki so prvič tudi pravno zaščiteni (Evropska komisija, 2009).

Natura 2000 temelji na trajnostnem razvoju, pri katerem je pomembno, da je človek sestavni del narave, kar pomeni tudi sodelovanje med naravo in človekom. Njen namen je določitev parametrov, ki omogočijo skladnost med gospodarskimi dejavnostmi in varovanjem evropske biološke raznovrstnosti (Evropska komisija, 2009).

Območja Nature 2000 morajo biti zavarovana tako, da se na njihovih območjih ne izvaja projekte ali posege v prostor, ki bi lahko resno prizadele njihovo naravno bogastvo. Pri tem so izjema projekti, ki so v prevladujočem javnem interesu in so bili za njih sprejeti ustrezni ukrepi, ki jih vsaka država članica sama določi in upošteva. Pri tem pa morajo vsi ohranitveni ukrepi upoštevati gospodarske, socialne in kulturne ter druge regionalne in lokalne značilnosti zadevnih območij (Evropska komisija, 2009).

Pri razvojnih projektih, ki vključujejo velike spremembe načina uporaba zemljišč na območju Natura 2000 (npr. gradnjo nove ceste, preoblikovanje travnika v gospodarski gozdni nasad), ga je treba najprej oceniti, pri katerem se ugotovi kakšna verjetnost je, da bo imel projekt pomemben vpliv na naravno bogastvo območja. Če se ugotovi, da bo imel projekt velik vpliv, ga je potrebno v celoti preučiti in poiskati druge alternativne rešitve (npr. izbira drugega območja, ki ni del območja Nature 2000). V redkih primerih se lahko škodljiv projekt izvaja znotraj območja Nature 2000, pri katerih je treba sprejeti nadomestne ukrepe, ki bodo zagotovili, da omrežje Natura 2000 ne bo ogroženo (Evropska komisija, 2009).

V **Prilogi O (O.1)** sta podrobneje po členih predstavljeni *Direktiva o pticah* in *Direktiva o habitatih*, kjer lahko vidimo posamezne ukrepe, ki se izvajajo na področju varovanja Nature 2000 in jih je potrebno upoštevati pri izvajanju zemljiških operacij na zavarovanih območjih.

3.2 Slovenska zakonodaja za področje kmetijstva

Zakonodaja na področju kmetijstva in upravljanja zemljišč:

- **Zakon o kmetijskih zemljiščih. ZKZ.** Uradni list RS št. 59/1996, 71/2011 – UPB2, 58/2012 in 27/2016.
- **Zakon o kmetijstvu. ZKme-1.** Uradni list RS št. 45/2008, 57/2012, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/2014 in 32/2015.
- Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo.si hrano za jutri«. ReSURSKŽ. Uradni list RS št.25/2011.

Dodatno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in postopke zemljiških operacij določajo tudi:

- Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev. Uradni list RS št. 70/1995, 54/1999 – Odl. US in 30/2013.
- Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic. Uradni list RS št. 5/1994, 38/1994, 69/1995, 22/1997, 56/1999, 72/2000, 87/2011, 14/2015 – ZUUFJO in 74/2015 – ZagrS.
- **Zakon o evidentiranju nepremičnin. ZEN.** Uradni list RS št. 47/2006, 65/2007 – Odl. US in 79/2012 – Odl. US.
- **Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč.** Uradni list RS št. 95/2004, 98/2006.
- Uredba o načinu izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov. Uradni list RS št. 31/2014 in 91/2015.
- Pravilnik o podrobnejših pogojih za izvajanje javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov. Uradni list RS št. 85/2014.
- Pravilnik o registru melioracijskih skupnosti. Uradni list RS št. 3/2009, 50/2012 in 27/2016 – ZKZ-E.
- Pravilnik o evidenci melioracijskih sistemov in naprav. Uradni list RS št. 3/2009.

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 2016) in *Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč (2006)* sta podrobneje predstavljena v **Prilogi O (O.2)**.

3.2.1 Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ)

Zakon o spremembah in dopolnitvah **Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-E, Uradni list RS št. 27/2016)** je bil sprejet 31. 3. 2016. Ključne spremembe novele zakona so spremenjene v poglavju o melioracijah. Sprememba zakona se nanaša tudi na promet s kmetijskimi zemljišči in na poenostavitev priprave strokovnih podlag, ki so temelj za določevanje območij trajno varovanih kmetijskih zemljišč (Predlog Zakona o spremembah ..., 2016).

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 2016) pravno ureja področje **varstva kmetijskih zemljišč in njihovega upravljanja**. Med drugim določa rabo in obdelovanje kmetijskih zemljišč, njihov promet in zakup ter agrarne operacije (ZKZ, 1. člen). »*Cilji Zakona o kmetijskih zemljiščih so* (ZKZ, 1.a člen):

- *ohranjanje in izboljševanje pridelovalnega potenciala ter povečanje obsega kmetijskih zemljišč za pridelavo hrane;*
- *trajnostno ravnanje z rodovitno zemljo;*
- *ohranjanje krajine in razvoj podeželja*«.

Za doseganje ciljev mora po omenjenem zakonu Vlada Republike Slovenije sprejeti ukrepe kmetijske politike, ki so podrobneje opisani v 1.b členu ZKZ (**Priloga O.2**). Za izvajanje ukrepov kmetijske politike je zadolžena Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, lahko pa jih izvaja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS.

V 2. in 3. členu Zakona o kmetijskih zemljiščih je podrobneje predstavljena *razvrstitev, varstvo, raba in obdelovanje kmetijskih zemljišč* (**Priloga O.2**), kjer lahko vidimo, da se kmetijska zemljišča razvrščajo v območja trajno varovanih kmetijskih zemljišč in območja ostalih kmetijskih zemljišč. Nosilec urejanja prostora, za območje kmetijskih zemljišč, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. Območja trajno varovanih zemljišč in ostala kmetijska zemljišča se določijo v prostorskem aktu lokalne skupnosti, kjer je točno določeno na kakšen način se lahko posega na ta zemljišča. Zakon določa, da se lahko med drugim tudi na kmetijskih zemljiščih izvajajo agrarne operacije in zgradijo vodni zadrževalniki, za namakanje kmetijskih zemljišč.

Agrarne operacije

Agrarne operacije so namenjene urejanju kmetijskih zemljišč oziroma kmetijskega prostora, z namenom izboljšati kakovost kmetijskih zemljišč in pogojev njihove obdelave. »*Agrarne operacije so* (ZKZ, 39. člen):

- *medsebojna menjava kmetijskih zemljišč,*
- *arondacije,*
- *komasacije in*
- *melioracije*«.

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) od 39. pa do 89. člena predstavlja postopek urejanja agrarnih operacij, ki ga je potrebno upoštevati in je po posameznih členih predstavljen v **Prilogi O (O.2)**. Pomembno je, da se agrarne operacije praviloma izvajajo »*sporazumno med lastniki kmetijskih zemljišč, lahko pa se izvedejo tudi proti volji lastnikov kmetijskih zemljišč, vendar samo ob pogojih in po postopku, ki jih določa zakon*« (ZKZ, 40. člen).

V nadaljevanju so po členih Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) opisane posamezne agrarne operacije, kjer so med drugim predstavljeni tudi postopki za njihovo izvajanje.

Medsebojna menjava kmetijskih zemljišč

Medsebojna menjava kmetijskih zemljišč je po veljavni zakonodaji »*menjava kmetijskih zemljišč, ki se izvaja zaradi racionalnejše rabe kmetijskega zemljišča in če vrednost enega zemljišča ne presega vrednosti drugega zemljišča za več kot 50 %*« (ZKZ, 45. člen).

Arondacija kmetijskih zemljišč

Definicija in postopek arondacije kmetijskih zemljišč je od 47. do 54. člena določena v Zakonu o kmetijskih zemljiščih (ZKZ), ki je podrobneje predstavljen v **Prilogi O (O.2)**.

»Arondacija kmetijskih zemljišč (t. i. zaokrožitev) se lahko izvede v korist lastnika kmetijskega zemljišča, če bo zemljišče, ki se bo pripojilo, rabilo za kmetijsko proizvodnjo. Arondacija se lahko izvede tudi v korist skupnosti na podlagi pogodbe, če gre za skupne pašnike, združeno obnovo ali napravo trajnih nasadov, ali če gre za združeno obdelovanje« (ZKZ, 47. člen).

Komasacija kmetijskih zemljišč

»Komasacija kmetijskih zemljišč pomeni, da se zemljišča na nekem območju zložijo in ponovno razdelijo med prejšnje lastnike tako, da dobi vsak čim bolj zaokroženo zemljišče. Predmet komasacije so kmetijska zemljišča, lahko pa tudi gozdovi, nezazidana stavbna in druga zemljišča na komasacijskem območju ter naprave na teh zemljiščih« (ZKZ, 55. člen).

Način izvajanja komasacij kmetijskih zemljišč je določen od 56. do 71. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) in je podrobneje predstavljena v **Prilogi O (O.2)**. V nadaljevanju so predstavljena ključna dejstva, ki so pomembna za izvajanje kmetijskih zemljišč po tem zakonu.

Za uvedbo komasacije je pomembno določilo zakona, ki pravi: *»Uvedbo komasacijskega postopka lahko predlagajo lastniki zemljišč, v njihovem imenu pa komasacijski odbor, njihova skupnost na podlagi pogodbe, pravna oseba ali lokalna skupnost. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se vložijo na upravno enoto, kjer je potrebno za samo izvajanje komasacije strinjanje lastnikov kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot dve tretjini površin kmetijskih zemljišč na predvidenem območju komasacije. Ne glede na določbe stvarnopravnega zakonika se za posamezno zemljiško parcelo v solastnini šteje, da se lastniki strinjajo z uvedbo komasacije, če odločitev o tem sprejmejo s soglasjem solastnikov, ki imajo v lasti več kot dve tretjini solastniških deležev« (ZKZ, 56. člen).* Glede zastopanja interesov lastnikov pri komasaciji je pomemben člen, ki pravi: *»Komasacijski udeleženci pred vložitvijo vloge za uvedbo komasacije izvolijo komasacijski odbor, ki jih zastopa v postopku, vendar ne sme odločati o pravicah komasacijskih udeležencev« (ZKZ, 61. člen).*

V postopku komasacije se izdelajo in razgrnejo naslednji elaborati, ki jih določa 63. člen ZKZ:

- *»elaborat obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju,*
- *elaborat vrednotenja zemljišč na komasacijskem območju,*
- *idejna zasnova ureditve komasacijskega območja in*
- *elaborat nove razdelitve zemljišč na komasacijskem območju«.*

»Komasacijski postopek vodi upravna enota, ki lahko za opravljanje posameznih opravil v komasacijskem postopku imenuje komasacijsko komisijo« (ZKZ, 60. člen). *»Pri razdelitvi zemljišč je pomembno, da komasacijski udeleženci dobijo čim bolj zaokroženo zemljišče« (ZKZ, 64. člen).* Podrobnejši način določitve novih zemljišč je določen po Zakonu o kmetijskih zemljiščih od 65. pa do 71. člena.

Melioracije

Melioracije so po Zakonu o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 77. člen):

- **osuševanje,**
- **namakanje in**
- **agromelioracije.**

V nadaljevanju so predstavljene posamezne agromelioracije, ki so določene od 78. do 98. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ).

Agromelioracije

»**Agromelioracije** obsegajo ukrepe, ki izboljšujejo fizikalne, kemijske in biološke lastnosti tal ter izboljšujejo dostop na kmetijsko zemljišče. Agromelioracije obsegajo ukrepe izravnave zemljišč, krčitev grmovja in dreves, nasipavanje rodovitne zemlje, odstranitve kamnitih osamelcev, ureditve poljskih poti, izdelave in razgradnja teras, ureditve gorskih in kraških pašnikov, ureditve manjših odvodnjavanj, apnenja in založnega gnojenja« (ZKZ, 78. člen).

Agromelioracije so v zakonu opredeljene kot (ZKZ, 78. člen):

1) »**Zahtevne, ki so**

- izdelava in razgradnja teras,
- ureditve manjših odvodnjavanj, ki presegajo omejitve (površina večja od 1 ha),
- ureditev novih poljskih poti,
- agromelioracije, katerih del je vnos zemeljskega izkopa, ki ne izhaja z območja predlagane agromelioracije, razen če gre za rodovitno zemljo ali umetno pripravljene zemljine.

2) **Nezahtevne, ki so**

- izravnava zemljišča do 1 ha,
- krčitev grmovja in dreves,
- izravnava mikrodepresij na njivskih površinah,
- nasipavanje rodovitne zemlje,
- odstranitev kamnitih osamelcev do skupne količine 20 m³ na površini do 1000 m²,
- ureditev obstoječih poljskih poti z možnostjo gramoziranja do 20 cm ,
- ureditev gorskih in kraških pašnikov,
- apnenje,
- ureditev manjših odvodnjavanj na površini do 1 ha in
- založno gnojenje«.

78. člen Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 78. člen) pravi, da za uvedbo nezahtevne agromelioracije ni potrebno pridobiti odločbe ministrstva, pristojnega za kmetijstvo, kar je pogoj za izvajanje zahtevnih agromelioracij. Tudi pri nezahtevnih agromelioracijah pa je treba pridobiti ustrezna soglasja ali dovoljenja pristojnih organov, če gre za območja varovanj in omejitev po posebnih predpisih.

V 79. in 80. členu Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) je predstavljena zahtevna agromelioracija ter njen postopek izvajanja (**Priloga O.2**).

Zakon nadalje določa, da lahko »predlog za uvedbo **zahtevne agromelioracije** vložijo lastniki kmetijskih zemljišč oziroma fizične ali pravne osebe, ki jih pooblastijo lastniki kmetijskih zemljišč na predvidenem območju zahtevne agromelioracije in imajo v lasti več kot dve tretjini površin kmetijskih zemljišč s predvidenega agromelioracijskega območja. Predlog za uvedbo zahtevne agromelioracije se vloži pri ministru, pristojnem za kmetijstvo« (ZKZ, 79. člen). Šteje se, »da se lastniki strinjajo z uvedbo agromelioracije, če odločitev o tem sprejmejo s soglasjem solastnikov, ki imajo v lasti več kot dve tretjini solastniških deležev« (ZKZ, 79. člen).

81. člen ZKZ (2016) določa predlog za uvedbo **agromelioracije na območju komasacije**, ki je bila pravnomočno uvedena po 30. 6. 2014 (t. i. agromelioracije na komasacijskem območju).

Osuševanje

Definicija osuševalnega sistema je predstavljena v 82. členu Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ), ki pravi, da je »*osuševalni sistem skup objektov in naprav za urejanje in vzdrževanje talnega vodnega režima.*« »Osuševalni sistem se lahko ukine (ZKZ, 83. člen):

- če osuševanje na območju osuševalnega sistema zaradi spremembe talnega vodnega režima ni več potrebno ali
- če se z ukinitvijo strinjajo vsi lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot dve tretjini površin kmetijskih zemljišč na območju osuševalnega sistema, in če se z ukinitvijo strinjata dve tretjini lastnikov kmetijskih zemljišč na območju osuševalnega sistema«.

Namakanje

»**Namakalni sistem** je skup naprav za zagotovitev vode, njeno distribucijo in rabo z namenom zagotoviti rastlinam zadostno količino vode v tleh. Kot namakalni sistemi se štejejo tudi oroševalni sistemi za protislansko zaščito« (ZKZ, 89. člen). V 89. členu Zakon o kmetijskih zemljiščih še pravi, da je namakalni sistem »*sestavljen iz odvzemnega objekta, dovodnega omrežja in namakalne opreme.*« (ZKZ, 89. člen).

Namakanje zemljišč je določeno od 89. do 98 člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ), kjer je jasno določena delitev namakalnih sistemov in njene pristojnosti ter postopek uvedbe namakalnega sistema (**Priloga O.2**).

3.2.2 Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-E)

Cilji novega Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-E, 2016) so bili (Predlog Zakona o spremembah ..., 2016):

- ureditev poglavja, ki ureja melioracije,
- predvidevanje možnosti načrtovanja kmetijskih objektov, ki so neposredno namenjeni kmetijski dejavnosti, na kmetijskih zemljiščih z občinskim podrobnim prostorskim načrtom;
- poenostavitev strokovne podlage s področja kmetijstva, ki omogoča hitrejšo vzpostavitev trajno varovanih kmetijskih zemljišč v posamezni lokalni skupnosti.

Zakon o kmetijskih zemljiščih je bil zastarel v delu, ki se je nanašal na melioracije. Osnovne določbe so bile bolj ali manj prepisane iz Zakona o kmetijskih zemljiščih iz leta 1979. Izgradnja osuševalnih

sistemov je bila po stari zakonodaji še vedno dopustna. S spremembo zakona izgradnja osuševalnih sistemov ni več dopustna (dopustno je urediti manjša odvodnjavanja, kot agromelioracijski ukrep). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-E, 2016) odpravlja tudi pragove pri nezahtevnih agromelioracijah. Zakon določa agromelioracijska dela (ZKZ-E, 2016):

- za katera odločba ministrstva ni predvidena (**nezahtevne agromelioracije**), in
- agromelioracijska dela, za katere je treba pridobiti odločbo ministrstva (**zahtevne agromelioracije**).

Težave so se pokazale tudi pri izvajanju agromelioracij na območjih komasacij, saj je območje agromelioracije in območje agromelioracijskih del težko opredeliti. V novem zakonu se uvaja uvedba agromelioracij na območjih komasacij, ki so bile pravnomočno uvedene po 30. 6. 2014 (t. i. **agromelioracije na komasacijskem območju**). V tem primeru velja, da je agromelioracijsko območje enako površini komasacijskega območja. Odločbo o uvedbi agromelioracije na komasacijskem območju je treba pridobiti za zahtevne in za nezahtevne agromelioracije (Predlog zakona o spremembah ..., 2016).

Največje težave so se pojavljale na področju **namakanja**, saj je ZKZ namakalne sisteme delil na velike in male. Izkazalo se je, da je neodvisna uporaba namakalnih sistemov praktično nemogoča in tudi nesmiselna, saj ne prispeva k racionalni rabi vode, prav tako pa ni bila ustrezna terminološka delitev na velike in male namakalne sisteme. Sprememba zakona deli namakalne sisteme na javne (v lasti lokalne skupnosti), državne (v lasti Republike Slovenije) ter zasebne (v lasti fizične ali pravne osebe) (Predlog zakona o spremembah ..., 2016).

Sprememba zakona odpravlja določene administrativne ovire pri izvajanju agrarnih operacij. Znižuje se zakonsko predpisan delež soglasij, ki je potreben za uvedbo zahtevnih agromelioracij in javnih namakalnih sistemov z 80 % na dve tretjini. Z uvedbo zasebnega namakalnega sistema pa se morajo strinjati vsi lastniki kmetijskih zemljišč na območju predvidenega namakalnega sistema. Po stari zakonodaji so se morali z uvedbo komasacijskih postopkov strinjati lastniki kmetijskih zemljišč, ki so imeli v lasti več kot 67 % površin kmetijskih zemljišč na načrtovanem območju komasacije. V spremembi zakona je določeno, da potrebujemo dvotretjinsko soglasje lastnikov kmetijskih zemljišč glede na površino zemljišč načrtovane agrarne operacije za območja komasacij, ki so bile pravnomočno uvedene po 30. 6. 2014 (Predlog zakona o spremembah ..., 2016).

Po stari ureditvi so bila za uvedbo komasacijskih postopkov in melioracij zahtevana soglasja vseh solastnikov na posamezni parceli, saj je šlo za posel, ki presega redno upravljanje. Izkazalo se je, da je v primeru velikega števila solastnikov predpisana soglasja težko pridobiti (neznani in nedosegljivi solastniki), tako se je v noveli zakona znižal odstotek potrebnih soglasij. Sprememba zakona odstopa od stvarnopravnega zakonika, in sicer se za posamezno zemljiško parcelo v solastnini, šteje, da se lastniki strinjajo z uvedbo zemljiške operacije, če odločitev o tem sprejmejo s soglasjem solastnikov, ki imajo v lasti več kot dve tretjini solastniških deležev (Predlog zakona o spremembah ..., 2016).

Na območjih **trajno varovanih kmetijskih zemljišč** (v nadaljevanju: TVKZ) se pri kmetovanju in izvajanju ukrepov kmetijske zemljiške politike še vedno upoštevajo varstveni režimi po predpisih posameznih sektorjev. Pomembno je določilo, da na območjih TVKZ ni dopustno vzpostavljati območij za omilitvene ukrepe, ki so povezani s prostorskimi ureditvami državnega pomena s področja cestne in železniške infrastrukture, če jih ni mogoče umestiti na druga zemljišča; podobno velja za

omilitvene in izravnalne ukrepe po predpisih, ki urejajo ohranjanje narave (Predlog zakona o spremembah ..., 2016).

Agrarne operacije (npr. zahtevne agromelioracije, agromelioracije na komasacijskih območjih, namakalni sistemi) na območjih varovanj in omejitev po posebnih predpisih se lahko uvedejo le ob preložitvi soglasij oziroma dovoljenj pristojnih organov. V nadaljevanju je prikazana primerjava med starim in novim Zakonom o kmetijskih zemljiščih, ki se tičejo agrarnih operacij (preglednica 1).

Preglednica 1: Prikaz spremembe Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ, 2016)

ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ,2011)	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ-E, 2016)
KOMASACIJE	
<p>Predlogu za uvedbo komasacijskega postopka je treba med drugim priložiti tudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – seznam lastnikov zemljišč s podatki o površinah, ki jih imajo v lasti na predvidenem komasacijskem območju, in s podpisanimi izjavami lastnikov za uvedbo komasacijskega postopka. 	<p>Predlogu za uvedbo komasacijskega postopka je treba med drugim priložiti tudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – seznam lastnikov zemljišč s podatki o njihovih osebnih imenih in naslovih prebivališč, EMŠO, površinah, ki jih imajo v lasti na predvidenem komasacijskem območju, in upravno overjene izjave lastnikov, ki se strinjajo z uvedbo komasacijskega postopka. <p>ODSTOP OD STVARNOPRAVNEGA ZAKONIKA (SPZ): Ne glede na določbe SPZ se za posamezno zemljiško parcelo v solastnini šteje, da se lastniki strinjajo z uvedbo komasacije, če odločitev o tem sprejmejo s soglasjem solastnikov, ki imajo v lasti več kot dve tretjini solastniških deležev.</p> <p>IZVEDBA VREDNOTENJA ZEMLJIŠČ KOMASACIJSKEGA SKLADA: Osebe za vrednotenje zemljišč morajo imeti pooblastilo za bonitiranje v skladu z zakonom, ki ureja evidentiranje zemljišč.</p>
AGROMELIORACIJE	
<p>AGROMELIORACIJE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zahtevne – nezahtevne 	<p>AGROMELIORACIJE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zahtevne – nezahtevne

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 1.«

ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ,2011)	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ-E, 2016)
<p>ZAHTEVNE AGROMELIORACIJE:</p> <p>a) izdelava teras, b) ureditev manjših odvodnjavanj, c) ureditev novih poljskih poti, d) vsi ukrepi, ki presegajo omejitve nezahtevnih agromelioracij, e) agromelioracije, katerih del je vnos:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zemeljskega izkopa, ki ne izhaja iz območja predlaganje agromelioracije, razen če gre za rodovitno zemljo ali – umetno pripravljene zemljine. 	<p>ZAHTEVNE AGROMELIORACIJE:</p> <p>a) izdelava in razgradnja teras, b) ureditev manjših odvodnjavanj, ki presegajo omejitve na površini več kot 1 ha, c) ureditev novih poljskih poti, d) agromelioracije, katerih del je vnos:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zemeljskega izkopa, ki ne izhaja iz območja predlaganje agromelioracije, razen če gre za rodovitno zemljo ali – umetno pripravljene zemljine.
<p>Minister, pristojen za kmetijstvo, predpiše podrobnejše vsebine agromelioracij in vsebino vloge za uvedbo agromelioracije.</p> <p>(Zakon ni jasno določal pogojev za uvedbo zahtevne agromelioracije.)</p>	<p>Predlog za uvedbo zahtevne agromelioracije lahko vložijo lastniki kmetijskih zemljišč na predvidenem območju agromelioracije, ki imajo v lasti več kot dve tretjini površin kmetijskih zemljišč s predvidenega agromelioracijskega območja. Predlog za uvedbo zahtevne agromelioracije se vložijo pri ministrstvu, pristojnem za kmetijstvo.</p> <p>Vlogo za pridobitev odločbe o uvedbi zahtevne agromelioracije lahko vložijo tudi fizične osebe.</p> <p>Uvaja se odstop od stvarnopravnega zakonika (enako kot pri komasaciji).</p> <p>Izjave lastnikov, ki se strinjajo z uvedbo zahtevne agromelioracije, morajo biti upravno overjene.</p>
<p>NEZAHTEVNE AGROMELIORACIJE:</p> <p>a) izravnava zemljišča na površini do 1 ha, b) krčitev grmovja in dreves, c) izravnava mikrodepresij na njivskih površinah, d) nasipavanje rodovitne zemlje, e) odstranitev kamnitih osamelcev do skupne količine 20 m³ na površini do 1000 m², f) ureditev obstoječih poljskih poti z možnostjo gramoziranja do 20 cm, g) ureditev gorskih in kraških pašnikov, h) apnenje in i) založno gnojenje.</p>	<p>NEZAHTEVNE AGROMELIORACIJE:</p> <p>a) izravnava zemljišča, b) krčitev grmovja in dreves, c) izravnava mikrodepresij na njivskih površinah, d) nasipavanje rodovitne zemlje, e) odstranitev kamnitih osamelcev, f) ureditev obstoječih poljskih poti, g) ureditev gorskih in kraških pašnikov, h) apnenje, i) ureditev manjših odvodnjavanj na površini do 1 ha in j) založno gnojenje.</p> <p>Za nezahtevne agromelioracije ni treba pridobiti odločbe o uvedbi agromelioracije, je pa treba pridobiti ustrezna soglasja ali dovoljenja pristojnih organov, če se bo predvidena agromelioracija izvedla na območjih varovanj in omejitev po posebnih predpisih. Sanacija odlagališč in posledic izkoriščanja se ne štejeta za agromelioracijo po tem zakonu.</p>

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 1.«

ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ,2011)	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ-E, 2016)
	<p>AGROMELIORACIJE NA KOMASACIJSKIH OBMOČJIH</p> <p>Predlog za uvedbo agromelioracije na območju komasacije, ki je bila pravnomočno uvedena po 30. 6. 2014 (t. i. agromelioracija na komasacijskem območju), lahko vložijo lastniki kmetijskih zemljišč na predvidenem območju agromelioracije oziroma fizične ali pravne osebe, ki jih pooblastijo lastniki zemljišč na predvidenem območju agromelioracije, in imajo v lasti več kot dve tretjini površin kmetijskih zemljišč s predvidenega agromelioracijskega območja.</p> <p>Površina agromelioracijskega območja je enaka površini območja komasacije!</p> <p>Odločba se izdaja za zahtevne kot tudi za nezahtevne agromelioracije.</p> <p>Uvaja se odstop od stvarnopravnega zakonika (enako kot pri komasaciji) in potrebne so upravno overjene izjave lastnikov.</p>
<p>Postopki komasacij in agromelioracij, začeti do uveljavitve tega zakona (ZKZ-E, 2016), se končajo po dosedanjih predpisih.</p>	
<p>OSUŠEVANJE</p>	
<p>Osuševalni sistem je skup objektov in naprav za urejanje in vzdrževanje talnega vodnega režima.</p>	<p>Osuševalni sistem je skup objektov in naprav za urejanje in vzdrževanje talnega vodnega režima.</p> <p>Osuševalni sistem je sestavljen iz primarne in sekundarne odvodnje. Primarna odvodnja je mreža osuševalnih jarkov. Sekundarna odvodnja je drenažna odvodnja na parcelah.</p> <p>Izgradnja novih osuševalnih sistemov ni dopustna.</p> <p>Omogoča se sprememba območja osuševalnega sistema (izvajalec javne službe, lastnik osuševalnega sistema in lastnik kmetijskega zemljišča lahko z elaboratom izkaže, da parcela ni del osuševalnega sistema) – odločbo o spremembi območja izda ministrstvo, pristojno za kmetijstvo.</p>
<p>Melioracijske skupnosti.</p>	<p>Ukinjajo se melioracijske skupnosti – uvedeno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osuševalno društvo in – osuševalna zadruga.

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 1.«

ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ,2011)	ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH (ZKZ-E, 2016)
	<p>Upravljanje in vzdrževanje osuševalnih sistemov je predmet javne službe upravljanja in vzdrževanja - državna javna služba.</p> <p>Upravljanje in vzdrževanje osuševalnih sistemov, pri katerih je lastnik primarne odvodnje lokalna skupnost, se izvaja kot lokalna javna služba.</p>
NAMAKANJE	
<p>Namakanje obsega ukrepe in naprave za zagotovitev vode, njeno distribucijo in rabo z namenom zagotoviti rastlinam optimalno vlago v tleh. Namakalni sistem je sestavljen iz odzemnega objekta, dovodnega omrežja in namakalne opreme.</p> <p><u>Namakalni sistemi se delijo na:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - velike namakalne sisteme, ki so namenjeni večjemu številu uporabnikov za skupno rabo po namakalnem urniku, - male namakalne sisteme, ki so namenjeni enemu ali več uporabnikom, ki pa uporabljajo namakalni sistem neodvisno drug od drugega. 	<p>Namakalni sistem je sestavljen iz odzemnega objekta, dovodnega omrežja in namakalne opreme.</p> <p>Namakalni sistem je sestavljen iz odzemnega objekta, dovodnega omrežja in namakalne opreme.</p> <p><u>Namakalni sistemi se delijo na:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - javne namakalne sisteme, ki so v lasti lokalnih skupnosti (t. i. lokalni namakalni sistem), - javne namakalne sisteme, ki so v lasti Republike Slovenije in so predmet državne javne službe (t. i. državni namakalni sistem), - zasebne namakalne sisteme, ki so v lasti fizičnih ali pravnih oseb. <p>V 91. členu je opisan predlog za uvedbo namakalnega sistema.</p>
<p>Delež soglasij za uvedbo namakalnega sistema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veliki: 80 %, - mali: 100 %. <p>Potrebno je soglasje za uvedbo.</p>	<p>Delež soglasij za uvedbo namakalnega sistema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalni: 67 %, - zasebni: 100 %. <p>Potrebna je pogodba o uporabi lokalnega namakalnega sistema.</p> <p>Novih državnih namakalnih sistemov se ne uvaja.</p>
<p>Melioracijske skupnosti.</p>	<p>Ukinjajo se melioracijske skupnosti – uvedeno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - namakalno društvo in - namakalna zadruga.
<p>Postopki namakanja, ki so bili začeti do uveljavitve tega zakona, se končajo po tem zakonu.</p>	

3.2.3 Zakon o kmetijstvu (Zkme-1)

Zakon o kmetijstvu (ZKme-1, 2008) »določa cilje kmetijske politike, načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja, ukrepe kmetijske politike, varnost živil rastlinskega izvora v primarni proizvodnji, kakovost živil v vseh fazah proizvodnje, predelave in prometa, varovanje interesov potrošnice in potrošnika, označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil, promet s kmetijskimi pridelki in živili, ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijstvu, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, javne službe, zbirke podatkov in informiranje na področju kmetijstva, postopke in organe za izvedbo tega zakona, raziskovalno delo, izobraževanje in razvojno-strokovne naloge ter inšpekcijski nadzor« (Zkme-1, 1. člen).

»Za uresničevanje gospodarske, prostorske, ekološke in socialne vloge kmetijstva ter njegovega trajnostnega razvoja so cilji kmetijske politike v Republiki Sloveniji (ZKme-1, 2. člen):

- stabilna pridelava varne, kakovostne in čim cenejše hrane ter zagotavljanje prehranske varnosti in čim višje stopnje samooskrbe;
- ohranjanje poseljenosti in obdelanosti podeželja ter krajine;
- trajno ohranjanje rodovitnosti kmetijskih zemljišč;
- varstvo kmetijskih zemljišč pred onesnaženjem in nesmotrno rabo ter ohranjanje in izboljšanje virov za trajnostno pridelavo hrane;
- trajno povečanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva;
- zagotavljanje primerne dohodkovne ravni kmetijskim gospodarstvom in
- uresničevanje načel varstva okolja in ohranjanje narave ter ohranjanja genskih virov«.

Načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja

Načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja je predstavljeno v Nacionalnem programu razvoja kmetijstva (nacionalni program). Program vključuje rezultate analize stanja, opredeli dolgoročne razvojne cilje kmetijske politike, ter določa ukrepe, programe in druge dejavnosti, ki naj bi pripomogle k uresničevanju ciljev kmetijske politike. Nacionalni program sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog vlade za obdobje najmanj štirih in največ sedmih let (ZKme-1, 9. člen).

Ukrepi kmetijske politike

»**Ukrepi kmetijske politike** obsegajo ukrepe kmetijsko tržno cenovne politike, ukrepe razvoja podeželja in druge ukrepe, ki so pomembni za uresničevanje sprejetih ciljev kmetijske politike. Ukrepi morajo biti med seboj usklajeni in se izvajajo po načelu enakopravnosti« (ZKme-1, 14. člen). Ukrepi morajo upoštevati načela trajnostnega kmetijstva, kjer se mora ohranjati biotska raznovrstnost živalskih in rastlinskih vrst, prav tako je velik poudarek dan na ohranjanju pridelovalnih sposobnosti tla ob varovanju naravnih razmer za življenje v tleh, vodi in zraku (ZKme-1, 15. člen). Za izvajanje kmetijske politike po tem zakonu je pristojna Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ZKme-1, 18. člen).

Zakon med drugim predvideva vzpostavitev **Evidence komasacije** kot temeljne in enotne evidence o komasacijskih kmetijskih zemljišč, ki pa še ni vzpostavljena. **Grafični del** naj bi vseboval podatke o komasacijskih območjih. **Pisni del** naj bi vseboval opisne podatke o komasacijah, vključno s seznamom parcel, vključenih v komasacijo, podatki o upravnih aktih, ki se nanašajo na komasacijsko

območje, podatki o komasacijskih udeležencih ter izvajalcih in investitorjih komasacij (ZKme-1, 157. člen).

Evidenca melioracijskih sistemov in naprav (t. i. evidenca melioracij) je vzpostavljena, vendar je pomanjkljiva, naj pa bi bila temeljna in enotna evidenca o melioracijskih kmetijskih zemljišč. Podobno kot pri Evidenci komasacij zakon predpisuje grafični in pisni del. **Grafični del** vsebuje podatke o melioracijskih območjih in parcele, vključenih v melioracijska območja, podatke o melioracijski infrastrukturi in objektih. **Pisni del** katastra melioracij vsebuje podatke o melioracijskih območjih, vključno s parcelami, upravnimi akti ter projektno dokumentacijo, podatki o melioracijski skupnosti in članih melioracijskih skupnosti, ter podatki o delovanju in vzdrževanju melioracijskih sistemov in naprav (ZKme-1, 158. člen).

3.2.4 Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN)

Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN, 2006) »ureja evidentiranje nepremičnin, državne meje in prostorskih enot, postopek urejanja in spreminjanja meje zemljiških parcel, postopek vpisa podatkov o stavbah in delih stavb v kataster stavb ter vpisa njihovih sprememb, register nepremični, izdajanje podatkov in druga vprašanja, povezana z evidentiranjem nepremičnin, državne meje in prostorskih enot.« Zakon določa v **53. členu komasacijo**, ki je »zložba parcel, ki imajo različno pravno stanje glede lastninske pravice in razdelitve po zložbi oblikovanega zemljiškega sklada na nove parcele. Komasacije se izvede kot pogodbeno ali kot upravna komasacija. Pogodbeno komasacija je tista, ki se izvede na podlagi sklenjene pogodbe med lastniki. ... Upravna komasacija je tista, ki se izvede na podlagi odločbe, izdane v upravnem postopku.«

V Zakonu o evidentiranju nepremičnin (ZEN, 2006) sta podrobneje opisana postopka pogodbene in upravne komasacije.

3.2.5 Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč

Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč (2006) podaja pravni okvir za izvajanje komasacij kmetijskih zemljišč. Predmet komasacije so po tem pravilniku »kmetijska zemljišča, lahko pa tudi gozdovi, nezazidana stavbna zemljišča in druga zemljišča ter naprave na teh zemljiščih, ki se nahajajo zunaj poselitvenih območij, ki so na podlagi predpisov s področja urejanja prostora določena v veljavnih prostorskih aktih in zemljišča na območjih, ki se ne urejajo oziroma njihovo urejanje ni predvideno z občinskimi lokacijskimi načrti« (Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč, 1. člen). Pomembno je poudariti, da je pravilnik zelo zastarel in ni usklajen s spremembami zakonodaje po sprejetju tega pravilnika.

Komasacije se uvede z **odločbo upravne enote** (Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč, 5. člen). »Odločba o uvedbi komasacije se vroči komasacijskim udeležencem in se objavi na krajevno običajen način« (Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč, 6. člen).

Elaborat idejne zasnove, elaborat obstoječega stanja zemljišč, elaborat vrednotenja zemljišč in elaborat nove razdelitve zemljišč so glavni izdelki pri izvedbi komasacije kmetijskih zemljišč. Njihova vsebina je jasno določena od 7. do 17. člena tega pravilnika, ki so predstavljeni v **Prilogi O (O.2)**. Področje vrednotenja zemljišč komasacijskega sklada se bo v kratkem uredilo z novim pravilnikom.

3.3 Drugi zakoni, ki pomembno vplivajo na izvajanje agrarnih operacij

V nadaljevanju so predstavljeni ključni zakoni in podzakonski akti, ki urejajo in med drugim tudi določajo omejitve v prostoru, in jih je treba upoštevati pri izvajanju agrarnih operacij na varovanih in zavarovanih območjih prostora. Ključna zakonodaja pa je podrobneje predstavljena v **Prilogi O**.

3.3.1 Zakonodaja s področja prostora

V tem poglavju so naštetih zakoni in podzakonski akti na področju prostorskega načrtovanja in graditve objektov, ki se nanašajo na prostorske ureditve in agrarne operacije.

Prostorsko načrtovanje urejajo predvsem:

- **Zakon o prostorskem načrtovanju. ZPNačrt.** Uradni list RS št. 33/2007, 70/2008 – ZVO-1B, 108/2009, 80/2010 – ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011 – ZKZ-C, 57/2012, 57/2012 – ZUPUDPP-A, 109/2012, 76/2014 – Odl. US in 14/2015 – ZUUJFO.
- Pravilnik o kriterijih za načrtovanje prostorskih ureditev in posegov v prostor na najboljših kmetijskih zemljiščih zunaj območij naselij. Uradni list RS št. 110/2008 in 43/2011 – ZKZ-C.
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta. Uradni list RS št. 106/2011.
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave regionalnega prostorskega načrta. Uradni list RS št. 99/2007.
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta. Uradni list RS št. 99/2007.
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. Uradni list RS št. 99/2007.

Graditev objektov urejajo:

- **Zakon o graditvi objektov. ZGO-1.** Uradni list RS št. 102/2004, 14/2005 – popr., 92/2005 – ZJC-B, 93/2005 – ZVMS, 111/2005 – Odl. US, 126/2007, 108/2009, 61/2010 – ZRud-1, 20/2011 – Odl. US, 57/2012, 101/2013 – ZDavNepr, 110/2013 in 19/2015.
- **Uredba o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje.** Uradni list RS št. 18/2013, 24/2013 in 26/2013.
- Uredba o kriterijih za izračunavanje višine nadomestila za degradacijo in uzurpacijo prostora in o načinu njegovega plačila. Uradni list RS št. 33/2003, 79/2009 in 6/2014.
- Uredba o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena. Uradni list RS št. 109/2011.

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, 2007), Zakon o graditvi objektov (ZGO-1, 2004) in Uredba o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje (2013) so podrobneje predstavljeni v Prilogi O (O.3).

3.3.2 Zakonodaja s področja varstva okolja

V tem poglavju so navedeni zakoni in podzakonski akti na področju varstva okolja, ki jih moramo upoštevati tudi pri posegih v prostor (agrarnih operacijah). Krovni zakon o varstvu okolja je:

- **Zakon o varstvu okolja. ZVO-1.** Uradni list RS št. 41/2004, 20/2006, 39/2006, 70/2008, 108/2009, 48/2012, 57/2012, 92/2013, 56/2015, 102/2015 in 30/2016.

Podzakonski akti, ki so pomembni za zemljiške operacije, so:

- **Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje.** Uradni list RS št. 51/2014 in 57/2015.
- Uredba o vsebini poročila o vplivih nameravanega posega na okolje in načinu njegove priprave. Uradni list RS št. 36/2009.
- Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje. Uradni list RS št. 9/2009.
- Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Uradni list RS št. 73/2005.

V **Prilogi O (O.4)** je podrobneje predstavljen *Zakon o varstvu okolja (ZVO-1, 2004)*, ki ureja varstvo okolja v skladu s smernicami trajnostnega razvoja. Podrobneje pa je predstavljen tudi podzakonski akt *Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (2011)*, ki določa pogoje in postopek presoje vplivov na okolje (PVO) in predhodno presojo (PP), ki jih je treba izdelati za predpisane posege v prostor.

3.3.3 Zakonodaja s področje varstva narave

Varstvo narave ureja *Zakon o ohranjanju narave (ZON, 1999)*. Posamezne varstvene režime narave predpisujejo podzakonski akti. Krovni zakon za področje varstva narave je tako:

- **Zakon o ohranjanju narave. ZON.** Uradni list RS št. 56/1999, 31/2000, 119/2002, 22/2003, 41/2004, 96/2004 in 46/2014.

Podzakonski akti, ki pomembno urejajo področje varstva okolja v povezavi z agrarnimi operacijami:

- **Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.** Uradni list RS št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011.
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot. Uradni list RS št. 111/2004, 70/2006, 93/2010 in 23/2015.
- **Uredba o ekološko pomembnih območjih.** Uradni list RS št. 48/2004, 33/2013 in 99/2013.
- **Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000).** Uradni list RS št. 49/2004, 110/2004, 59/2007, 43/2008, 8/2012, 33/2013, 3/2014 in 21/2016.
- Uredba o habitatnih tipih. Uradni list RS št. 112/2003, 36/2009, 33/2013.
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot. Uradni list RS št. 52/2002, 67/2003.
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah. Uradni list RS št. 46/2004, 110/2004, 115/2007, 36/2009 in 15/2014.
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Uradni list RS št. 46/2004, 109/2004, 115/2007, 36/2009 in 15/2014.

- Pravilnik o izvedbi presoje tveganja za naravo in o pridobitvi pooblastila. Uradni list RS št. 43/2002.

V **Prilogi O (O.5)** je podrobneje predstavljen *Zakon o ohranjanju narave (ZON, 1999)*, skupaj s podzakonskimi akti, predvsem *Pravilnik o presoji spremenljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja*, *Uredba o ekoloških pomembnih območjih* in *Uredba o posebnih varstvenih območjih* (območjih Natura 2000), ki jasno določajo omejitve v naravi, ki jih je treba upoštevati pri posegih v prostor.

3.3.4 Zakonodaja s področja urejanja voda

Področje urejanje in varstva voda ter njihovega obvodnega zemljišča ureja *Zakon o vodah (ZV-1, 2002)* in je podrobneje predstavljen v **Prilogi O (O.6)**, kjer so določena varstvena območja in vplivna območja varovanja voda in jih je treba upoštevati pri prostorskih ureditvah. Temeljni zakonski okvir za to področje podaja:

- **Zakon o vodah.** ZV-1. Uradni list RS št. 67/2002, 2/2004 – ZZdrI-A, 41/2004 – ZVO-1, 57/2008, 57/2012, 100/2013, 40/2014 in 56/2015.

Podzakonska akta, ki pomembno urejata področje varstva okolja v povezavi z agrarnimi operacijami:

- Pravilnik o metodologiji za določevanje območij, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja ter o načinu razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti. Uradni list RS št. 60/2007.
- Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja. Uradni list RS št. 89/2008.

3.3.5 Zakonodaja s področja varovanja infrastrukture

V nadaljevanju so navedeni zakoni in podzakonski akti, kjer so med drugim določeni tudi varovalni pasovi gospodarske javne infrastrukture.

Zakonski okvir podajajo predvsem:

- **Zakon o graditvi objektov.** ZGO-1. Uradni list RS št. 102/2004, 14/2005 – popr., 92/2005 – ZJC-B, 93/2005 – ZVMS, 111/2005 – Odl. US, 126/2007, 108/2009, 61/2010 – ZRud-1, 20/2011 – Odl. US, 57/2012, 101/2013 – ZDavNepr, 110/2013 in 19/2015.
- **Zakon o cestah.** ZCes-1. Uradni list RS št. 109/2010, 48/2012 in 36/2014 – Odl. US in 46/2015.
- **Zakon o javnih cestah.** Uradni list RS št. 33/2006 – UPB, 45/2008, 57/1008 – ZLDUVCP, 69/2008 – ZCestV, 42/2009, 109/2009, 109/2010 – ZCes-1 in 24/2015 – ZCestn.
- **Zakon o varnosti v železniškem prometu.** ZVZeIP. Uradni list RS št. 61/2007, 21/2010, 36/2010-UPB1, 60/2011, 47/2013, 56/2013 – UPB3, 91/2013, 82/2015 in 84/2015 – ZzeIP-J.
- **Energetski zakon.** EZ-1. Uradni list RS št. 17/2014 in 81/2015.

Podzakonski akti, ki pomembno urejajo področje varstva okolja v povezavi z agrarnimi operacijami:

- Pravilnik o cestnih priključkih na javne ceste. Uradni list RS št. 86/2009 in 109/2010 – ZCes-1.

- Pravilnik o pogojih in omejitvah gradenj, uporabe objektov ter opravljanja dejavnosti v območju varovalnega pasu elektroenergetskih omrežij. Uradni list RS št. 101/2010 in 17/2014 – EZ-1.
- Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka. Uradni list RS št. 29/1992, 56/1999 – ZVZD in 43/2011 – ZVZD-1.

Zakon o cestah (ZCes-1, 2010), *Zakon o varnosti v železniškem prometu (ZVZeIP, 2007)* in *Energetski zakon (EZ-1, 2014)* so podrobneje predstavljeni v **Prilogi O (O.7)**, kjer so določeni tudi varovalni pasovi in posebni predpisi pri posegih v prostor. V Prilogi O je predstavljena nadalje zakonodaja na področju varovanja gospodarske infrastrukture (vodovod in kanalizacija), ki jih določajo občinski odloki.

3.3.6 Zakonodaja s področja varstva kulturne dediščine

Temeljni zakonski okvir na področju varstva kulturne dediščine podaja:

- **Zakon o varstvu kulturne dediščine.** ZVKD-1. Uradni list RS št. 16/2008, 123/2008, 8-2011 – ORZVKD39, 90/2012, 111/2013 in 32/2016.

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, 2008) določa področje varstva kulturne dediščine, prav tako podaja zakonski okvir in pristojnosti pri njenem varstvu. Podrobneje je predstavljen v **Prilogi O (O.8)**.

3.3.7 Zakonodaja s področja varstva gozdov

Temeljni okvir za področje upravljanja gozdov podaja:

- **Zakon o gozdovih.** ZG. Uradni list RS št. 30/1993, 56/1999 – ZON, 67/2002, 110/2002 – ZGO-1, 115/2006 – ORZG40, 110/2007, 106/2010, 63/2013, 101/2013 – ZdavNepr, 17/2014, 24/2015 in 9/2016 – ZGGLRS.

Zakon o gozdovih (ZG, 1999) ureja varstvo, gojenje in rabo gozdov ter razpolaganje z gozdovi kot naravnim bogastvom in je na področju varstva podrobneje predstavljen v **Prilogi O (O.9)**.

3.4 Rezultat in analiza zakonodaje pri izvedbi agrarnih operacij na zavarovanih in varovanih območjih

V nadaljevanju je prikazan povzetek zakonodaje, ki v Sloveniji ureja področje agrarnih operacij (preglednica 2). Za vsak zakon so prikazane omejitve oziroma posebne zahteve pri prostorskih ureditvah na varovanih območjih. Za vsako omejitev je predstavljena kratka vsebina ter soglasje, ki je potrebno, ter pristojni soglasodajalec. Namen izdelane preglednice je jasen pregled zakonodaje na področju zavarovanih in varovanih območij, ki bi pomagal načrtovalcem pri izvajanju agrarnih operacij.

Preglednica 2: Pregled zakonodaje pri izvedbi agrarnih operacij na zavarovanih in varovanih območjih.

ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
ZAKON O VARSTVU OKOLJA (ZVO)	PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE	Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje.	OKOLJEVARSTVENO SOGLASJE (AGENCIJA RS ZA OKOLJE)
	CELOVITA PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE	Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje.	
	<p>Uredba uvaja tudi predhodni postopek oziroma postopek predhodne presoje, v katerem se ugotovi, ali bo treba za posamezen poseg izvesti presojo vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstveno soglasje. Predhodna presoja je z uredbo obvezna za projekte za preoblikovanje kmetijskih zemljišč posestev (t. i. komasacije) na površini najmanj 20 ha.</p> <p><u>Za izvedbo agromelioracij je z uredbo zahtevano:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – predhodna presoja za projekte na površini od 10 do 100 ha in za vse projekte, ki so financirani s strani Evropske skupnosti ne glede na pragove; – presoja vplivov na okolje in okoljevarstveno soglasje za projekte na površini najmanj 100 ha. 		
ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
ZAKON O OHRANJANJU NARAVE (ZON)	NATURA 2000: <ul style="list-style-type: none"> – DIREKTIVA O PTICAH – DIREKTIVA O HABITATIH 	Posebna varstvena območja in potencialna posebna varstvena območja, določena z Uredbo o posebnih varstvenih območjih .	NARAVOVARSTVENO SOGLASJE / NARAVOVARSTVENI POGOJI (AGENCIJA RS ZA OKOLJE)
	<p>Naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti, če je za poseg predpisan postopek presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja (namesto naravovarstvenega soglasja se izda okoljevarstveno soglasje). Za ekološko pomembno območje ni treba pridobiti naravovarstvenega soglasja!</p> <p>V kolikor ne gre za poseg v naravo na zavarovanih območjih in na območjih Nature 2000 in presoja spremenljivosti ni potrebna, mora ARSO izdati naravovarstvene pogoje na način in po postopku, kakor je za pridobitev projektnih pogojev in soglasij določeno s predpisi s področja graditve objektov (ZGO-1, 50. člen). Če so posegi sofinancirani iz sredstev Evropske unije, je treba izvesti presojo vplivov na okolje, preden se zaprosi za dodelitev finančnih sredstev.</p>		

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 2.«

ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
ZAKON O VODAH (ZV)	VODOVARSTVENA OBMOČJA: – DRŽAVNA RAVEN – LOKALNA RAVEN	Za posamezen akt o vodovarstvenem območju se pripravijo strokovne podlage.	VODNO SOGLASJE (AGENCIJA RS ZA OKOLJE)
	POPLAVNA OBMOČJA: – katastrofalne, – redke in – pogoste poplave.	Opozorilna karta poplav.	
<p>Vodno soglasje je obvezno za vsak poseg, ki lahko trajno ali začasno vpliva na vodni režim ali stanje voda (ZVO-1, 150. člen):</p> <ul style="list-style-type: none"> – poseg na vodnem ali priobalnem zemljišču, – poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah, – poseg, ki je potreben za izvajanje posebne rabe vode, – poseg na varstvenih in ogroženih območjih (območja erozije, plazljivo območje, poplavno območje), – posege zaradi odvajanja odpadnih voda, – poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, – hidromelioracije in druga kmetijska operacija, gozdarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim. <p>Vodno soglasje (predhodno tudi projektne pogoje) je obvezno za vsak poseg, kjer je zahtevano gradbeno dovoljenje. Če gradbeno dovoljenje ni zahtevano, je treba za posege na omenjenih območjih pridobiti projektne pogoje.</p>			
ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
ZAKON O OHRANJANJU KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD)	VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE	Kulturnovarstveni pogoji	KULTURNOVARSTVENO SOGLASJE (ZAVOD RS ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE)
	<p><u>Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti za (ZVKS-1, 28. člen):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – posege v spomenik, – posege v vplivno območje spomenika, če to obveznost določa akt o razglasitvi, – posege v varstvena območja dediščine, – posege v registrirano nepremično dediščino ali enoto urejanja prostora, če to obveznost določa prostorski akt, in – za raziskavo dediščine, ki ni arheološka ostalina. 		

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 2.«

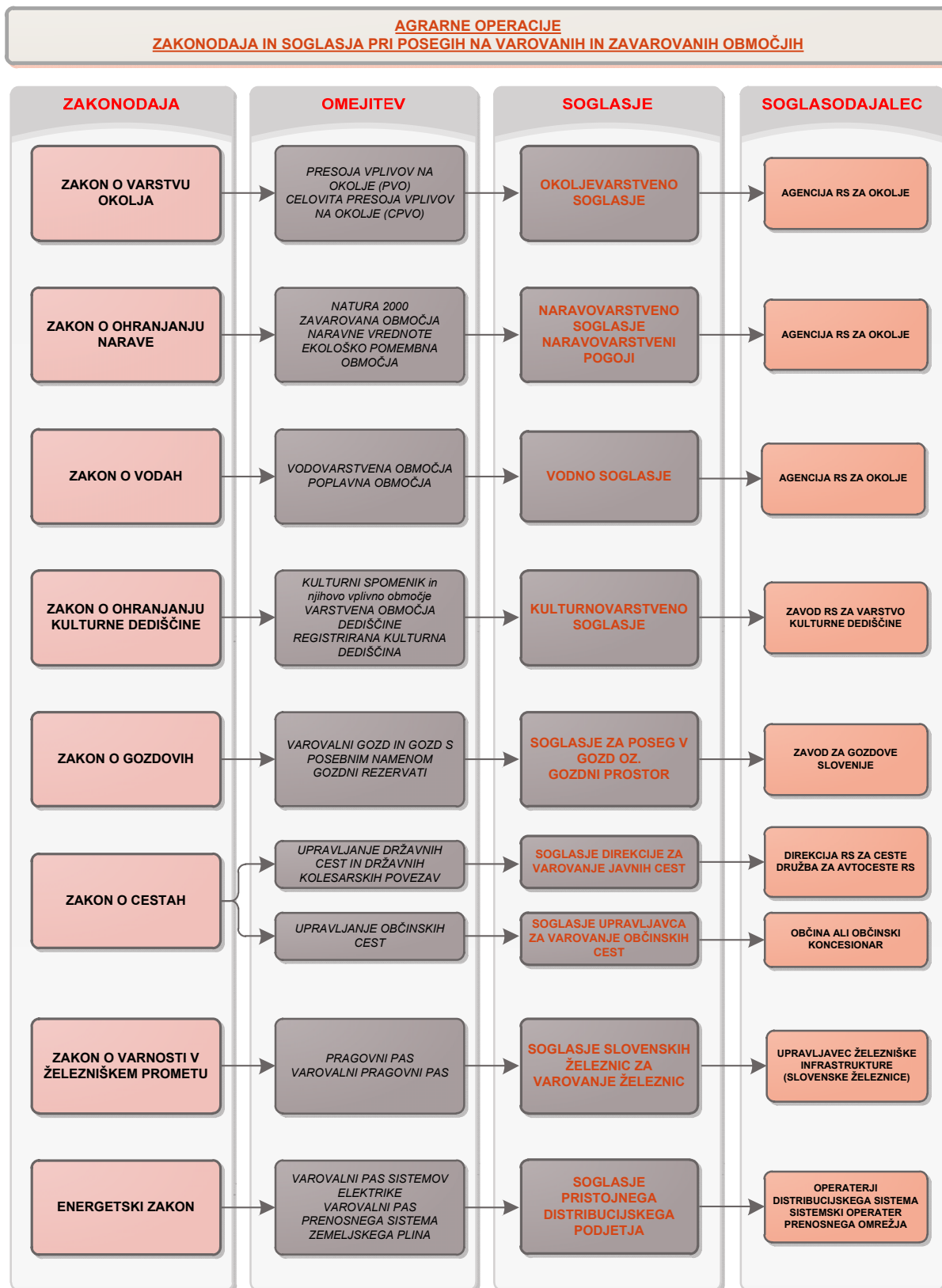
	<p><u>Soglasje Zavoda za gozdove Slovenije je treba pridobiti za:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – graditev objektov in posege v gozd oziroma gozdni prostor, – za graditev objekta zunaj gozda, če je iz poročila o vplivih na okolje razvidno, da bi objekt ali posledice delovanja objekta negativno vplivali na gozdni ekosistem in funkcije gozda, – za krčitev v kmetijske namene (odločba) – tudi za krčitev gozda oziroma gozdnega zemljišča, čeprav taka krčitev ni predvidena s prostorskim aktom, vendar samo, če površina gozda, na katerem naj bi se izvedla krčitev, ne presega 0,5 ha in če taka krčitev ni na območju varovalnega gozda ali gozda s posebnim namenom. 		
ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
ZAKON O CESTAH (ZCes)	<p>UPRAVLJANJE DRŽAVNIH CEST IN DRŽAVNIH KOLESARSKIH POVEZAV</p>	<p>Varovalni pas znaša:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 40 m (AC), – 35 m (hitre ceste), – 25 m (glavne ceste), – 15 m (regionalne ceste), – 5 m (državne kolesarske poti). 	<p>SOGLASJE DIREKCIJE ZA VAROVANJE JAVNIH CEST</p> <p>(če s predlaganim posegom v varovalnem pasu niso prizadeti interesi varovanja državne ceste in prometa na njej, določenih s predpisi, ki urejajo varstvo okolja.)</p> <p>(DIREKCIJA RS ZA CESTE, DRUŽBA ZA AVTOCESTE RS) (koncesionar za avtoceste)</p>
	<p><u>Soglasje Direkcije RS za ceste je treba pridobiti za:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – graditev objektov in posegov v varovalne pasove infrastrukturnih objektov, nove priključke ali rekonstrukcije priključkov nekategoriziranih cest (tudi poljske poti) na glavne regionalne ceste. 		
	<p>UPRAVLJANJE OBČINSKIH CEST</p>	<p>Varovalni pas znaša (predvideno):</p> <ul style="list-style-type: none"> – 10 m (lokalne ceste), – 5 m (javne poti), – 2 m (občinske kolesarske poti). <p>Širine varovalnih pasov so opredeljene v odlokih o občinskih cestah in so lahko od občine do občine precej različne, enako tudi način opredelitve širine – občina predpiše z Odlokom.</p>	<p>SOGLASJE UPRAVLJAVCA ZA VAROVANJE OBČINSKE CESTE</p> <p>(če s predlaganim posegom v varovalnem pasu niso prizadeti interesi varovanja občinske ceste in prometa na njej, njene širitve zaradi prihodnjega razvoja prometa in varovanja njenega videza.)</p> <p>(OBČINA ALI OBČINSKI KONCESIONAR) (občinski soglasodajalci)</p>
ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
GJI	<p>VODOVOD IN KANALIZACIJA</p>	<p>VAROVALNI PAS GJI:</p> <ul style="list-style-type: none"> – javni vodovod, – javna kanalizacija. 	<p>SOGLASJE ZA POSEGE V VAROVALNI PAS GJI (LOKALNE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE)</p>
	<p>Varovalni pas gospodarske javne infrastrukture (javni vodovod, javna kanalizacija) znaša 3,0 m, merjeno od osi voda, skladno z Zakonom o graditvi objektov (Ur. List RS, št. 102/04-ZGO-1-UPB1, 14/05-ZGO1-UPB1-popr., 92/05-ZJC-B, 93/05-ZVMS, 111/05-OdlUS, 126/07 in 108/09). Za vse posege v varovalni pas, si je investitor dolžan obvezno pridobiti soglasje.</p>		

»Se nadaljuje ...

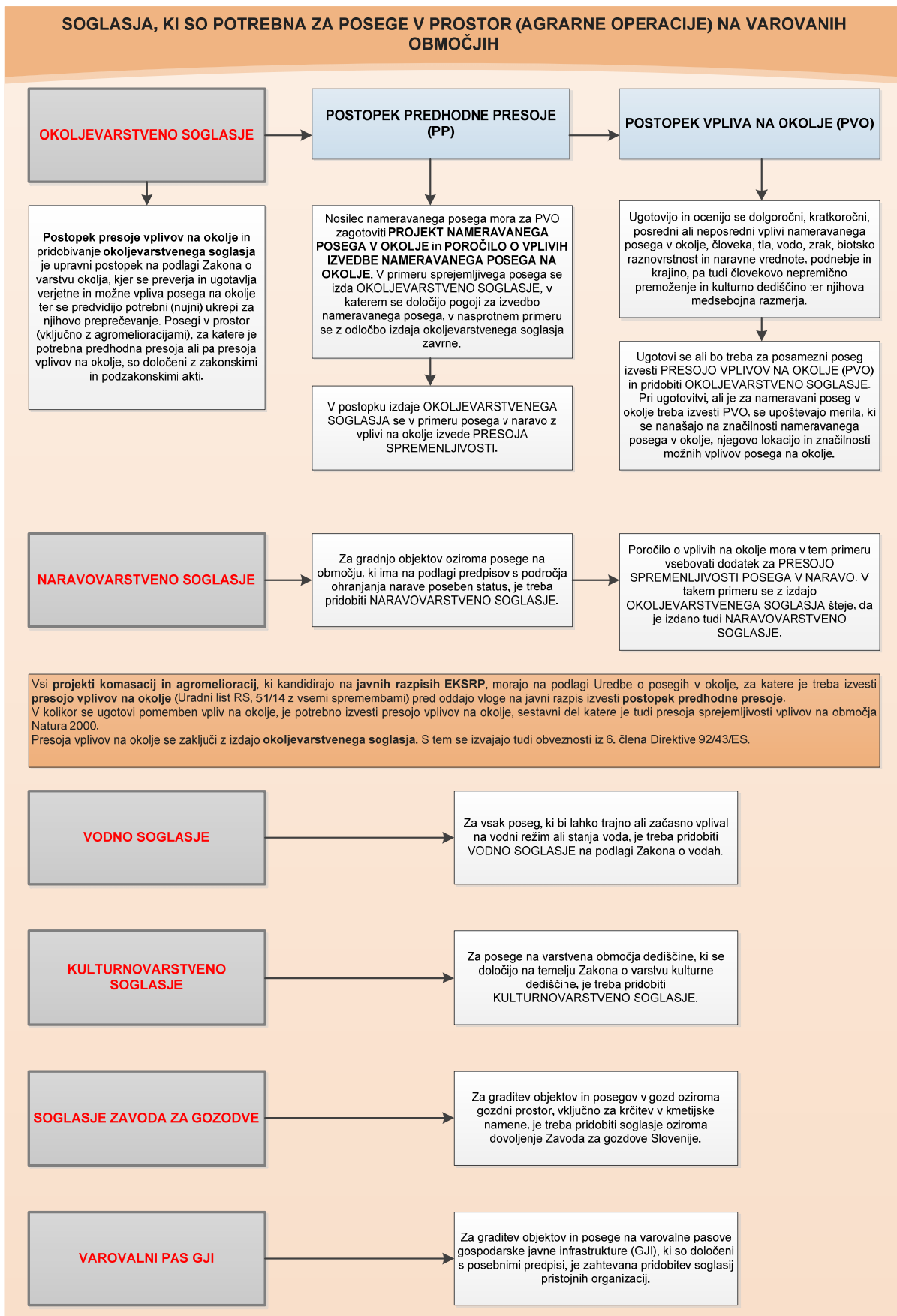
... nadaljevanje Preglednice 2.«

ZAKONODAJA	OMEJITEV/VARSTVO	PREDPIS	SOGLASJE IN SOGLASODAJALEC
ENERGETSKI ZAKON (EZ)	ELEKTRIČNA ENERGIJA	VAROVALNI PAS SISTEMOV ELEKTRIKE je zemljiški pas ob elektroenergetskih vodih in objektih, v katerem se smejo graditi drugi objekti in naprave ter izvajati dela, ki bi lahko vplivala na obratovanje omrežja, le ob določenih pogojih in na določeni oddaljenosti od vodov in objektov tega omrežja.	SOGLASJE PRISTOJNEGA DISTRIBUCIJSKEGA PODJETJA (Pogoje predpiše minister, pristojen za energijo) <u>Operaterji distribucijskega sistema:</u> – Elektro Celje d.d., – Elektro Gorenjska d.d., – Elektro Ljubljana d.d., – Elektro Maribor d.d., – Elektro Primorska d.d. <u>Sistemski operater prenosnega omrežja:</u> – ELES d.o.o.
	Širina varovalnega pasu elektroenergetskega omrežja poteka na vsako stran od osi elektroenergetskega voda oz. od zunanje ograje razdelilne ali transformatorske postaje in znaša: - za nadzemni večsistemski daljnovod in razdelilne transformatorske postaje nazivne napetosti 400 kV in 220 kV 40 m ; - za podzemni kabelski sistem nazivne napetosti 400 kV in 220 kV 10 m ; - za nadzemni večsistemski daljnovod in razdelilne transformatorske postaje nazivne napetosti 110 kV in 35 kV 15 m ; - za podzemni kabelski sistem nazivne napetosti 110 kV in 35 kV 3 m ; - za nadzemni večsistemski daljnovod nazivnih napetosti od 1 kV do vključno 20 kV 10 m ; - za podzemni kabelski sistem nazivne napetosti do vključno 20 kV 1 m ; - za nadzemni vod nazivne napetosti do vključno 1 kV 1,5 m ; - za razdelilno postajo srednje napetosti, transformatorsko postajo srednje napetosti 2 m .		
	ZEMELJSKI PLIN	VAROVALNI PAS PRENOSNEGA SISTEMA ZEMELJSKEGA PLINA je zemljiški pas, ki v širini 65 m poteka na vsaki strani plinovoda prenosnega sistema, merjeno od njegove osi, ter zemljiški pas 65 m od ograje merilno-regulacijske postaje in ostalih objektov prenosnega sistema, razen kompresorskih postaj.	SOGLASJE PRISTOJNEGA DISTRIBUCIJSKEGA PODJETJA (Pogoje predpiše minister, pristojen za energijo) <u>Sistemski operater prenosnega omrežja:</u> – Plinovodi d.o.o. <u>Distributerji</u> (po občinah – občinski koncesionarji . oskrba s toplotno oskrbo/daljinska oskrba).
Varovalni pas prenosnega sistema zemeljskega plina je tudi pas 100 m od ograje kompresorske postaje . Varovalni pas distribucijskega sistema zemeljskega plina pa je zemljiški pas, ki v širini 5 m poteka na vsaki strani plinovoda, merjeno od njegove osi. V varovalnem pasu se smejo načrtovati in graditi drugi objekti, naprave in napeljave ter izvajati dela, ki bi lahko vplivala na varnost obratovanja omrežja, le ob določenih pogojih in na določeni oddaljenosti od plinovodov in objektov tega omrežja glede na njihovo vrsto in namen. Pogoje predpiše minister, pristojen za energijo, upošteva nazivni tlak omrežja in premer plinovoda.			

Sliki 3 in 4 sta shematski prikaz potrebnih soglasij na varovanih območjih pri izvedbi agrarnih operacij, ki služijo za boljše razumevanje in pregled slovenske zakonodaje na področju varovanja prostora pri izvajanju agrarnih operacij.

Slika 3: Pregled zakonodaje in soglasij pri posegih na varovanih in zavarovanih območjih

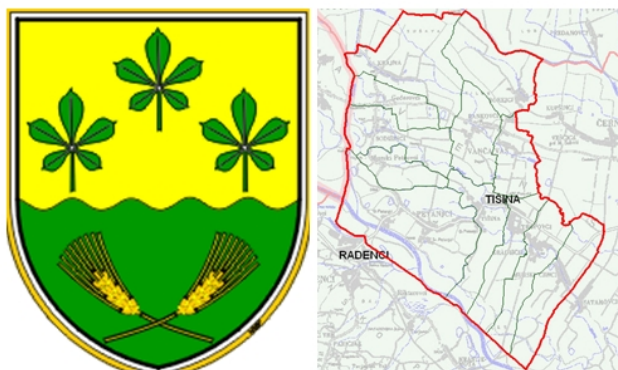

Slika 4: Predstavitev in opis ključnih soglasij pri umeščanju agrarnih operacij v prostor na varovanih območjih

4 PREDSTAVITEV ŠTUDIJSKEGA PRIMERA KOMASACIJE V OBČINI TIŠINA

Občina Tišina je bila ustanovljena na začetku leta 1999 in je nastala na območju prejšnje skupne občine Murska Sobota in še pozneje skupne občine Cankova-Tišina. Območje občine obsega 38,8 km² in spada med srednje velike pomurske občine (Občina Tišina, 2016). Na začetku leta 2016 je na območju Občine Tišina, po podatkih Statističnega Urada RS, živel 4039 prebivalcev, od tega je 1987 moških in 2052 žensk.

Občino Tišina sestavlja 12 naselij: Borejci, Gederovci, Gradišče, Krajina, Murski Črnci, Petrovci, Petanjci, Rankovci, Sodišinci, Tišina, Tropovci, Vanča vas in romsko naselje Borejci-Vanča vas (slika 5, desno). Občinsko središče je naselje Tišina (slika 6), ki se je razvilo ob potoku Mokoš in regionalni cesti Murska Sobota – Maribor. Občina meji na občine Cankova, Puconci, Radenci in Mestno občino Murska Sobota, na zahodu pa na sosednjo državo Avstrijo (Občina Tišina, 2013a).

Slika 5: Grb Občine Tišina (levo) in lega občine v ožjem območju (desno) (Občina Tišina, 2016)

Grb Občine Tišina je upodobljen na ščitu pozno gotskega stila, ki je deljen z valovitim rezom na zlato in zeleno polje. V zgornjem delu so narisani trije zeleni listi divjega kostanja, na spodnjem delu pa sta narisana dva zlata klasa, ki sta med seboj prekrizana (slika 5, levo) (Občina Tišina, 2016).

Slika 6: Prikaz občinske stavbe v naselju Tišina, jugozahodni vstop v Občino Tišina iz smeri Radenci preko reke Mure (levo zgoraj) in njena umestitev v Sloveniji (desno spodaj) (Občina Tišina in Rudolf, 2016)

Občina leži na povsem ravninskem območju (najvišja točka ne doseže niti 200 m nadmorske višine), kar je posledica dobrih pogojev za kmetovanje. Večina območja so obdana z obdelovalnimi in rodovitnimi ravninskimi polji. Podnebje, vodovje, sestava tal, rastlinstvo in živalstvo je na tem območju tipično panonsko. Naravna meja občine na jugozahodu in zahodu je reka Mura (Občina Tišina, 2013a).

Kmetje se na tem območju ukvarjajo predvsem s poljedelstvom, redki pa redijo tudi živino (predvsem prašičereja). Kmetijskih gospodarstev, ki jim je to prevladujoča dejavnost, je vedno manj. Prevladujejo kmetije, ki jim je to dopolnilna dejavnost. V občini je dobro razvito gospodarstvo in podjetništvo. Cestno omrežje je dobro razvejano z regionalnimi in lokalnimi cestami (Občina Tišina, 2013a).

4.1 Komascija kmetijskih zemljišč v Občini Tišina

Po Občinskem prostorskem načrtu je na celotnem območju kmetijskih zemljišč, razen na območjih varstva narave, predvidena zložba kmetijskih zemljišč (agrarne operacije in namakanje). Komascije kmetijskih zemljišč za območje Občine Tišina so se izvajale na podlagi PRP 2007–2013 in so se uspešno izvajale za 9 katastrskih občin, kjer so bila pridobljena soglasja lastnikov zemljišč, ki so imela v lasti več kot 67 % površin zemljišč na komasacijskem območju. V Programu razvoja podeželja 2014–2020 pa je predvidena predvsem izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih in namakanje.

Občina Tišina je v letu 2013 kot investitor komascije kmetijskih zemljišč na območju katastrskih občin Borejci, Gederovci, Gradišče, Krajina, Murski Črnci, Murski Petrovci, Rankovci, Sodišinci in Vanča vas uspešno kandidirala na javnem razpisu takratnega Ministrstva za kmetijstvo in okolje pod naslovom »*Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, pod ukrep komascije in agromelioracije*« in s tem pridobila nepovratna sredstva za izvedbo vseh načrtovanih komascij, ki jih v višini 75 % financira Evropska skupnost, v višini 25 % pa Republika Slovenija. Strošek Občine Tišina je bil v obdobju 2013–2015 davek na dodano vrednost, to je 22 % investicije (Občina Tišina, 2013b).

Predmet komascije so bila kmetijska zemljišča in druga zemljišča na komasacijskem območju, kjer se zemljišča zložijo in ponovno razdelijo med lastnike na način, da dobi vsak čim bolj zaokrožena zemljišča in da se uredi dostop do zemljišč z javnih poti. Za izvedbo komascije kmetijskih zemljišč je bila po Zakonu o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) predvidena **upravna komascija**, ki je zahtevala soglasje lastnikov zemljišč, ki imajo v lasti več kot dve tretjini površin zemljišč na komasacijskem območju (Občina Tišina, 2013b).

Upravni postopek komascije je vodila Upravna enota Murska Sobota v sodelovanju s komasacijsko komisijo in s komasacijskim odborom, ki je sestavljen iz predstavnikov lastnikov kmetijskih zemljišč. Geodetska dela na vseh 9 komasacijskih območjih je izvajala Geodetska družba d. o. o. (in podizvajalci), ki je bila izbrana na javnem razpisu, ki ga je objavil investitor komascije – Občina Tišina (Občina Tišina, 2013b).

Koristi, ki so jih lastniki zemljišč in tudi občina videli v izvedbi komasacijskega postopka, so: večje parcele in s tem cenejša obdelava oziroma večja možnost oddaje ali prodaje, urejen dostop do parcel po javnih poteh, urejeno zemljiško-knjižno stanje, urejeno stanje v geodetskih evidencah in s tem

odpravljani problemi v zvezi z določitvami grafičnih enot rabe kmetijskih zemljišč (t. i. GERK), meje parcel so točno določene in jih je v vsakem trenutku možno ponovno vzpostaviti. Zaradi povečanja parcel je vse manj neobdelane zemlje in s tem se preprečuje tudi širjenje gozdov na kmetijska zemljišča (Občina Tišina, 2013b).

Slika 7: Prikaz območij kmetijskih zemljišč, ki so bila vključena v komasacijsko območje Rankovci (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Slika 7 prikazuje kmetijska zemljišča, ki so bila vključena v komasacijo – komasacijsko območje Rankovci.

Slika 8: Prikaz kmetijskih zemljišč, ki so bila vključena v komasacijsko območje Vanča vas (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Slika 8 prikazuje nekatera kmetijska zemljišča, ki so bila vključena v komasacijo – komasacijsko območje Vanča vas. Slika desno spodaj prikazuje poljsko pot, ki po komasaciji v naravi ni več predvidena.

V nadaljevanju je predstavljen postopek komasacije kmetijskih zemljišč (Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč, 2006) na območju Občine Tišina. Prikazane so tudi grafične priloge izvajanja komasacije na tem območju, ki jih je izdelala Geodetska družba d. o. o.

Predlog za uvedbo komasacijskega postopka

Uvedbo komasacije lahko po Zakonu o kmetijskih zemljiščih (ZKZ) predlagajo lastniki zemljišč (t. i. komasacijski udeleženci), v njihovem imenu pa lahko tudi:

- komasacijski odbor,
- njihova skupnost na podlagi pogodbe,
- pravna oseba ali
- lokalna skupnost.

Upravičenci so pred izvajanjem komasacije na območju Občine Tišina, vložili predlog pri krajevno pristojni upravni enoti (Murska Sobota). Stranke v komasacijskem postopku so bili lastniki zemljišč na vseh komasacijskih območjih in drugi, ki so imeli na v komasacijo vključenih zemljiščih stvarne pravice ali kakšen drug pravni interes (določen po zakonu). Komasacijski udeleženci so predhodno med svojimi člani izvolili komasacijski odbor, ki je zastopal njihove interese, pripravljaj predloge in jih posredoval upravni enoti ter sodeloval pri pripravi predloga Elaborata o vrednotenju in Elaborata o razdelitvi zemljišč iz komasacijskega sklada.

Uvedba komasacije (upravna komasacija)

V postopku uvedbe komasacije so potekale naslednje naloge:

- pridobivanje izjav lastnikov zemljišč za uvedbo komasacijskega postopka;
- določitev meje območja komasacije (9 komasacijskih območij za Občino Tišina);
- priprava predloga idejne zasnove;
- ugotavljanje pričakovanih učinkov komasacije;
- ustanovitev komasacijskega odbora ter
- izdelava finančne konstrukcije in terminskega plana izvedbe komasacije.

Uvedba komasacije

Komasacija se je uvedla z odločbo krajevno pristojne upravne enote (Upravna enota Murska Sobota za območje Občine Tišina). Po pravnomočnosti odločbe se je naredila tudi zaznamba v zemljiški knjigi in zemljiškem katastru.

Idejna zasnova komasacije

Pred začetkom investicije je bilo treba preveriti omejitve in dopustnost ukrepa v prostoru in izdelati idejno zasnovo. Predlog idejne zasnove je sestavni del vloge za uvedbo komasacije in mora upoštevati:

- morebitne vzpostavljene omejitve varovalnih režimov;
- obstoječo infrastrukturo;
- naravne meje in
- naravne pogoje kmetovanja.

V samem postopku komasacije je bilo potrebno upoštevati tudi potencialne omejitve za izgradnjo poljskih poti ali izvedbo drugih agromelioracijskih del.

Izvedba komasacije je razdeljena na naslednje dele:

- Ureditev mej oboda komasacije;
- Elaborat obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju;
- Elaborat vrednotenja zemljišč;
- Idejna zasnova ureditve komasacijskega območja;
- Elaborat nove razdelitve zemljišč;
- Prenos novega parcelnega stanja v naravo in
- Odločba UE o novi razdelitvi zemljišč.

V nadaljevanju so predstavljeni posamezni deli izvajanja komasacije za komasacijsko območje Občine Tišina.

Elaborat obstoječega stanja, vrednotenje zemljišč in idejne zasnove

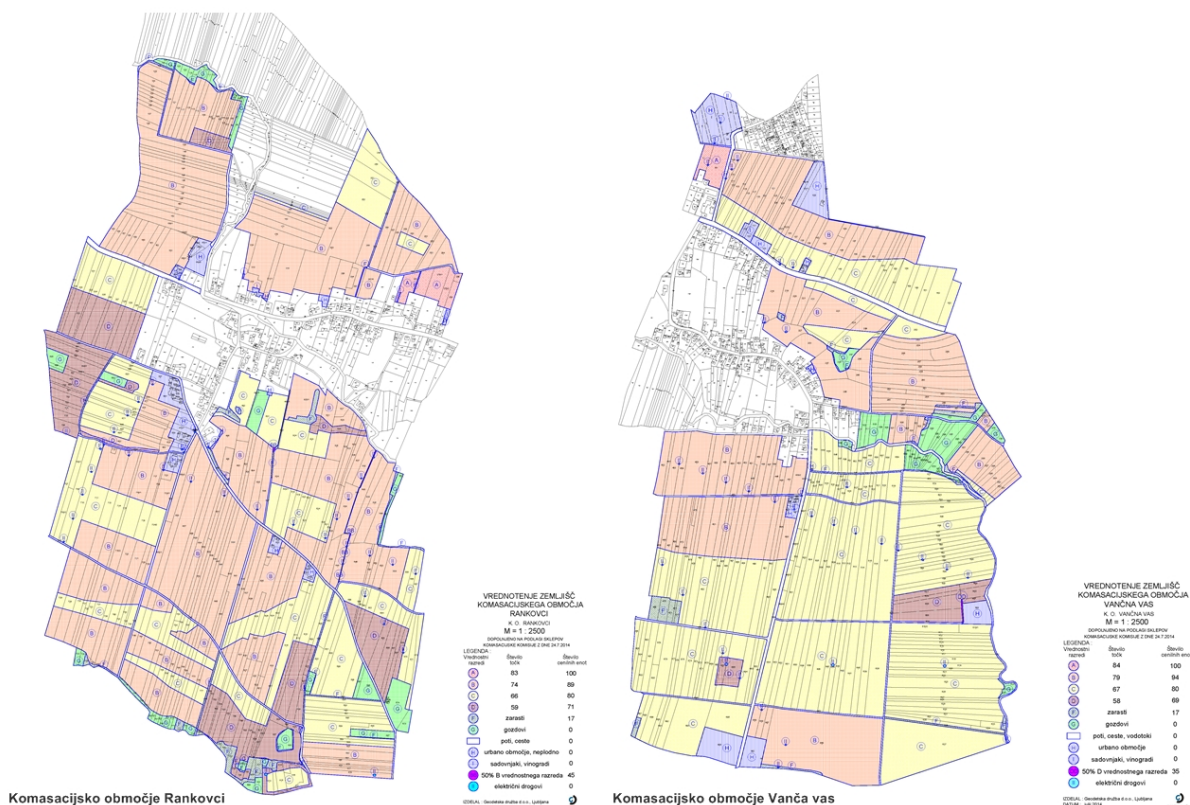
Za vsa komasacijska območja so bili izdelani **elaborati ureditve mej parcel** na obodu komasacijskega območja in so bili predani geodetski pisarni v Murski Soboti, ki je izdala **odločbe o ureditvi meje parcel na obodu komasacijskih območij**.

Slika 9: Urejanje meje na terenu na obodu komasacijskega območja Rankovci in Vanča vas (Fotografija: M. Rudolf, 2013)

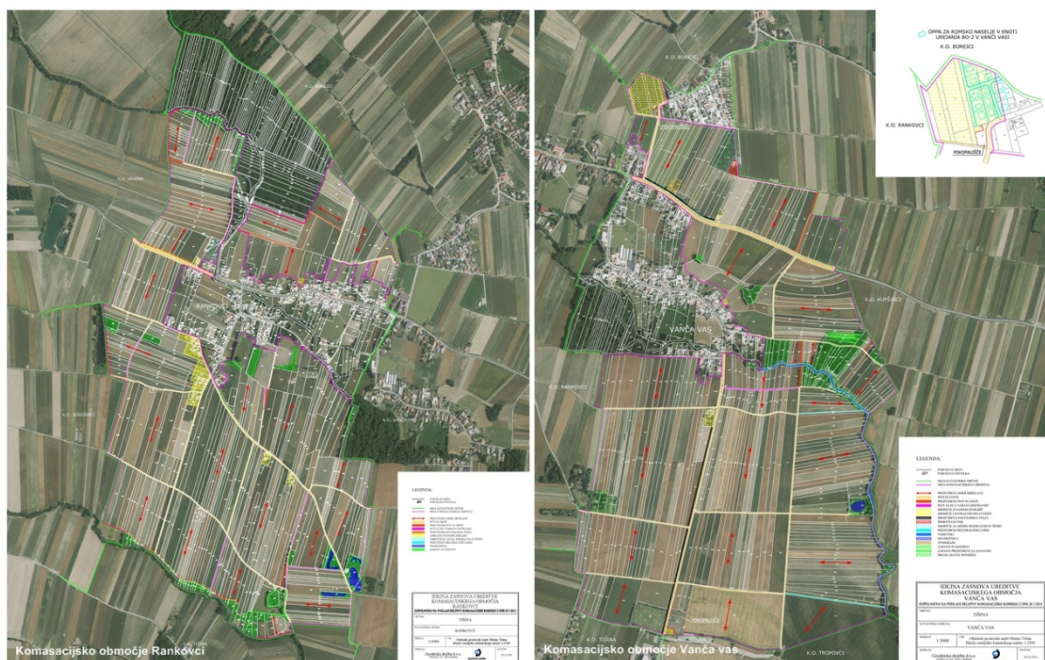
Slika 9 prikazuje utrinek z dela na terenu pri določitvi oboda komasacijskega območja Rankovci in Vanča vas. V samem postopku so se določile katastrske meje v naravi.

Agronom je izvedel pregled zemljišč s sondiranjem, vzorce zemljišč so analizirali na Kmetijsko gozdarskem zavodu Maribor in na podlagi rezultatov ogleda in analize so bile izdelane karte vrednotenja kmetijskih zemljišč na komasacijskih območjih, ki so bile predstavljene komasacijskim odborom vseh komasacijskih območij. **Elaborat vrednotenja zemljišč** je bil izdelan na podlagi izdelane karte vrednotenja zemljišč (slika 10) in posnetka stanja terena (npr. daljnovodi, gozdno drevje, nasadi ali objekti ...) ter pregleda stanja v zemljiški knjigi.

Slika 10: Prikaz rezultatov vrednotenja zemljišč komasacijskega območja Rankovci (levo) in Vanča vas (desno) (Občina Tišina in Geodetska družba, 2016)

Sledila je izdelava **elaborata idejne zasnove**, ki je sestavljen iz opisnega in grafičnega dela. V **opisnem delu** so bila predstavljena strokovna mnenja in vključeni posebni pogoji obdelave zemljišč, ki so vezani na posebnosti in tradicionalnost, usmeritve urejanje prostora po predpisih občine in države, predvideno vrsto kmetijske pridelave, predvidene ukrepe za ureditev zemljišč, varovanje naravne in kulturne dediščine, izračun predvidenega učinka komasacije ipd. Na podlagi podatkov uradnih evidenc ter podatkov terenske izmere se je izdelal **grafični del**, v katerim so med drugim prikazane tudi meje komasacijskega območja, parcelno stanje pred komasacijo ter predvideno stanje po komasaciji (Lisec in sod., 2015a).

Slika 11: Prikaz idejne zasnove komasacije za območje katastrske občine Rankovci (levo) in Vanča vas (desno) (Občina Tišina in Geodetska družba, 2016)

Na sliki 11 lahko vidimo idejno zasnovo komasacije na območju Vanče vasi (levo) in Rankovci (desno). V idejni zasnovi se je določila predvidena smer obdelovanja, predvidene poti in ceste, poti, ki se v naravi odstranijo, predvidene kolesarske poti in steze. Označila so se območja stavbnih zemljišč in gozdov (zarasti) ter gramoznice. V idejni zasnovi se je tudi predvidelo melioracijske jarke.

Sledila je razgrnitev elaborata obstoječega stanja zemljišč komasacijskega območja in elaborata vrednotenja zemljišč komasacijskega območja. Upravna enota je s sklepom obvestila lastnike (in druge, ki imajo na komasacijskem območju izkazan pravni interes) o razgrnitvi (posameznih) elaboratov. Na razgrnitev so bili vsi lastniki zemljišč pisno povabljeni, da si ogledajo elaborate in podajo (ustno ali pisno) morebitne pripombe na njih. Na razgrnitvi so bili prisotni tudi strokovnjaki Geodetske družbe d. o. o., ki so lahko podali odgovore na morebitna vprašanja glede razgrnitve elaboratov samega komasacijskega območja. Razgrnitev je trajala 15 dni, pisne pripombe pa je bilo mogoče poslati še v roku 8 dni po razgrnitvi. V tem postopku je še vedno bila možna sprememba meje komasacijskega območja.

Upravna enota (UE Murska Sobota) je pripravila zapisnik o sprejetih sklepih v zvezi s pripombami in predlogi na razgrnitvi. Pripombe in predloge je obravnavala skupaj z investitorjem (Občina Tišina), kmetijsko svetovalno službo, komasacijskim odborom in izvajalcem geodetskih del (Geodetska družba d. o. o.). Pri sami obravnavi se je vodil zapisnik. Na koncu je upravna enota pripravila stališča do pripomb in predloge za spremembe in dopolnitve elaboratov ter jih predložila izvajalcu geodetskih del, da je izdelalo potrebne spremembe elaboratov.

Ko je ugotovila, da so upoštewane vse pripombe, je upravna enota izdala sklep o potrditvi posameznih elaboratov (če se sklep izda pisno naslovljenemu posamezniku, ima stranka zoper sklep pravico do posebne pritožbe – v roku 15 dni). Na osnovi kriterijev nove razdelitve je izvajalec pripravil **Elaborat nove razdelitve zemljišč**.

Elaborat nove razdelitve zemljišč

Elaborat nove razdelitve zemljišč se je pripravil na podlagi potrjenih (s sklepom upravne enote) elaboratov obstoječega stanja zemljišč, idejne zasnove in vrednotenja zemljišč. Nova razdelitev zemljišč komasacijskega sklada je temeljila na idejni zasnovi, predlogih komasacijskih udeležencev, omejitvah in posebnih zahtevah v prostoru, ob upoštevanju meril Pravilnika o izvajanju komasacij (Lisec in sod., 2015).

Na elaborat nove razdelitve zemljišč je bilo možno podati pripombe in predloge. Upravna enota je s sklepom obvestila lastnike (in druge, ki so imeli na komasacijskem območju izkazan pravni interes) o razgrnitvi Elaborata nove razdelitve zemljišč. Na razgrnitvi so se predstavili naslednji deli elaborata: predlog načrta nove razdelitve zemljišč, načrt obstoječega zemljiško-katastrskega stanja (transparentna primerjava obstoječega in novega parcelnega stanja) ter razdelitveni izkaz, ki vsebuje obstoječe stanje (vložene parcele) in novo stanje (dodeljene parcele). Razgrnitev je trajala 15 dni, pisne pripombe pa je bilo mogoče podati v roku 8 dni po razgrnitvi. Lastniki so lahko v tem času pisno ali ustno podajali pripombe na zapisnik.

Upravna enota je nato razgrnila pripombe na novo razdelitev z ustno obravnavo. Na obravnavo je vabila komasacijski odbor, izvajalca geodetskih del ter komasacijske udeležence. Ti so lahko dali predloge in pripombe na razgrnjeni predlog nove razdelitve zemljišč. Upravna enota je nato odločila o danih predlogih in pripombah. Izvajalec geodetskih del je moral na podlagi odločitve upravne enote posodobiti vsebine elaborata. Upravna enota je nato lahko izvedla razgrnitev dopolnjenega Elaborata nove razdelitve zemljišč.

Strinjanje z elaboratom so udeleženci potrdili s podpisom na razdelitvenem izkazu zemljišč – pri tem so praviloma lastniki na terenu seznanjeni z lokacijo novih parcel (opisano v nadaljevanju).

Zaključna dela komasacije, vzpostavitev novega stanja

Na osnovi **Elaborata nove razdelitve zemljišč** so se nove parcelne meje prenesle v naravo (po Zakonu o evidentiranju nepremičnin, 2006). Udeleženci komasacije so bili povabljeni na seznanitev z novo dodeljenimi zemljišči v naravi. Pri tem se je vodil zapisnik, posamezni udeleženci pa so nato podpisali izjave, da so seznanjeni s potekom meje v naravi. Izvajalec je po razgrnitvi in prikazu novih parcel v naravi pripravil tehnično poročilo. Upravna enota je po seznanitvi udeležencev z dodeljenimi zemljiškimi parcelami izdala odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Na to odločbo je bila možna pritožba v roku 15 dni. Pritožbe v nadaljevanju rešuje pristojno ministrstvo – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdo in prehrano (Lisec in sod., 2015b).

Odločba in podatki Elaborata nove razdelitve zemljišč so pogoj za vpis v zemljiške evidence (zemljiški kataster in zemljiška knjiga) (Lisec in sod., 2015).

Prevzem zemljišč v posest

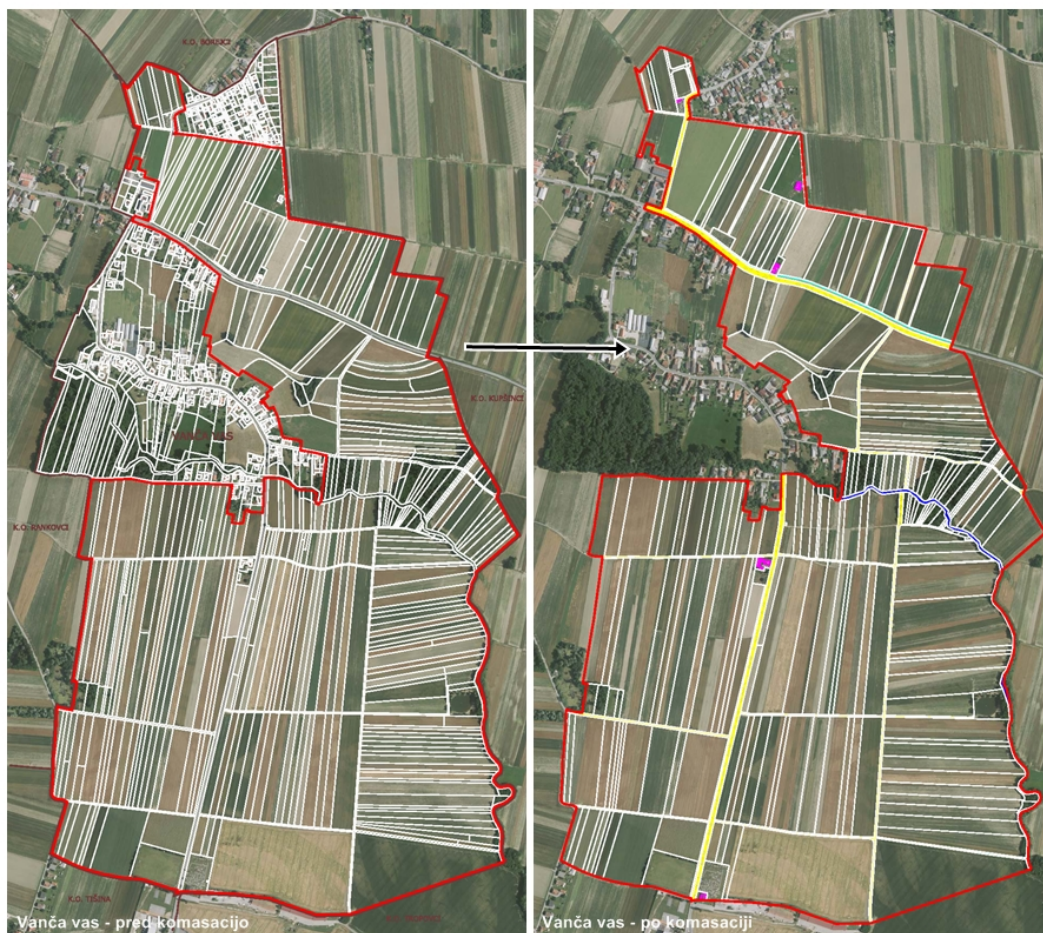
Po vročitvi odločbe o novi razdelitvi zemljišč (razen če je bil v odločbi naveden poseben rok za prevzem) so morali udeleženci komasacijskega postopka prevzeti na novo dodeljena zemljišča iz komasacijskega sklada v posest in obdelavo. Pritožba zoper odločbo o razdelitvi zemljišč iz komasacijskega sklada ne zadrži njene izvršitve (Lisec in sod., 2015b).

Slika 12: Komasacijsko območje Rankovci - prikaz parcelne strukture pred komasacijo (levo) in po komasaciji (desno) (Občina Tišina in Geodetska družba, 2016)

Na sliki 12 in 13 je prikazana parcelna struktura za komasacijsko območje Rankovci in Vanča vas. Na levi sliki je prikazana parcelna struktura pred komasacijo, kjer lahko vidimo, da so parcele zelo ozke in dolge, kar je neugodno za kmetijsko obdelavo. Na desni sliki je prikazana parcelna struktura po komasaciji, kjer lahko vidimo, da se je število parcel zmanjšalo in velikost parcel povečala, kar je za kmetovanje ugodneje.

Slika 14 prikazuje tehnično poročilo za komasacijsko območje Rankovci in Vanča vas. Iz poročila lahko vidimo, da je bilo na območju Rankovci pred komasacijo 457 parcel, po komasaciji pa se je število parcel prepolovilo na 298 parcel. Na območju Vanča vas je bilo pred komasacijo 416 parcel, po komasaciji pa 271 parcel. Na obeh območjih se je povprečna velikost parcel povečala, povprečno število parcel na lastnika pa zmanjšalo.

Slika 13: Komasačijsko območje Vanča vas - prikaz parcelne strukture pred komasacijo (levo) in po komasaciji (desno) (Občina Tišina in Geodetska družba, 2016)

RANKOVCI

PRED KOMASACIJO

k.o. Rankovci:
- površina pred komasacijo 188 65 60 m²

PO KOMASACIJI

k.o. Rankovci:
- površina po komasaciji 188 65 09 m²
- odbitek za skupne namene - 0,62 %

VANČA VAS

PRED KOMASACIJO

k.o. Vanča vas:
- površina pred komasacijo 163 91 55 m²

PO KOMASACIJI

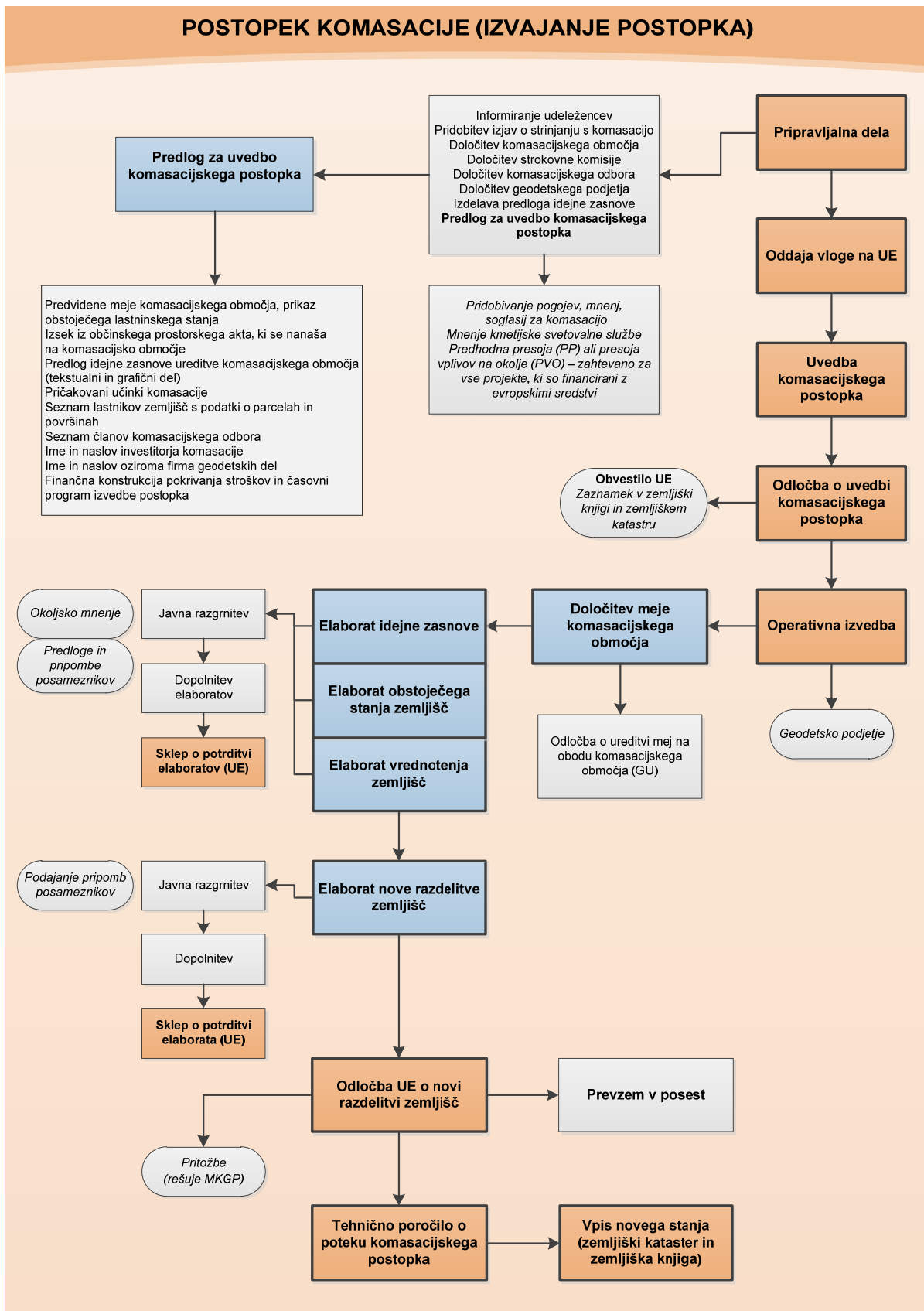
k.o. Vanča vas:
- površina po komasaciji 163 89 36 m²
- odbitek za skupne namene - 0,87 %

	Pred komasacijo	Po komasaciji
Število parcel	457	298
Število posestnih listov	144	114
Število lastniških kosov	284	220
Povprečna velikost parcel (m ²)	41 28	63 30
Povprečno število parcel na ha	2,42	1,58
Povprečno število parcel na lastnika	3,09	2,19
Melioracijski jarki (m ²)	/	757
Vodotoki (m ²)	/	/
Poti, Ceste (m ²)	5 07 46	5 14 89

	Pred komasacijo	Po komasaciji
Število parcel	416	271
Število posestnih listov	160	105
Število lastniških kosov	314	216
Povprečna velikost parcel (m ²)	39 40	60 47
Povprečno število parcel na ha	2,54	1,65
Povprečno število parcel na lastnika	2,85	2,04
Melioracijski jarki (m ²)	/	75 05
Vodotoki (m ²)	79 99	81 04
Poti, Ceste (m ²)	5 04 39	5 22 52

Slika 14: Komasačijsko območje Rankovci (levo) in Vanča vas (desno) - tehnično poročilo s prikazom statistike uspešnosti izvedbe komasacije (Občina Tišina in Geodetska družba, 2016)

Diagram poteka postopka komasacije je prikazan na sliki 15, kjer lahko vidimo celoten pregled postopka komasacije. Poudariti velja, da so izredno zahtevna, tudi s časovnega vidika, ravno pripravljala dela, ki pa jih zakonodajalec nikjer ne izpostavlja, prav tako ni ta faza izpostavljena pri investicijah.

Slika 15: Prikaz diagrama poteka komasacije (po Pravilniku o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč, 2004)

4.2 Agromelioracije na komasacijskih območjih za območje Občine Tišina

S sprejetjem *Programa razvoja podeželja RS 2014–2020* komasacije niso več predmet podpor, ostaja pa predmet podpore izvedbe agromelioracij na komasacijskih območjih. Občina Tišina je v letošnjem letu oddala na pristojno ministrstvo vlogo za izvedbo **agromelioracije na komasacijskih območjih**. Ker je bila komasacija pravnomočno uvedena pred 30. 6. 2014, se bodo zbirali podpisi samo tistih lastnikov, katerih se bodo območja urejala v postopku agromelioracije na komasacijskih območjih (za poljske poti je pristojna Občina Tišina).

Da bi zagotovili optimalno uporabo komasiranih kmetijskih površin, je treba na teh območjih izvesti dodatne ureditev dostopnih poti na kmetijska zemljišča in druga potrebna agromelioracijska dela.

V postopku komasacije so se na območjih Občine Tišina že urejale nove parcele in lastništvo za območja, kjer se bodo izvajale agromelioracije (npr. nove in širše poti, ukinitve nekaterih obstoječih poti ...). Za ceste velja, da se bodo urejale samo nekategorizirane (poljske) poti, ki so jih v naravi že označili z mejnimi znamenji. V postopku agromelioracije so predvideni tudi drugi posegi, med drugim ureditev jarkov, krčitve posameznih gozdnih delov (v kmetijska zemljišča), izravnava zemljišč ipd.

Kot že omenjeno, obsegajo agromelioracije ukrepe, ki izboljšujejo fizikalne, kemijske in biološke lastnosti tal (apnenje, krčenje drevesne rasti in grmičevja na zemljišču itn.) ter izboljšanje dostopa do kmetijskih zemljišč. Med ukrepe za ureditev zemljišč prištevamo tudi odstranitev mehanskih ovir na zemljiščih. Na tem mestu izpostavljamo, da v tujini urejanje poti in druge ključne infrastrukture predstavlja del komasacij, agromelioracije pa se nanašajo na izboljševanje kakovosti tal in zemljišč za kmetijsko pridelavo.

Izvedba agromelioracije na komasacijskem bo imela naslednje cilje:

- omogočanje operativnega zaključka komasacije in izpolnitev predvidenih učinkov komasacije, vključno z ureditvijo dostopa do zemljišč;
- ureditev zemljiško-knjižnih vpisov in zemljiško-pravnih razmerij;
- učinkovitejša izraba dejavnikov kmetijske pridelave;
- povečanje produktivnosti dela;
- povečanje bruto dodane vrednosti dela na kmetijah;
- zmanjševanje stroškov kmetijske pridelave na enoto proizvoda;
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov;
- posredna javna korist itn.

Pred samo izvedbo del (agromelioracije na komasacijskih območjih) je treba pridobiti vsa soglasja za področje **omejitev v prostoru**. Pri pridobivanju ustreznih soglasij za predpisana dela je treba pregledati vsa zavarovana območja na območjih agrarnih operacij. Omejitve je treba upoštevati pri načrtovanju in izvedbi predvidenih zemljiških operacij. Po pregledu omejitev je treba pridobiti ustrezna soglasja (npr. okoljevarstveno soglasje, naravovarstveno soglasje, vodno soglasje, kulturnovarstveno soglasje, dovoljenja Zavoda za gozdove Slovenije, varovalne pasove gospodarske javne infrastrukture).

»Ta stran je namenoma prazna.«

5 REZULTATI IN RAZPRAVA

V tem poglavju predstavljamo rezultate analize omejitev v prostoru za območje Občine Tišina, ki jih je treba upoštevati pri posegih v prostor. Izdelali smo tematske karte omejitev v prostoru, ki se pojavljajo na območju Občine Tišina. Za študijski primer so bile v okolju geografskih informacijskih sistemov (GIS) prikazane različne omejitve kmetijskih zemljišč ter prekrivanje različnih režimov (omejitev).

Analizirali smo naslednje podatke (prostorske danosti in omejitve) za območje Občine Tišina:

1. Dejanska raba prostora (Priloga A);
2. Ekološko pomembna območja (Priloga B);
3. Območja Nature 2000 (Priloga C);
4. Zavarovana območja (Priloga D);
5. Območja naravnih vrednot (Priloga E);
6. Vodovarstvena območja (Priloga F);
7. Poplavna območja (Priloga G);
8. Območja kulturne dediščine (Priloga H);
9. Varstvo kmetijskih zemljišč in gozdov (Priloga I);
10. Območja prometne infrastrukture (Priloga J);
11. Območja električne energije (trasa daljnovodov) (Priloga K);
12. Območja komunalne infrastrukture (vodovod in kanalizacija) (Priloga L);
13. Osnovna namenska raba prostora s prikazom območij komasacij (Priloga M);
14. Podrobnejša namenska raba prostora (Priloga N).

5.1 Dejanska raba prostora

Občino Tišino sestavlja 12 katastrskih občin: k. o. Borejci, k. o. Gederovci, k. o. Gradišče, k. o. Krajna, k. o. Murski Črnci, k. o. Murski Petrovci, k. o. Petanjci, k. o. Rankovci, k. o. Sodišinci, k. o. Tišina, k. o. Tropovci in k. o. Vanča vas. Območje je pretežno kmetijsko, vendar ima občina malo »čistih« kmetij. Večini je kmetijstvu dopolnilna dejavnost. Kmetijstvo je na tem območju pomembna gospodarska dejavnost z dolgotrajno tradicijo. To območje je eno izmed najintenzivnejših kmetijskih območjih v Pomurju. Kmetovanje je na tem območju oteženo tudi zaradi razdrobljenosti parcel, ki so jih v zadnjih letih reševali s komasacijami (Občina Tišina, 2013a).

Na območju Občine Tišina je, po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gospodarstvo in prehrano, 2796 ha kmetijskih zemljišč od skupno 3880 ha površine občine. Nerodovitnega zemljišča je 77 ha (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2015).

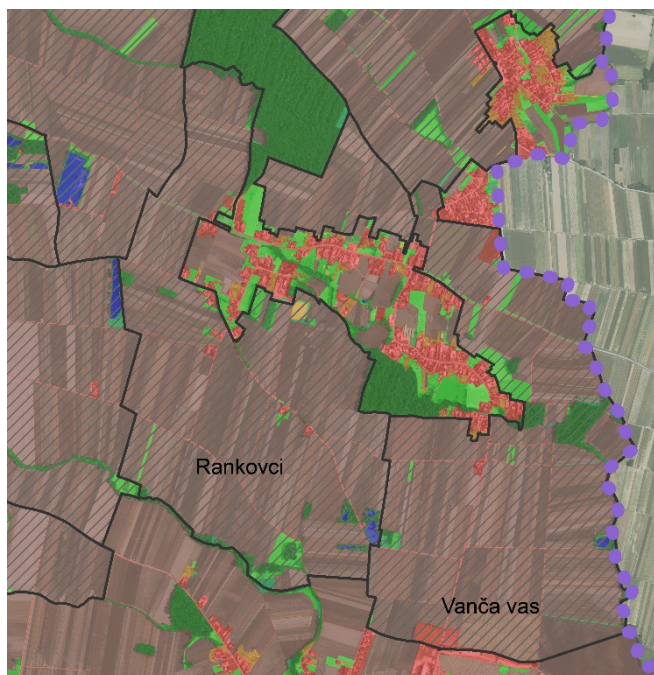
S slike 16 lahko vidimo, da so naselja v občini Tišina podeželskega značaja (t. i. podeželska naselja). Podeželska naselja so tista naselja, v katerih se večinoma prebivalstva ukvarja s kmetijstvom. V občini so naselja tudi dolga in obcestna (t. i. obcestne vasi), kjer so hiše razporejene na obeh straneh glavne ceste, za hišami pa so kmetijska obdelovalna zemljišča.

V postopku določevanja komasacijskega območja (obod komasacije) se je območje vasi izključilo iz samega postopka.

Slika 16: Prikaz naselij v Občini Tišina (Občina Tišina, 2016)

Slika 17 prikazuje izsek prikaza dejanske rabe zemljišč za komasacijsko območje Vanča vas in Rankovci (Priloga A). S slike lahko vidimo, da je celotna raba na komasacijskih območjih kmetijska (pretežno njive). Tista območja, ki so pozidana, vodna ali gozdna, so bila v samem postopku izključena iz komasacijskega sklada zemljišč. V postopku ureditve meje so se v naravi tudi geodetsko izmerila območja, ki imajo drugo rabo kot kmetijska zemljišča (npr. stavbna zemljišča, travniki, sadovnjaki, gozd) in so se izključila iz komasacije.

Slika 17: Prikaz dejanske rabe zemljišč za komasacijsko območje Vanča vas in Rankovci (GURS in MKGP, 2015)

Tematski kartografski prikaz dejanske rabe s komasacijskimi območji za območje Občine Tišina je v **Prilogi A**. Na karti lahko vidimo, da so v vseh komasacijskih območjih zajeta samo kmetijska zemljišča z izjemami, ki se v samem postopku tudi ne upoštevajo. Podatke o dejanski rabi prostora smo pridobili iz Evidenice dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki ga vodi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

5.2 Naravna dediščina

Na območju Občine Tišina je na južni strani reka Mura, ki je najbolj ohranjena nižinska reka v Sloveniji. Pokrajino odlikujejo edinstveni rokavi, mrtvice in obsežni poplavni gozdovi. Ob reki najdemo več kot 600 rastlinskih vrst in 200 vrst ptic. Pokrajina ob Muri spada tako v zavarovano območje **Nature 2000** (Občina Tišina, 2013a).

1. Ekološko pomembna območja:

Na območju Občine Tišina se nahaja na južni strani ob reki Muri ekološko pomembno območje:

- Mura – Radmožanci (ID 42100).

Grafični prikaz **ekološko pomembnih območij** za območje Občine Tišina je prikazan v **Prilogi B**. S prikaza lahko vidimo, da ekološko pomembnih območij na komasacijskih območjih ni. Podatki so pridobljeni iz javne evidence, ki jo vodi Agencija RS za okolje (ARSO, 2015).

2. Natura 2000:

Na južni strani ob reki Muri se nahaja območje Nature 2000, in sicer:

- območje Mura; SI5000010 – SPA (direktiva o pticah), ki je posebno ohranitveno območje in
- območje Mura, SI3000215 – pSCI, SCI (direktiva o habitatih), ki je posebno varstveno območje.

Grafični prikaz **Nature 2000** za območje Občine Tišina je prikazan v **Prilogi C**. Natura 2000 ne posega v območja komasacij v občini Tišina. Podatki so pridobljeni iz javne evidence, ki jo vodi Agencija RS za okolje (ARSO).

3. Zavarovana območja:

Na območju Občine Tišine je ožje zavarovano območje, in sicer naravni spomenik:

- Drevesni park v Tišini (ID 1663).

Grafični prikaz **zavarovanih območij** za Občino Tišino je prikazan v **Prilogi D**. S karte lahko vidimo, da Drevesni park v Tišini ni na območju komasacij. Tako na komasacijskih območjih ni zavarovanih območij s področja narave. Podatki so pridobljeni iz javne evidence, ki jo vodi Agencija RS za okolje (ARSO).

4. Naravne vrednote:

Območja naravnih vrednot v občini Tišina so:

- Tišina – gramoznica (habitat ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v opuščeni gramoznici severno od vasi Tišina, severovzhodno od Radencev): lokalni pomen, ID 7469;
- Tišina – mlaka (habitat ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v mlaki v Tišini, severovzhodno od Radencev): lokalni pomen, ID 7289;
- Zaton – mlaka (mrtvi rokav Mure v Gornjih Petanjcih, severovzhodno od Radencev): državni pomen, ID 215;
- Petanjci – gramoznica 2 (habitat ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v opuščeni gramoznici severovzhodno od vasi Gornji Petanjci, severovzhodno od Radencev): državni pomen, ID 7291;
- Mura – loka 1 (sonaravna struga reke Mure z obrežji in prodišči od Šentilja do Hotize): državni pomen, ID 7469.

Naravna vrednota v Občini Tišina (točkovno) je Stara struga – vez, ki je na južni strani občine ob reki Muri in je državnega pomena. Podatki so pridobljeni iz javne evidence, ki jo vodi Agencija RS za okolje (ARSO).

Grafični prikaz **naravnih vrednot** za območje Občine Tišina je prikazan v **Prilogi E**. Območja naravnih vrednot, ki so bila naštet, so razen enega izven komasacijskih območij. V območju komasacijskega območja Vanča vas in Rankovci je naravna vrednota: Tišina – gramoznica (ID 7469), ki je lokalnega pomena. V postopku določitve oboda komasacijskega območja se je tudi to območje izključilo.

Iz rezultatov analize obravnavanega območja lahko vidimo, da v postopku komasacije (in tudi v postopku agromelioracij na komasacijskih območjih) ni bilo treba pridobiti nobeno naravovarstveno soglasje, saj so komasacijska območja v Občini Tišina ne vključujejo varstva naravnih vrednot.

Na sliki 18 lahko vidimo prikaz območja ob reki Muri, ki je bogato z obvodno vegetacijo.

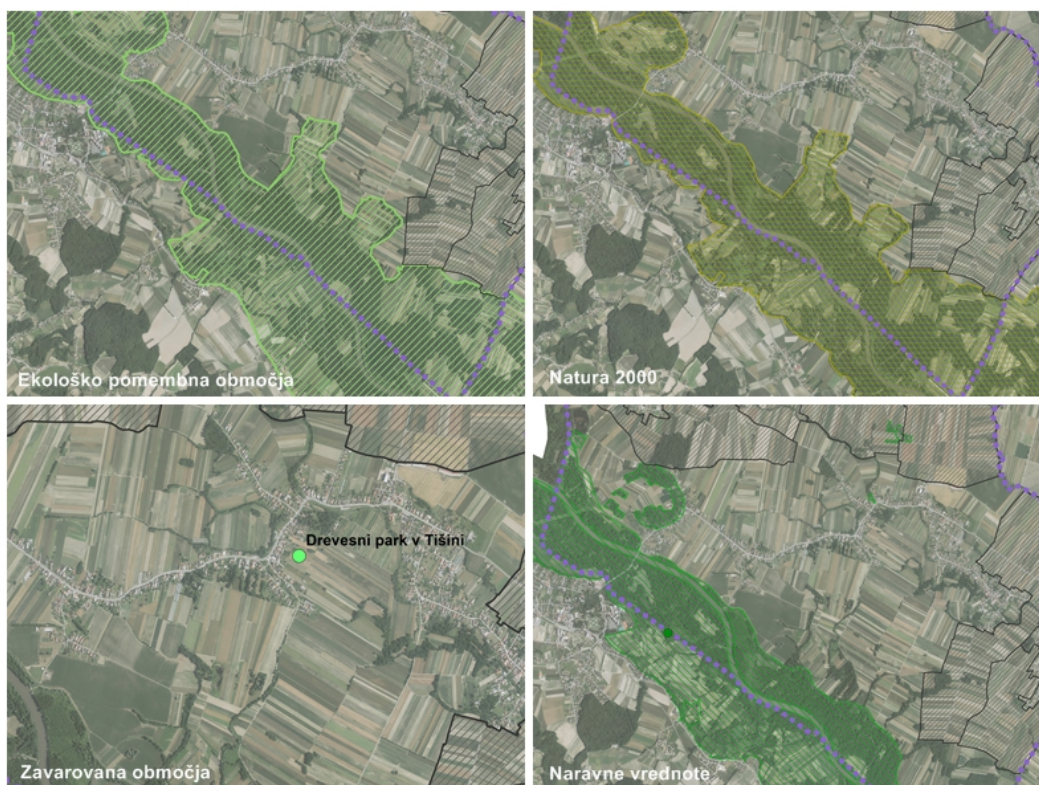
Slika 18: Prikaz območja Nature 2000 - območje reke Mure (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Slika 19 prikazuje naravne vrednote, ki so na območju Občine Tišina, in sicer Petanjski vrelni, Zaton, vodna učna pot Mokoš in štorcklja, ki je zaščiten ptica na tem območju.

Slika 19: Prikaz naravnih vrednot na območju Občine Tišina (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Slika 20 prikazuje naravne omejitve v prostoru za občino Tišino na podlagi izdelanih kart, ki so v prilogi. Ekološko pomembna območja, Natura 2000 in naravne vrednote se na južni strani, ob reki Muri, prekrivajo in so izključena iz komasacijskih območij. Zavarovano območje je na območju celotne občine samo Drevesni park Tišina, ki pa tudi ni del komasacijskega območja.

Slika 20: Prikaz naravne dediščine na območju Občine Tišina – Ekološka pomembna območja ob reki Muri (levo zgoraj), Natura 2000 ob Reki Muri (desno zgoraj), zavarovano območje Drevesni park v Tišini (levo spodaj) in naravne vrednote ob reki Muri (desno spodaj) (GURS in ARSO, 2015)

5.3 Varstvo voda

Pri komasaciji kmetijskih zemljišč na območju Občine Tišine je bilo treba določiti **mejo vodnega zemljišča** (oblikujejo se zemljišča, ki so javno dobro). Zakon o vodah (ZV-1, 2002) določa, kaj je vodno zemljišče, tega pa določa *Pravilnik o podrobnejšem načinu določanja meje vodnega zemljišča tekočih voda* (Uradni list RS št. 129/2006). Pri komasaciji je bilo treba upoštevati pravilnik pri izdelavi elaborata nove razdelitve zemljišč komasacijskega sklada, ko se je znotraj komasacijskega območja pojavilo vodno zemljišče.

Na komasacijskih območjih Občine Tišina so bila vključena vodna zemljišča reke Kučnice in Ledave ter potoka Dobl in Mokoš. Reka Mura, ki spada med naravne danosti in Naturo 2000, je izključena iz območij komasacije, zato ni bilo treba upoštevati njenih omejitev. Pri načrtovanju potne mreže in drugih agromelioracijskih del na priobalnem zemljišču bo treba na območju občine upoštevati omejitve, ki jih prinaša za taka območja Zakon o vodah (ZV-1, 2002). Zunanja meja priobalnega zemljišča vodotoka 1. reda znaša v naselju 15 m od roba vodnega zemljišča, izven naselja pa 40 m. Na vodah 2. reda je zunanja meja priobalnega zemljišča določena s 5 m od meje vodnega zemljišča. Posegi so dovoljeni le v določenih primerih, za katere je potrebno pridobiti soglasja.

Glede na obstoječe stanje predstavlja talna voda in navedeni vodotoki omejen vir, ki je zaradi svoje količine lahko namenjen zgolj za vodooskrbo prebivalstva in za izboljšanje ekoloških razmer v prostoru (Občina Tišina, 2013a).

Na državni ravni se pripravlja program namakanja kmetijskih površin, ki bi se financiral v okviru PRP 2014–2020, v katerem bi glede na pomen, ki ga ima prekmursko kmetijstvo v Sloveniji, bilo v veliki meri lahko zastopano tudi kmetijstvo občine Tišine (Občina Tišina, 2013a).

1. Vodovarstvena območja:

V Republiki Sloveniji imamo dve ravni zaščite vodnih virov. Prva raven je državna in druga je na ravni občine. Na območju Občine Tišine so vodovarstveni pasovi varovani le na občinski ravni.

Vodovarstvena območja se določijo z namenom varovanja vode za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaženjem ali drugimi vrstami obremenjevanja. Glede na bližino zajetja, naravne danosti in tveganja ločimo tri stopnje vodovarstvenih režimov, in sicer:

- najožja območja, kjer je najstrožji režim (VVO I),
- ožje območje, kjer je strožji režim (VVO II) ter
- širše območje, kjer je blažji režim (VVO III).

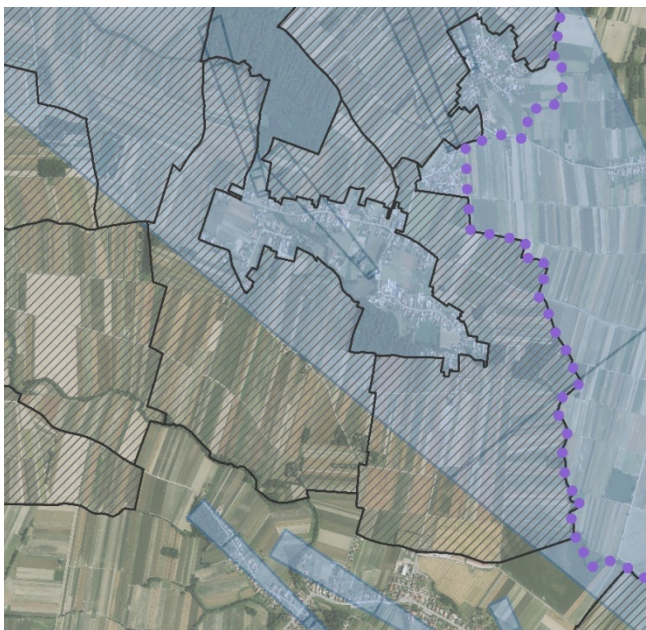
Vodovarstvena območja z namenom varovanja vodnih virov pitne vode na državni ravni urejata:

- Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS št. 64/2004, 5/2006 in 58/2011) in
- Pravilnik o oskrbi s pitno vodo (Uradni list RS št. 35/2006).

Na ravni občinskih aktov varovanja vodnih virov, ki napajajo javne vodovodne sisteme, v Občini Tišina urejata:

- Odlok o načinu opravljanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo na območju Občine Tišina (Uradni list RS št. 94/2011) in
- Tehnični pravilnik javnega vodovoda na območju Občine Tišina (Uradni list RS št. 71/2012).

Občina Tišina je po naravnih danosti občina, kjer poteka intenzivno kmetovanje. V preteklosti je za potrebe varovanja vodovodnih virov sprejela Pravilnik o gospodarjenju na kmetijskih zemljiščih, kmetijah in posestvih na vodovarstvenem območju Občine Tišina (Uradni list RS št. 105/1999). Občina je z lastniki oziroma uporabniki zemljišč tudi sklenila pogodbo v ožjem varstvenem pasu in s tem zagotavlja denarno nadomestilo za izpad dohodka, zaradi zmanjšane intenzivnosti izrabe tal.

Slika 21: Vodovarstveno območje na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci (GURS in ARSO, 2015)

Vodovarstvena območja za komasacijsko območje Rankovci in Vanča vas so prikazana na sliki 21, celotni grafični prikaz pa lahko vidimo v **Prilogi F**. S karte lahko vidimo, da so vodovarstvena območja na celotnem komasacijskem območju Krajna, Borejci in del komasacijskega območja Gederovci, Rankovci in Vanča vas. Vodovarstveno območje je v manjši meri zajeto tudi na komasacijskem območju Murski Črnci, Gradišče, Sodišinci in Murski Petrovci. Vodovarstvena območja so zavarovana na lokalni ravni. Podatki vodovarstvenih območjih so pridobljeni iz javne evidence, ki jo vodi Agencija RS za okolje (ARSO).

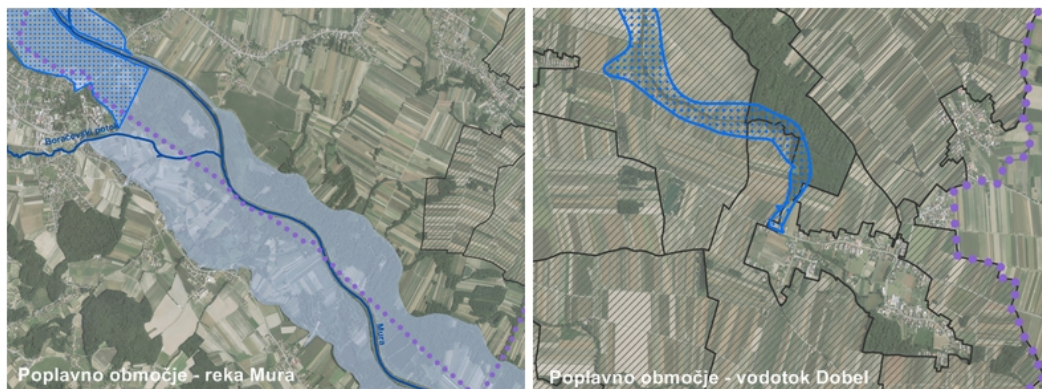
Pri agromelioracijah na vodovarstvenih območjih je treba upoštevati omejitve, ki izhajajo iz zakona in uredbe.

V postopku komasacije ni bilo treba pridobiti vodnega soglasja, saj se je spreminjalo samo lastniško stanje in meje parcel. Pri postopku agromelioracije in pri namakanju ter drugih agrarnih operacijah, kjer je predviden poseg v prostor, pa je potrebno pridobiti vodno soglasje od Direkcije RS za vode. Za območje Občine Tišina je pristojen Sektor območja Mure, ki ima pisarno v Murski Soboti. Direkcija RS za vode pri posegih na vodovarstvena območja predpiše projektne pogoje in izda vodno soglasje za obravnavano območje, na katerih je predviden poseg v prostor.

2. Poplavna območja:

Zakon o vodah (ZV-1, 2002) določa, da se »posegi v prostor, ki bi lahko trajno ali začasno vplivali na vodni režim ali stanje voda, lahko izvedejo le na podlagi vodnega soglasja«. Za takšne posege v prostor se šteje tudi poseg na varstvenih in ogroženih območjih, kot so poplavna območja.

Na območju Občina Tišina se na celotnem območju ob reki Muri pojavljajo območja redkih poplav (slika 22), na jugozahodnem delu reke Mure pa se pojavi tudi območje katastrofalnih poplav (od Radencev proti Avstriji). Območje katastrofalnih poplav je tudi na območju vodotoka Dobel, in sicer od vasi Cankova pa do vasi Rankovci.

Slika 22: Prikaz poplavnih območij na območju Občine Tišina (GURS in ARSO, 2015)

Grafični prikaz **poplavnih območij** na območju Občine Tišina je v **Prilogi G**. Podatki o poplavnih območjih so pridobljeni iz javne evidence, ki jo vodi Agencija RS za okolje (ARSO).

Pri komasacijah niso bili obravnavani posegi v prostor (fizično se ni posegalo v prostor), vendar pa je bilo treba upoštevati omejitve za poplavna območja. Pri agromelioracijah na komasacijskih območjih pa bo treba na poplavnih območjih (ogrožena območja) pridobiti vodovarstvene pogoje in zahtevana vodovarstvena soglasja. Ker so lahko ogrožena območja občasno poplavljeni, je treba že pri samem projektu izvesti ukrepe, da v primeru poplav ne bi prišlo do škodljivih vplivov na vode in da se ne bo poslabšala poplavna varnost območja.

5.4 Kulturna dediščina

Na območju Občine Tišina je veliko zaščitene kulturne dediščine, kar je prikazano v preglednici 3 (Ministrstvo za kulturo RS, 2016).

Preglednica 3: Seznam kulturne dediščine na območju Občine Tišina (Ministrstvo za kulturo RS, 2016)

Naselje	EŠD	Ime enote	Tip enote	Lokacija	Vrsta spomenika
TIŠINA	9865	Arheološko območje Pri cerkvi	arheološko najdišče		
TIŠINA	18288	Bathyanijev dvorec	vrtno arhitekturna dediščina	<i>Tišina 30. Dvorec s parkom leži vzhodno in južno ob cesti Radenci – Murska Sobota</i>	lokalni pomen
TIŠINA	3448	Cerkev Marijinega rojstva	sakralna stavbna dediščina	<i>Cerkev stoji v središču naselja</i>	lokalni pomen
TIŠINA	21554	Domačija Horvat	profana stavbna dediščina	<i>Tišina 28. Domačija stoji ob cesti, severno od gradu, v središču vasi.</i>	lokalni pomen
TIŠINA	21553	Domačija Rehn	profana stavbna dediščina	<i>Tišina 6. Domačija stoji ob cesti, severozahodno od cerkve sv. Marije.</i>	lokalni pomen
TIŠINA	24615	Grofova kapelica	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapelica stoji na zahodni strani ceste Tišina – Murska Sobota.</i>	

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 3.«

Naselje	EŠD	Ime enote	Tip enote	Lokacija	Vrsta spomenika
TIŠINA	21552	Horvatova hiša	profana stavbna dediščina	<i>Tišina 31. Hiša stoji ob cesti v jedru vasi, severozahodno od gradu.</i>	lokalni pomen
TIŠINA	6829	Slopno znamenje	sakralna stavbna dediščina	<i>Znamenje stoji izven vaškega jedra, vzhodno ob cesti, ki vodi v Vančo vas.</i>	lokalni pomen
TIŠINA	24615	Grofova kapelica	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapelica stoji na zahodi strani ceste Tišina – Murska Sobota.</i>	
GEDEROVCI	23791	Domačija Štivanovo	profana stavbna dediščina	<i>Gederovci 12. Domačija stoji na križišču cest Gederovci – Murska Sobota ter Radenci – Kuzma.</i>	
GEDEROVCI	21550	Gederovci - šola	profana stavbna dediščina	<i>Gederovci 16.</i>	lokalni pomen
GRADIŠČE PRI TROPOVCIH	8851	Gomila pri vodohranu	arheološko najdišče		
GRADIŠČE PRI TROPOVCIH	1248	Gomilno grobišče Pri Doblu	arheološko najdišče		
GRADIŠČE PRI TROPOVCIH	1249	Rimska cesta	arheološko najdišče		lokalni pomen
GRADIŠČE PRI TROPOVCIH	10662	Zgodnjesrednjeveška utrdba	arheološko najdišče		
KRAJINA	16797	Gomila	arheološko najdišče		
KRAJINA	22888	Kousova kapelica	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapelica stoji na severni strani križišča cest v vaškem jedru.</i>	
KRAJINA	6828	Stebrno znamenje	sakralna stavbna dediščina	<i>Znamenje stoji južno ob cesti Murska Sobota – Gederovci.</i>	lokalni pomen
MURSKI ČRNCI	21551	Domačija Novak	profana stavbna dediščina	<i>Murski Črnci 59. Domačija stoji ob cesti, v južnem delu strnjene vasi.</i>	lokalni pomen
MURSKI ČRNCI	1241	Gomilno grobišče	arheološko najdišče		lokalni pomen
MURSKI ČRNCI	24604	Kamniti križ	sakralna stavbna dediščina	<i>Križ stoji severno od vasi, severno od ceste Tropovci – Krog.</i>	
MURSKI ČRNCI	3195	Kapela Marijinega vnebovzetja	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapela stoji v centru vasi, na nekdanji vaški gmajni</i>	
MURSKI ČRNCI	21134	Spomenik NOB	Memorialna dediščina	<i>Spomenik leži ob cesti Murska Sobota – Tišina, severno od vasi Murski Črnci v Črnskih mejah.</i>	lokalni pomen

»Se nadaljuje ...

... nadaljevanje Preglednice 3.«

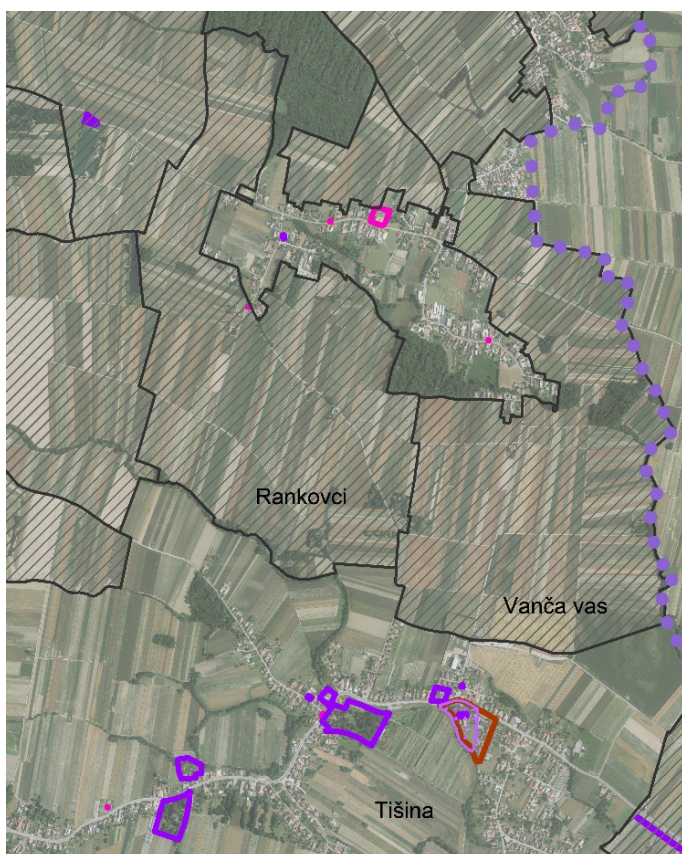
Naselje	EŠD	Ime enote	Tip enote	Lokacija	Vrsta spomenika
PETANJCI	9864	Arheološko najdišče Kastelišče	arheološko najdišče		lokalni pomen
PETANJCI	16478	Bathyanijev dvorec	profana stavbna dediščina	<i>Petanjci 64. Dvorec stoji zahodno od ceste Radenci – Murska Sobota.</i>	lokalni pomen
PETANJCI	24775	Grobna kapela družine Vogler	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapela stoji na vaškem pokopališču v Petanjcih</i>	
PETANJCI	24605	Kamniti križ	sakralna stavbna dediščina	<i>Križ stoji severno od križišča cest Petanjci – Murska Sobota – Gederovci.</i>	
PETANJCI	3449	Kapela sv. Florijana	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapela stoji v nekdanjem parku Bathyanijevega dvorca, zahodno od ceste Radenci – Murska Sobota</i>	lokalni pomen
PETANJCI	8934	Šiftarjev memorialni park	memorialna dediščina	<i>Nasad je urejen okoli hiše Petanjci 19, na južni strani ceste Radenci – Murska Sobota.</i>	lokalni pomen
RANKOVCI	23789	Domačija Obalovo	profana stavbna dediščina	<i>Rankovci 19. Domačija stoji ob cesti, v središču vasi.</i>	
RANKOVCI	24608	Haukova kapelica	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapelica stoji 200 m južno od ceste Murska Sobota – Gederovci</i>	
RANKOVCI	6861	Rojstna hiša Ferija Kuharja	profana stavbna dediščina	<i>Rankovci 36.</i>	lokalni pomen
RANKOVCI	18078	Vaška kapelica	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapelica stoji sredi vasi, severno ob cesti Murska Sobota – Gederovci.</i>	
SODIŠINCI	21555	Domačija Vrečič	profana stavbna dediščina	<i>Sodišinci 12. Domačija stoji ob glavni cesti, v jedru vasi.</i>	lokalni pomen
SODIŠINCI	21424	Gasilski dom	profana stavbna dediščina	<i>Gasilski dom stoji v centru vasi, ob križišču cest.</i>	lokalni pomen
SODIŠINCI	6862	Spominska plošča Ludviku Roganu	memorialna dediščina	<i>Spominska plošča je pritrjena na pročelje fasade, pred vhodom v hišo Sodišinci 6.</i>	lokalni pomen
SODIŠINCI	3450	Vaška kapela	sakralna stavbna dediščina	<i>Kapela stoji na vzhodni strani ceste Sodišinci – Gederovci.</i>	
VANČA VAS	24616	Znamenje	sakralna stavbna dediščina	<i>Znamenje stoji severno ob cesti, v obcestni vasi Vanča vas.</i>	

V Registru nepremične kulturne dediščine je za območje Občine Tišina vpisanih 38 enot nepremične kulturne dediščine. Vsaka enota ima svojo enotno evidenčno številko dediščine (EŠD).

Za registrirano kulturno dediščino veljajo **varstvene usmeritve**, opredeljene s Pravilnikom o seznamih zvrsti kulturne dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS št. 102/2010). Varstvene usmeritve iz registra so priporočilne narave in niso pravno zavezujoče.

Na območju občine so registrirani **kulturni spomeniki lokalnega pomena**, ki imajo izjemno kulturno vrednost. Varstveni režim temelji na lastnosti, zaradi katerih je enota dediščine razglašena ali predlagana za kulturni spomenik lokalnega pomena. Kulturni spomeniki lokalnega pomena so vpisani v register kulturne dediščine in razglašeni z akti o razglasitvi lokalne skupnosti, objavljeni pa so v Uradnem listu Republike Slovenije ali glasilu lokalne skupnosti. Za območje Občine Tišina je bil sprejet **Odlok o razglasitvi nepremičnin kulturnih spomenikov na območju Občine Tišina** (Uradni list RS št. 119/2005-5373, 58/2006-2481, 99/2007-4964).

Območja varstva kulturne dediščine na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci so večinoma izključena iz samega postopka, saj so v naselju. Na komasacijskem območju Rankovci je kapelica, ki je na območju komasacije, vendar se je območje vpliva v samem predhodnem postopku določilo in se ni nadalje upoštevalo v komasacijskem skladu (slika 23).

Slika 23: Območja kulturne dediščine na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci ter na območju naselja Tišina (GURS in ZVKDS, 2015)

Grafični prikaz območij varstva kulturne dediščine za območje Občine Tišina je prikazan v **Prilogi H**. Na karti lahko vidimo, da so območja kulturne dediščine večinoma izključena iz območij komasacije kmetijskih zemljišč. Podatki o varovanju kulturne dediščine so pridobljeni iz Registra nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS).

V primeru posega v spomenik, posege na vplivno območje spomenika (če tako določa akt o razglasitvi), posege v prostor na varstvenem območju dediščine, posege v registrirano nepremično dediščino ali v enoto urejanja prostora, je treba po zakonu pridobiti kulturnovarstveno soglasje (kulturnovarstvene pogoje). Za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) je treba pridobiti mnenje upravljavca zavarovanega območja, če gre za posege na zavarovanem območju.

Za področje varstva kulturne dediščine je pristojno Ministrstvo za kulturo, javno službo pa opravlja ZVKSD. Za območje Občine Tišina je pristojna območna enota ZVKD Maribor.

Slika 24: Prikaz kulturne dediščine na območju Občine Tišina (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Slika 24 prikazuje glavne kulturne znamenitosti na območju Občine Tišina, in sicer cerkev Marijinega rojstva na Tišini, leseni križ v Vanči vasi, ostanke graščine na Tišini in kapelico v Rankovcih. V postopku določitve meje komasacijskega območja sta se leseni križ v Vanči vasi in kapelica v Rankovcih izključila iz komasacijskega območja z ureditvijo meje okoli znamenja.

5.5 Varstvo kmetijskih zemljišč in gozdov

5.5.1 Varstvo kmetijskih zemljišč

Na območju Občine Tišina so ugodni pogoji za poljedelsko proizvodnjo. Na območju je velik delež kmetijskih zemljišč in kakovostnih tal za poljedelstvo (slika 25 in 26). Na območju Občine Tišina je, po podatkih o namenski rabi prostora glede na OPN Tišina (2010), skupno 2770,86 ha kmetijskih zemljišč, od tega je kar 2611 najboljših kmetijskih zemljišč, ki prevladujejo na celotnem območju občine.

Slika 25: Panoramska slika s prikazom kmetijskih zemljišč na območju naselja Rankovci (Fotografija, M. Rudolf, 2016)

Slika 26: Panoramska slika s prikazom kmetijskih zemljišč na območju naselja Vanča vas (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Sliki 25 in 26 prikazujeta območja kmetijskih zemljišč za komasacijsko območje Rankovci in Vanča vas. S slik lahko vidimo, da je območje obdano z ravnimi in dolgimi njivami, ki so kategorizirane kot najboljše kmetijska zemljišča.

Slika 27: Območje kmetijskih zemljišč na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci (GURS in Občina Tišina, 2015)

5.5.2 Varstvo gozdov

Gozd ima tri skupine funkcij: socialno, ekološko (okoljsko) in proizvodno. Vloge so med seboj povezane, pri gospodarjenju z gozdovi pa je treba slediti usmeritvam sonaravnosti, trajnosti in mnogonamenskosti uporabe gozda (Žvikart in sod., 2016).

Zakon o gozdovih (ZV, 1999) določa, da je za posege v gozd treba pridobiti soglasje Zavoda za gozdove Slovenije. Za krčitev gozda v kmetijske namene je treba pridobiti dovoljenje Zavoda za gozdove, v katerem se ugotavlja, ali je krčitve v skladu s prostorskim aktom za določeno območje. Zakon posebej opredeljuje tudi varovalne gozdove in gozdove s posebnim namenom. Takšni gozdovi se morajo ohranjati, zaradi posebne funkcije, ki jo imajo, kar je treba upoštevati pri agrarnih operacijah (Lisec in sod., 2015a).

Varovana območja so razglašena s predpisom Vlade Republike Slovenije (Uredba o varovanih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom). Na območju Občine Tišina je varovalni gozd na celotnem južnem območju ob reki Muri in na severnem območju naselja Murski Črnci. Skupna površina gozdov, po namenski rabi prostora OPN Tišina (2010), znaša 617,24 ha. Pri agrarnih operacijah se morajo varovalni gozdovi ohranjati, zaradi posebne funkcije, ki jo imajo.

Za področje gozdov sta pristojni Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ter Ministrstvo za okolje in prostor RS. Javno službo izvajata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije. Za območje Občine Tišina je pristojna javna služna Zavoda za gozdove Slovenije, in sicer območna enota Murska Sobota.

Slika 28: Prikaz območij varovalnih gozdov na južni strani Občine Tišina ob reki Muri (GURS, ZGS in OPN Tišina, 2015)

Slika 28 prikazuje območje varovalnih gozdov, ki je na območju Občine Tišina na južni strani, in sicer ob reki Muri. Grafični prikaz **varovanja kmetijskih zemljišč in gozdov** za območje celotne občine je

v **Prilogi I**. Podatki o varovanju kmetijskih zemljišč so pridobljeni iz Občinskega prostorskega načrta Občine Tišina (t. i. namenska raba prostora). Podatki o varovanju gozdov so pridobljeni iz prostorske evidence, ki jo vodi Zavod za gozdove Slovenije.

5.6 Varovalni pasovi infrastrukturnih objektov

5.6.1 Prometna infrastruktura

Cestno infrastrukturo Občine Tišina sestavljajo regionalne ceste in občinske ceste ter lokalne ceste in javne poti. Skupna dolžina cest je v občini je 67,3 km, od tega predstavljajo državne ceste okrog 27 %, lokalne pa 73 %. Skupna dolžina občinskih cest je 49,2 km od tega 16,4 km lokalnih cest (LC) in 32,8 km javnih poti (JP) (Občina Tišina, 2013a).

Regionalne ceste v pristojnosti države so na območju občine tri (Občina Tišina, 2013a):

- R1 235 Petanjci – Murski Črnci,
- R2 440 Petanjci – Krajina in
- R2 441 Vanča vas – Gederovci.

Slika 29: Prikaz mreže cest na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci (GURS, 2015)

Slika 29 prikazuje izsek karte Prometne infrastrukture, kjer je prikazana kategorizacija cest za komasacijsko območje Rankovci in Vanča vas.

Zakon o cestah (ZCes-1, 2010) določa varovalne pasove državnih cest z namenom preprečitve škodljivih vplivov posegov ob državnih cestah. Za posege na območju državnih cest je treba pridobiti soglasje Družbe Republike Slovenije za ceste (DRSC); širine varovalnih pasov so določene na državni ravni, širine varovalnih pasov občinskih cest pa so opredeljene v odlokih o občinskih cestah.

Občinske ceste na območju Občina Tišina so vse kategorizirane ceste, ki niso državne ceste. Občina Tišina je na podlagi Zakona o javnih cestah sprejela *Odlok o občinskih cestah* (Uradni list RS št. 13/2004). Občinske ceste so javno dobro in v lasti občine ter z njimi upravlja Občina Tišina (Odlok o občinskih cestah, 13. člen). »*Da se preprečijo škodljivi vplivi posegov v prostor ob občinskih cestah na občinsko cesto in promet ob njej, je ob teh cestah varovalni pas, v katerem je raba prostora omejena. Gradnja in rekonstrukcija gradbenih objektov ter postavljanje kakršnihkoli drugih objektov in naprav v varovalnem pasu občinske ceste so dovoljeni le s soglasjem pristojnega občinskega organa za ceste*« (Odlok o občinskih cestah, 30. člen). Varovalni pas se določi od zunanjega roba cestnega sveta in znaša na vsako stran občinske ceste (Odlok o občinskih cestah, 30. člen):

- pri lokalni cesti 8 m,
- pri javni poti 6 m,
- pri javni poti za kolesarje 3 m.

»*Priključki nekategoriziranih cest, dovoznih cest in pristopov do objektov ali zemljišč na občinske ceste se lahko gradijo ali rekonstruirajo le s soglasjem pristojnega občinskega upravnega organa za ceste. S soglasjem se določijo tehnični in drugi pogoji graditve in vzdrževanja priključka ter njegova opremljenost s prometno signalizacijo*« (Odlok o občinskih cestah, 37. člen). Na sliki 30 lahko vidimo prometno infrastrukturo na območju komasacije Vanča vas in Rankovci.

Slika 30: Prikaz prometne infrastrukture na območju komasacijskega območja Vanča vas in Rankovci (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Grafični prikaz **prometne infrastrukture** za območje Občine Tišina je v **Prilogi J**. Prometna infrastruktura se deli na: državne (regionalne) ceste, lokalne ceste, javne poti in gozdne ceste. Podatki so pridobljeni iz evidence Gospodarske javne infrastrukture (GJI), ki jo vodi Geodetska uprava RS.

5.6.2 Energetika

Oskrba z električno energijo je v Občini Tišina zagotovljena do vsakega objekta, saj upravljavec sproti nadomešča in gradi nove transformacijske postaje s priključnimi daljnovodi. Skozi občino poteka povezovalni daljnovod 110 kV iz smeri Radenci – Murska Sobotam (daljnovod poteka po južni strani komasacijska območja Murski Petrovci, Rankovci in Vančo vas, nanj so priključeni vsi ostali distribucijski električni sistemi v občini). Čez druga območja poteka distribucijsko omrežje 20 kV daljnovoda. Na območju Sodišincev in Vanče vasi pa poteka tudi distribucijsko omrežje 0,4 kV daljnovoda (Občina Tišina, 2013a).

Za distribucijsko omrežje je pooblaščen podjetje Elektro Maribor, podjetje za distribucijo električne energije d. d., ki je soglasodajalec za distribucijo električne energije na območju občine. Varovalni pasovi so določeni z Zakonom o energetiki in je za posege v prostor v predpisanem koridorju treba pridobiti soglasje.

Pri agrarnih operacijah je treba med drugim upoštevati obstoječe stebre daljnovodov na kmetijskih zemljiščih. V neposredni bližini daljnovodov je omejena obdelava kmetijskih zemljišč. Obstoječe stanje infrastrukture s potrebnimi odmiki je treba upoštevati pri določitvi nove strukture parcel (vrednost zemljišča, če ima daljnovodni stebel) in tudi pri oblikovanju mreže poljskih poti (ustrezen odmik poti od daljnovodnih stebrov) (slika 31).

Slika 31: Prikaz daljnovodnih stebrov na območju Občine Tišina (Fotografija: M. Rudolf, 2016)

Pri posegih v prostor (npr. agromelioracija) soglasodajalec v varovalnem pasu zahteva nadzor pri vseh gradbenih delih v bližini elektroenergetskih vodov in naprav. Slika 32 prikazuje izsek prikaza vodov električne energije na območju komasacije Vanča vas in Rankovci.

Slika 32: Prikaz območij električne energije na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci (GURS, 2015).

Grafični prikaz **vodov električne energije (trasa daljnovodov)** za območje Občine Tišina je v **Prilogi K**. V karti so prikazani vodi električne energije, glede na nazivno napetost elektrovodov, ki se delijo na 100 kV, 20 kV in 0,4 kV. Podatki so pridobljeni iz evidence Gospodarske javne infrastrukture (GJI) od Geodetske uprave RS.

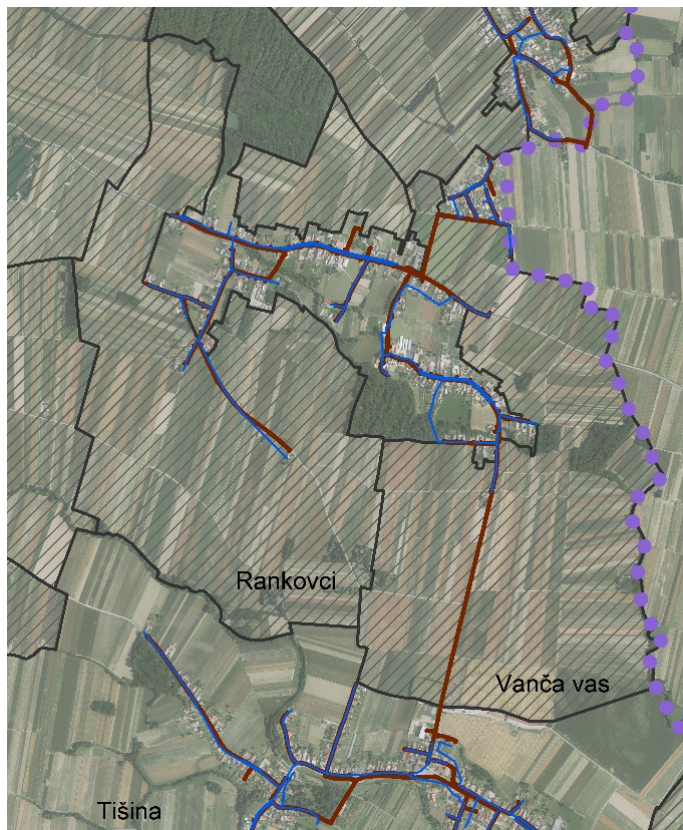
5.6.3 Vodovod in kanalizacija

Vodovodna in kanalizacijska omrežja so v pristojnosti lokalnih gospodarskih javnih služb. Varovalni pasovi vodovoda in kanalizacije so namenjeni predvsem zaščiti pred škodo (poškodovanje vodov), zaradi posegov v prostor. Varovalne pasove v navedenih koridorjih poda upravljavec, za posege v prostor (npr. agromelioracija) pa je treba pridobiti soglasje. V predpisanih koridorjih veljajo pogoji omejene rabe. Pri posegih v varovalni pas je treba paziti predvsem, da se ne poškoduje vodov. V primeru izvedbe del v neposredni bližini vodov je treba med izvedbo del zagotoviti stalni nadzor pristojne gospodarske javne službe.

Upravljavec vodovoda in kanalizacija na območju Občine Tišina je Režijski obrat Občine Tišina, ki skrbi tako za vzdrževanje infrastrukture, kot za zagotavljanje pitne vode uporabnikom. Režijski obrat skrbi tudi za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode.

Na območju Občine Tišina obstaja 11 ločenih vodovodnih sistemov, ki oskrbujejo s pitno vodo skupaj 4338 prebivalcev v 12 naseljih ter zaselku Romi. Občina Tišina je skupaj z enajstimi drugimi občinami vključena v izgradnjo »Pomurskega vodovoda sistema B«, ki bo omogočil bolj kakovostno, varno in stalno oskrbo s pitno vodo vsem dvanajstim občinam (Občina Tišina, 2016).

Na celotnem poselitvenem območju Občine Tišina je izgrajen kanalizacijski sistem, ki se zaključuje z dvema čistilnima napravama (Občina Tišina, 2016). Na sliki 33 je grafični prikaz vodovoda in kanalizacije za komasacijsko območje Vanča vas in Rankovci.

Slika 33: Prikaz območij vodovoda in kanalizacije na komasacijskem območju Vanča vas in Rankovci (GURS, 2015)

Grafični prikaz poteka **komunalne infrastrukture** za območje Občine Tišina je v **Prilogi L**. Na karti so prikazani vodi vodovoda in kanalizacije. Podatki so pridobljeni iz evidence Gospodarske javne infrastrukture (GJI) od Geodetske uprave RS.

5.7 Namenska raba prostora

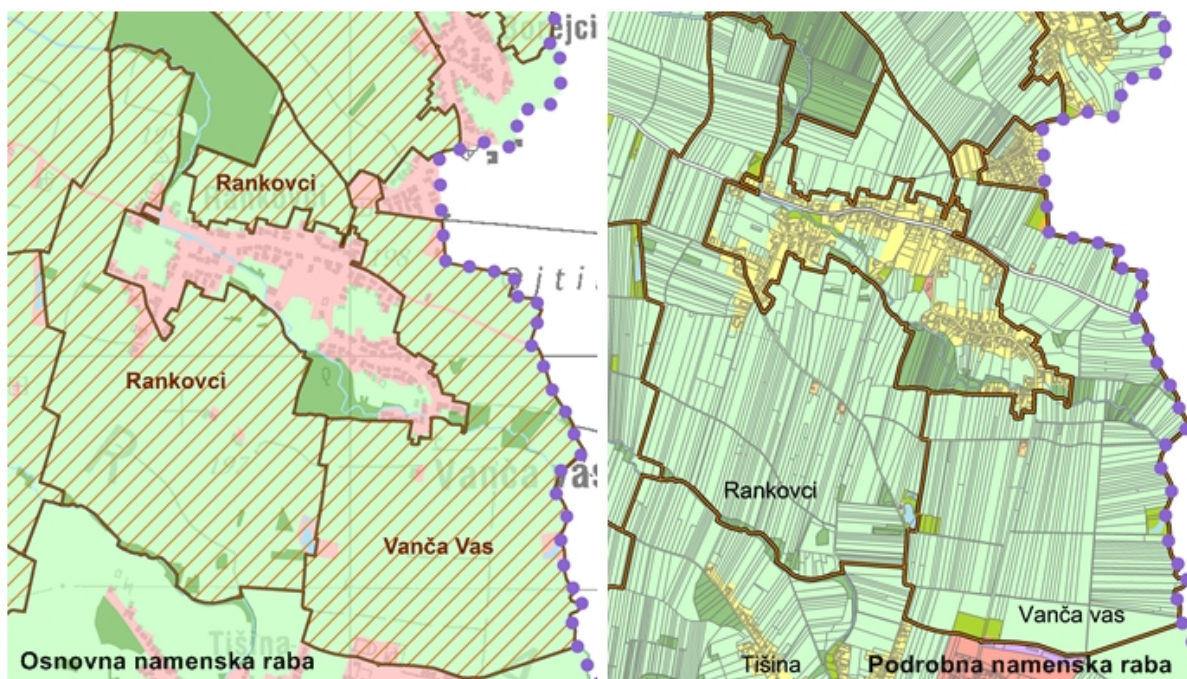
Večina omenjenih dejstev in pravnih režimov v prostoru je vključenih v občinski prostorski plan. Na podlagi Zakona o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, 2007) je bil leta 2010 sprejet Občinski prostorski načrt občine Tišina (Uradni list RS št. 5/2010). Območje Občina Tišina zavzema nižino severno od Mure, ki jo imenujemo zahodno Ravensko. Območje je izrazito kmetijsko, s kakovostnimi kmetijskimi zemljišči (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina, 3. člen).

Razvoj kmetijstva temelji na obstoječih kmetijskih gospodarstvih in potencialnih kmetijah za razvoj kmetijske dejavnosti. Posebna pozornost je namenjena intenzivni kmetijski pridelavi, rastlinjakom in uporabi geotermalne energije v kmetijstvu (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina, 4. člen). Pri tem se pri upravljanju kmetijskega prostora poskuša ohranjati značilne krajinske strukture ter entitete, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti ter ugodno stanje habitatov. Na drugi

strani se poskuša oživljati kmetijsko rabo na zemljiščih v zaraščanju (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina, 21. člen).

Kmetijstvo pa ni več vodilna panoga v občini. Kljub odsotnosti urbanih središč in industrije je občina zaradi komunalne opremljenih naselij in dobre povezave z bližnjimi regijskimi centri prepoznana kot kakovostno bivalno okolje (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina, 3. člen). Območja za stanovanja se nahajajo v podeželskih naseljih, posebnih območij za poslovne, obrtne in proizvodne dejavnosti pa v občini ni, v prostorskem aktu so površine v te namene rezervirane v Gederovcih, za centralne dejavnosti pa v osrednjem delu naselja Tišina (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina, 23. člen).

Širjenje naselij in intenzivna kmetijska pridelava se usmerja na območja izven varstvenih režimov – posebno velika območja varovanja so na južnem delu ob reki Muri, kjer so prepovedane tudi agrarne operacije (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina, 10. člen). Obsežna so tudi poplavna območja, kjer so prepovedane dejavnosti in vsi posegi, ki imajo ob poplavi škodljiv vpliv na vode, vodna in priobalna zemljišča ali povečujejo poplavno ogroženost območja (Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina 22. člen).

Slika 34: Prikaz osnovne namenske rabe prostora (levo) in podrobne namenske rabe prostora (desno) za komasacijsko območje Vanča vas in Rankovci (GURS in Občina Tišina, 2015)

Slika 34 prikazuje izsek prikaza namenske rabe in podrobne namenske rabe prostora za območje komasacije Vanča vas in Rankovci.

Grafični prikaz **osnovne namenske rabe prostora s komasacijskimi območji** za območje Občine Tišina je v **Prilogi M**. Prikaz **podrobne namenske rabe prostora** je v **Prilogi N**. Podatke o namenski rabi prostora so pridobljeni od Občine Tišina – Občinski prostorski načrt.

5.8 Razprava

Pri posegih v prostor je potrebno upoštevati prostorsko in gradbeno zakonodajo. Če pa se posega v prostor na območjih, pomembnih za ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine ter na drugih območjih varovanja, je potrebno upoštevati tudi področno varstveno zakonodajo, ki je bila predstavljena v teoretičnem delu naloge. Za lažje razumevanje in celotni pregled smo izdelali pregled nad zakonodajo, ki jo je potrebno upoštevati pri posameznih omejitvah v prostoru (preglednica 2). V nadaljevanju smo izdelali tudi pregled vseh soglasij in soglasodajcev pristojnih institucij (preglednica 3), ki jih je potrebno pridobiti v postopku izvedbe posega v prostor na zavarovanem in varovanem območju (tudi pri zemljiških operacijah).

Pri nalogi smo se omejili na zemljiške operacije na zavarovanih in varovanih območjih. Za študijski primer smo si izbrali območje Občine Tišina, katera je že uspešno izvajala komasacije kmetijskih zemljišč. Z analiziranjem študijskega območja smo želeli prikazati analizo omejitev v prostoru, kjer smo pregledali na celotnem območju obdelave varovana in zavarovana območja, ki imajo zakonsko predpisane omejitve pri posegih v prostor. Izdelane karte prikazujejo vse prostorske omejitve, ki jih je potrebno v postopku analize območja pregledati in jih upoštevati v nadaljevanju izvedbe zemljiške operacije. Če ugotovimo, da je v našem območju prostorske ureditve varovano območje ali varovalni pas, moramo predhodno pridobiti potrebno soglasje od pristojnih soglasodajalcev in tudi upoštevati zakonsko določene omejitve za posamezno omejitev v prostoru.

Opazili smo, da se varstveni režimi med seboj tudi prekrivajo (predvsem različna območja varstva narave) in s tem potrdili hipotezo, ki smo si jo na začetku naloge zastavili. Pri zemljiških operacijah, ki se izvajajo na podlagi pridobljenih evropskih sredstev (npr. PRP), je zakonsko določeno, da je potrebno izdelati postopek predhodne presoje in se na podlagi le-te odločiti, ali je v nadaljevanju potrebno izdelati postopek presoje vplivov na okolje. Na podlagi te presoje se pridobi okoljevarstveno in naravovarstveno soglasje. Pri zemljiških operacijah moramo biti pozorni tudi na varovalne pasove gospodarske javne infrastrukture, kjer so zakonsko določeni varovalni pasovi in potrebni odmiki. Pri agromelioracijah na komasacijskih območjih, kjer se predvidevajo med drugim tudi nove poti in se moramo priključiti na glavne in regionalne ceste, moramo predhodno pridobiti projektne pogoje oziroma soglasja (npr. soglasje DRSC). Če je na območju posega vključena železnica, je zakonsko določen tudi njen varovalni pas, ki ga je potrebno upoštevati. V velikih primerih pa so na območju posega trase daljnovodi (tudi v območju Občine Tišina), kjer je potrebno upoštevati zakonsko določen varovalni pas in pri posegih na to območje pridobiti potrebno soglasje. Pri zemljiških operacijah moramo novo parcelno strukturo zemljišč prilagoditi lokacijam obstoječih daljnovodnih stebrov.

Na primeru komasacijskih območij Občine Tišina smo ugotovili, da so se že v samem postopku določitve komasacijskih območij določila območja obdelave tako, da so se nekatera območja varstva izključila iz obravnave (npr. kulturna dediščina, gozdne površine, vodna območja, ...).

Iz analize smo tudi ugotovili in potrdili zastavljeno hipotezo, in sicer da so postopki pridobivanja ustreznih soglasij za posege v prostor kompleksni in zapleteni, posebej tam, kjer je vključenih veliko različnih soglasodajalcev. Že v samem postopku analize obravnavanega postopka, moramo pregledati zavarovana in varovana območja. Ugotovili smo, da je pri postopkih pridobitve soglasij vključenih veliko različnih institucij, in sicer: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor, Zavod RS za varstvo narave, Zavod za varovanje kulturne dediščine, Zavod za

gozdove Slovenije, Agencija RS za okolje, upravljavci gospodarske javne infrastrukture... Omenjene institucije imajo različne interese in pogoje, kar velikokrat prinese dolgotrajnost postopkov. Pri pregledu zakonodaje smo potrdili hipotezo, da zakonodaja na področju pridobivanja soglasij na varovanih in zavarovanih območjih ni jasno in pregledno določena.

Občina Tišina je tudi sodelovala v PRP 2007-2013. V naslednjih letih želi uspešno zaključiti tudi agromelioracije na komasacijskih območjih, ki se bodo financirale iz evropskih sredstev, in sicer iz načrta PRP 2014-2020. Plan agromelioracij na komasacijskih območjih bo v sodelovanju z Občino Tišina izvajala Geodetska družba d. o. o. Projekt se bo nanašal na devet območij, v katerih se izvajajo komasacije. V projekt je med drugim vključena ureditev potokov Mokoš in Dobra (poglobitev, ureditev brežin) in sanacija poti iz projekta komasacij.

Pomembno spremembo prinaša Program razvoja podeželja 2014–2020, kjer so načrtovane predvsem agromelioracije na komasacijskih območjih in namakanje (t. i. agrarne operacije).

Po pogovoru s strokovnjaki je to področje še zelo novo in še ni točno jasno, kako bo postopek potekel, glede na novo zakonodajo. Rešitev vidimo v izdelavi Pravilnika o agromelioracijah na komasacijskih območjih, ki bo jasno in postopkovno enovito določal, kako se bodo izvajale agromelioracije na komasacijskih območjih in samo namakanje.

»Ta stran je namenoma prazna.«

6 ZAKLJUČEK

Zemljiška razdrobljenost kmetijskih gospodarstev ter neugodne talne, topografske in vodne razmere zemljišč za kmetijsko predelavo predstavljajo resnejše ovire za razvoj kmetijstva in razvoja podeželja. Agrarne operacije (med drugim komasacije in agromelioracije) lahko veliko prispevajo k trajnostnem razvoju podeželja in celovito pristopimo k problemu razvoja in preoblikovanja kmetijskih zemljišč. Pri posegih v kmetijska zemljišča se soočamo tudi z omejitvami v prostoru, ki jih moramo pri načrtovanju upoštevati in vključevati v proces preurejanja kmetijskih zemljišč (Lisec in sod., 2015a).

Preurejanje kmetijskih zemljišč postaja eden izmed ukrepov kmetijske politike, ki počasi postaja pomemben dejavnik pri ustvarjanju kmetijske proizvodnje. Kot ena največjih težav pri razvoju kmetijstva v Sloveniji se namreč pojavlja problem zemljiške razdrobljenosti, ki jo lahko najlažje in najbolj celovito rešimo z agrarnimi operacijami. Komasacijski postopek pa bi lahko od planiranja do izvedbe učinkoviteje povezali z drugimi ukrepi urejanja kmetijskega prostora, tudi z ukrepi varovanja pomembnih danosti v kmetijskem prostoru.

S postopki agrarnih operacij (komasacije) dobimo večje parcele, ki posledično prinašajo večji pridelek, lažje spravilo in nižje stroške v kmetijstvu. V postopku se določijo tudi krajše poti do posameznih lastniški parcel, ki posledično znižujejo prevozne stroške, zmanjšajo izpustne pline ipd. Praksa je pokazala, da je prednost komasacije tudi, da so jasno določene meje parcel in da je vodenje zemljiškega katastra in zemljiške knjige kakovostno, kar pomeni jasno določen zakonski okvir in lastniško stanje med lastniki (manjše število sporov).

V Sloveniji je v zadnjem desetletju opazen napredek na področju komasacije in preurejanja kmetijskih zemljišč (agrarne operacije). Po večletnem »zatišju« so se s sprejetjem PRP 2007–2013 ponovno začele izvajati komasacije (ukrep 125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem oziroma prilagoditvijo kmetijstva), ki so bile s strani evropskih sredstev tudi podprte in uspešno zaključene.

V praksi se je izkazalo, da je pri izvajanju agrarnih operacij viden problem izvajanja le-teh predvsem na varovanih območjih. Veliko časa je potrebna pri zbiranju dovoljenj, soglasij in pripravi dokumentacije, predvsem kadar se na istem območju prekrivajo različni režimi, različne omejitve, za katere je treba pridobiti soglasja ali projektne pogoje s strani različnih soglasodajalcev. Pojem varovanega območja je postopoma pridobil negativni predznak omejevanja in prepovedovanja, namesto da bi predstavljal izziv in prinašal priložnosti. Kot smo predvideli, se je izkazalo, da velik problem predstavlja veliko različnih zakonov in pravilnikov, ki jih izvajajo različne institucije – sektorski pristop predstavlja veliko oviro, v takšnem smislu, da se nekateri poskušajo v praksi pri načrtovanju in izvajanju agrarnih operacij izogibati varovanim območjem. To je v popolnem nasprotju s prakso v razvitih evropskih državah, kjer komasacije in druge agrarne operacije razumejo tudi kot instrumente varovanja narave, okolja in drugih danosti v prostoru.

Pri samih postopkih preurejanja podeželskega prostora z agrarnimi operacijami je pomembno, da upoštevamo naravne in kulturne značilnosti podeželskega prostora. Pomembno je, da se zavedamo trajnostnega razvoja in rabe naravnih virov ter ohranjanja in razvoja zgodovinsko-kulturne dediščine. Pri načrtovanju agrarnih operacij se zavedajmo, da moramo varovati kmetijska zemljišča in ohranjati

dobro stanje narave, vode in kulturno dediščino, kar vse pogojuje določene predpisane režime rabe in upravljanja na številnih področjih (varovanje).

Največja pomanjkljivost našega sistema je, da ni javne strokovne službe, ki bi se ukvarjala z agrarnimi operacijami in sistemsko iskala interes za urejanje podeželskega prostora. V Sloveniji je tudi premalo strokovno usposobljenega kadra za to področje – zanimivo je, da kljub nekoliko stihijskemu pristopu s strani države postopki v praksi vendarle živijo. Tak pristop je lahko seveda le začasen, nujna je sistemska ureditev področja. Zatika se že na upravnih enotah, geodetski upravi, zemljiški knjigi in na občinah (na občinah in upravnih enotah ni oddelka, ki bi se ukvarjale s komasacijami, mnogim niti niso poznani postopki). Problem pa je viden tudi pri pridobivanju soglasij različnih institucij in reševanju pritožb na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V prihodnje bi morali po zgledu razvitih evropskih držav sistemsko urediti področja pridobivanja soglasij (npr. po načelu »vse na enem mestu«); pri načrtovanju agrarnih operacij in celovitega razvoja vasi bi morali od ene institucije dobiti vsa potrebna soglasja s posameznimi pogoji, potrebna za njihovo območje. S tem bi se pospešil celotni časovni potek agrarne operacije, predvsem pa bi prispevali k dialogu med sektorji.

Kljub spremembi zakona (Zakona o kmetijskih zemljiščih), ki je deloma poskušal rešiti problematiko, smo opazili, da še vedno obstaja problem, ki izhaja iz samega postopka agrarnih operacij in neskladij med zakonodajo. Namreč odločbo o uvedbi komasacije izda pristojna upravna enota, odločbo o uvedbi zahtevne agromelioracije pa Ministrstvo za kmetijstvo in prehrano, kjer so potrebna soglasja lastnikov zemljišč in soglasja pristojnih organov varovanih območij ter upravljavcev gospodarske javne infrastrukture. Rešitev bi lahko bila, da bi se z enim postopkom (tudi enkrat pridobljena odločba o izvajanju) urejala celotna pokrajina – od komasacije, agromelioracije in na koncu tudi namakanja, po zgledu Nemčije pa bi lahko v projekte vključili tudi obnovo vasi (celovito urejanje podeželja). Podeželje bi se tako urejalo celostno (integrirano) in pozitivni učinki bi bili tako najboljši. Načrtovalci bi izdelali celotni načrt urejanja podeželja, kjer bi vključili najprej zemljiško ureditev s komasacijo, nato pa preostale ukrepe.

VIRI

ARSO. 2015. Spletna stran Agencije RS za okolje. Ljubljana, Agencija RS za okolje. <http://www.arso.gov.si/> (Pridobljeno 13. 11. 2015.)

Cerjak, M., Prosen, A. 2001. Komasačija v zadnjem desetletju, razvoj agrarnih operacij in Evropska unija. V: Filipič, M. (ur.). Posestna sestava in kmetijska politika. XVI. tradicionalni posvet Kmetijske svetovalne službe Slovenije: str. 64–77.

Direktiva o habitatih. Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (habitatna direktiva).

Direktiva o pticah. Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (ptičja direktiva).

Evropska komisija. 2009. Natura 2000 – Evropska narava za vas. Belgija, Evropske skupnosti.

EZ-1. Energetski zakon. Uradni list RS št. 17/2014 in 81/2015: 1787.

Knauer, N. 1991. Kmetijstvo in krajinska ekologija. Sodobno kmetijstvo, strokovna revija za kmetijstvo, živilstvo in gozdarstvo 10: 417–440.

Lampič, B., Mrak, I. 2008. Vrednote, vrednosti in razvojni potenciali območij varovanj. Dela 29: 145–159.

Lisec, A., Ferlan, M., Trobec, B., Primožič, T., Umbrecht, B., Bovha, D. 2015a. Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih v okviru razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: str. 10–13. <http://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/33-izvedba-agromelioracij-na-komasacijskih-obmocjih-v-okviru-programa-razvoja-podezelja-republike-slovenije-2014-2020/file> (Pridobljeno 21. 4. 2016.)

Lisec, A., Pintar, M., Bovha, D., Ferlan, M., Šumrada, R., Drobne, S., Zavodnik Lamovšek, A., Foški, M., Prosen, A., Prus, T., Grčman, H., Glavan, M., Novak, P., Čeh, M., Trobec, B. 2015b. Študija možnosti izvajanja zemljiških operacij na zavarovanih in varovanih območjih (Končno poročilo). Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo ter Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS: str. 1–6.

Lisec, A., Pintar, M., Bovha, D., Ferlan, M., Šumrada, R., Drobne, S., Zavodnik L., A., Foški, M., Prosen, A., Prus, T., Grčman, H., Glavan, M., Novak, P., Čeh, M., Trobec, B. 2011. Komasačija in celovito urejanje podeželskega prostora (Končno poročilo). Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo ter Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS: str. 54–55.

Lisec, A., Primožič, T. 2013. Stanje in izzivi zemljiških operacij v Sloveniji. V: Nared, J., (ur.), Perko, D. (ur.), Razpotnik Visković, N. (ur.). Nove razvojne perspektive. Ljubljana, Založba ZRC: str. 127–135.

Lisec, A., Primožič, T., Punčuh, B. 2015. Izzivi dejavnosti preurejanja zemljiških parcel v slovenskem kmetijskem prostoru. Celje, Fakulteta za logistiko: str. 1–10.

Lisec, A., Primožič, T., Punčuh, B. 2015. Izzivi dejavnosti preurejanja zemljiških parcel v slovenskem kmetijskem prostoru. V: Lisec, A. (ur.). Logistika v kmetijstvu. Zbornik simpozija. Novo mesto, november 2015.

Ministrstvo za kulturo RS, register kulturne dediščine.
<http://giskd6s.situla.org/giskd/> (Pridobljeno 5. 5. 2016.)

Občina Tišina. 2013a. Dolgoročni in srednjeročni razvojni program Občine Tišina. Tišina, Občina Tišina: str. 10, 105–138.

Občina Tišina. 2013b. Komasačije kmetijskih zemljišč v Občini Tišina. Novine (glasilo Občine Tišina), XV, 49: 4–5.

Občina Tišina. 2016. Spletna stran občine Tišina.
<http://www.tisina.si/> (Pridobljeno 21. 3. 2016.)

Odlok o načinu opravljanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo na območju Občine Tišina. Uradni list RS št. 94/2011: 12404.

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Tišina. Uradni list RS št. 5/2010: 521.

Odlok o občinskih cestah v Občini Tišina. Uradni list RS št. 13/2004: 1363.

Odlok o razglasitvi nepremičnin kulturnih spomenikov na območju Občine Tišina. Uradni list RS št. 119/2005-5373, 58/2006-2481, 99/2007-4964: 13528.

Podobnikar, M. 1976. Komasačije – raziskava najboljših možnosti. Ljubljana, Inštitut geodetskega zavoda SRS: str. 9–10, 21–22.

Pravilnik o cestnih priključkih na javne ceste. Uradni list RS št. 86/2009 in 109/2010 – ZCes-1: 11593.

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot. Uradni list RS št. 111/2004, 70/2006, 93/2010 in 23/2015: 13173.

Pravilnik o evidenci melioracijskih sistemov in naprav. Uradni list RS št. 3/2009: 281.

Pravilnik o gospodarjenju na kmetijskih zemljiščih, kmetijah in posestvih na vodovarstvenem območju Občine Tišina. Uradni list RS št. 105/1999: 16292.

Pravilnik o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč. Uradni list RS št. 95/2004, 98/2006: 11512.

Pravilnik o izvedbi presoje tveganja za naravo in o pridobitvi pooblastila. Uradni list RS št. 43/2002: 4202.

Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja. Uradni list RS št. 64/2004, 5/2006 in 58/2011: 811.

Pravilnik o kriterijih za načrtovanje prostorskih ureditev in posegov v prostor na najboljših kmetijskih zemljiščih zunaj območij naselij. Uradni list RS št. 110/2008 in 43/2011 – ZKZ-C: 14464.

Pravilnik o metodologiji za določanje območij, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja ter o načinu razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti. Uradni list RS št. 60/2007: 8357.

Pravilnik o oskrbi s pitno vodo. Uradni list RS št. 35/2006, 41/2008: 3646.

Pravilnik o podrobnejšem načinu določanja meje vodnega zemljišča tekočih voda. Uradni list RS št. 129/2006: 14131.

Pravilnik o podrobnejših pogojih za izvajanje javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov. Uradni list RS št. 85/2014: 9513.

Pravilnik o pogojih in omejitvah gradenj, uporabe objektov ter opravljanja dejavnosti v območju varovalnega pasu elektroenergetskih omrežij. Uradni list RS št. 101/2010 in 17/2014 – EZ-1: 15628.

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja. Uradni list RS št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011: 15485.

Pravilnik o registru melioracijskih skupnosti. Uradni list RS št. 3/2009, 50/2012 in 27/2016 – ZKZ-E: 279.

Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih ukrepih. Uradni list RS št. 102/2010: 15735.

Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka. Uradni list RS št. 29/1992, 56/1999 – ZVZD in 43/2011 – ZVZD-1: 2065.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta. Uradni list RS št. 106/2011: 14361.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta. Uradni list RS št. 99/2007: 13425.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. Uradni list RS št. 99/2007: 13398.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave regionalnega prostorskega načrta. Uradni list RS št. 99/2007: 13427.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih. 2016. Čistopis po seji Vlade RS. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: str. 10–22.

Primožič, T, Lisec, A. 2015. Komasačije in druge zemljiške operacije v programu razvoja podeželja Slovenije 2014–2020. Geodetski vestnik 59, 4: 814–822.

Primožič, T. 2014. Komasačije in drugi postopki urejanja kmetijskih zemljišč – stanje in možnosti v PRP 2014–2020. V: Lisec, A. (ur.), Prosen, A. (ur.), Čeh, M. (ur.). Preurejanje zemljišč kot izziv: zbornik posveta 42. geodetskega dne. Ljubljana, Zveza geodetov Slovenije, Ljubljansko geodetsko društvo: str. 57–67.

Prosen, A. 1987. Planiranje podeželskega prostora. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Katedra za prostorsko planiranje na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo.

Prosen, A. 1993. Sonaravno urejanje podeželskega prostora. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Katedra za prostorsko planiranje na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo.

Prosen, A. 2003. Stanje in perspektive izvajanja komasacij kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Geodetski vestnik. 47, 1/2: 64–74.

Prosen, A. 2007. Planiranje podeželskega prostora – utopija ali realnost. Geodetski vestnik 51, 2: 304–320.

PRP 2007–2013. 2007. Program razvoja podeželja 2007–2013. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

PRP 2014–2020. Program razvoja podeželja 2014–2020. Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.
<http://www.program-podezelja.si/sl/> (Pridobljeno 21. 4. 2016.)

Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo si hrano za jutri«. ReSURSKŽ. Uradni list RS št. 25/2011: 3284.

Statistični urad RS.

<http://www.stat.si> (Pridobljeno 5. 4. 2016.)

Strategija razvoja slovenskega kmetijstva. 1993. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020. 2014. Ljubljana: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje: str. 50–59.

Tehnični pravilnik javnega vodovoda na območju Občine Tišina. Uradni list RS št. 71/2012: 7207.

Torkar, G, Anko, B. 2011. Narava kot vrednota. Ljubljana, Društvo za ohranjanje naravne dediščine Slovenije.

Umanotera. 2016. Spletna stran Slovenske fundacije za trajnostni razvoj. Ljubljana.
<http://www.umanotera.org/> (Pridobljeno 5. 5. 2016.)

Uredba o ekološko pomembnih območjih. Uradni list RS št. 48/2004, 33/2013 in 99/2013: 6356.

Uredba o habitatnih tipih. Uradni list RS št. 112/2003, 36/2009, 33/2013: 15406.

Uredba o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena. Uradni list RS št. 109/2011: 14974.

Uredba o kriterijih za izračunavanje višine nadomestila za degradacijo in uzurpacijo prostora in o načinu njegovega plačila. Uradni list RS št. 33/2003, 79/2009 in 6/2014: 3882.

Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje. Uradni list RS št. 9/2009: 700.

Uredba o načinu izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov. Uradni list RS št. 31/2014 in 91/2015: 3701.

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Uradni list RS št. 73/2005: 7766.

Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja. Uradni list RS št. 89/2008: 12205.

Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Uradni list RS št. 49/2004, 110/2004, 59/2007, 43/2008, 8/2012, 33/2013, 3/2014 in 21/2016: 6409.

Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. Uradni list RS št. 51/2014 in 57/2015: 5872.

Uredba o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje. Uradni list RS št. 18/2013, 24/2013 in 26/2013: 2483.

Uredba o vsebini poročila o vplivih nameravanega posega na okolje in načinu njegove priprave. Uradni list RS št. 36/2009: 5038.

Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah. Uradni list RS št. 46/2004, 110/2004, 115/2007, 36/2009 in 15/2014: 5933.

Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Uradni list RS št. 46/2004, 109/2004, 115/2007, 36/2009 in 15/2014: 5963.

Uredba o zvrsteh naravnih vrednot. Uradni list RS št. 52/2002, 67/2003: 5298.

Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev. Uradni list RS št. 70/1995, 54/1999 – Odl. US in 30/2013: 5520.

Zakon o javnih cestah. Uradni list RS št. 33/2006 – UPB, 45/2008, 57/1008 – ZLDUVCP, 69/2008 – ZCestV, 42/2009, 109/2009, 109/2010 – ZCes-1 in 24/2015 – ZCestn: 3497.

Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic. Uradni list RS št. 5/1994, 38/1994, 69/1995, 22/1997, 56/1999, 72/2000, 87/2011, 14/2015 – ZUUJFO in 74/2015 – ZagrS: 233.

Zavod RS za varstvo narave. 2016. Spletna stran Zavoda RS za varstvo narave. Ljubljana.
<http://www.zrsvn.si/sl/> (Pridobljeno 15. 2. 2016.)

ZCes-1. Zakon o cestah. Uradni list RS št. 109/2010, 48/2012 in 36/2014 – Odl. US in 46/2015: 16849.

ZEN. Zakon o evidentiranju nepremičnin. Uradni list RS št. 47/2006, 65/2007 – Odl. US in 79/2012 – Odl. US: 5029.

ZG. Zakon o gozdovih. Uradni list RS št. 30/1993, 56/1999 – ZON, 67/2002, 110/2002 – ZGO-1, 115/2006 – ORZG40, 110/2007, 106/2010, 63/2013, 101/2013 – ZdavNepr, 17/2014, 24/2015 in 9/2016 – ZGGLRS: 1677.

ZGO-1. Zakon o graditvi objektov. Uradni list RS št. 102/2004, 14/2005 – popr., 92/2005 – ZJC-B, 93/2005 – ZVMS, 111/2005 – Odl. US, 126/2007, 108/2009, 61/2010 – ZRud-1, 20/2011 – Odl. US, 57/2012, 101/2013 – ZdavNepr in 110/2013 in 19/2015: 12358.

ZKme-1. Zakon o kmetijstvu. Uradni list RS št. 45/2008, 57/2012, 90/2012 – ZdZPVHVVR, 26/2014 in 32/2015: 4965.

ZKZ. Zakon o kmetijskih zemljiščih. Uradni list RS št. 59/1996, 71/2011 – UPB2, 58/2012 in 27/2016: 5132.

ZKZ-E. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih. Uradni list RS št. 27/2016: 3738.

ZON. Zakon o ohranjanju narave. Uradni list RS št. 56/1999, 31/2000, 119/2002, 22/2003, 41/2004, 96/2004 in 46/2014: 7146.

ZPNačrt. Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012 ZUPUDPP-A, 109/2012, 76/2014 – Odl. US in 14/2015 – ZUUJFO: 4585.

ZV-1. Zakon o vodah. Uradni list RS št. 67/2002, 2/2004 – ZZdrI-A, 41/2004 – ZVO-1, 57/2008, 57/2012, 100/2013, 40/2014 in 56/2015: 7648.

ZVKD-1. Zakon o varstvu kulturne dediščine. Uradni list RS št. 16/2008, 123/2008, 8-2011 – ORZVKD39, 90/2012, 111/2013 in 32/2016: 1121.

ZVO-1. Zakon o varstvu okolja. Uradni list RS št. 41/2004, 20/2006, 39/2006, 70/2008, 108/2009, 48/2012, 57/2012, 92/2013, 56/2015, 102/2015 in 30/2016: 4818.

ZVZeIP. Zakon o varnosti v železniškem prometu. Uradni list RS št. 61/2007, 21/2010, 36/2010 – UPB1, 60/2011, 47/2013, 56/2013 – UPB3, 91/2013, 82/2015 in 84/2015 – ZzeIP-J: 8501.

Žvikart, M., Mavri, U., Štepec, D. et al. 2016. Praktični vodnik za ljudi, ki bogatijo varovana območja in ohranjajo tradicijo. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: str. 26–38.

Ostali viri

Agencija RS za okolje. 2015. Geoportal ARSO – prostorski podatki o okolju.

Geodetska družba d. o. o. 2016. Podatki o komasaciji na območju Občine Tišina.

Geodetska uprava RS. 2015. Ortofoto (DOF5), Zemljiški kataster, Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture, Register prostorskih enot – prostorski podatki Geodetske uprave RS.

Keuc, A. 2002. Postopek presoje vplivov na okolje za začetnike: mehanizem sodelovanja in udeležbe javnosti. Ljubljana, Umanotera, slovenska fundacija za trajnostni razvoj.

Lisec, A. 2005. Vpliv komasacij kmetijskih zemljišč na kmetijsko krajino. Študija vpliva komasacij na krajinske elemente – obmejke. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. str. 1–5.

Občina Tišina. 2015. Občinski prostorski načrt (namenski raba prostora).

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. 2015. Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (prostorski podatki).

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. 2008. Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam. Ljubljana: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Ministrstvo za kulturo RS. 2015. Register nepremične kulturne dediščine – Občina Tišina (prostorski podatki).ZVKDS.

SEZNAM PRILOG

- PRILOGA A: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – DEJANSKA RABA PROSTORA
- PRILOGA B: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA
- PRILOGA C: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – NATURA 2000
- PRILOGA D: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – ZAVAROVANA OBMOČJA
- PRILOGA E: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – OBMOČJA NARAVNIH VREDNOT
- PRILOGA F: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – VODOVARSTVENA OBMOČJA
- PRILOGA G: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – POPLAVNA OBMOČJA
- PRILOGA H: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE
- PRILOGA I: PRIKAZ OMEJITEV V PROSTORU, OBČINA TIŠINA – VARSTVO KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ IN GOZDOV
- PRILOGA J: PRIKAZ OBMOČIJ GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE, OBČINA TIŠINA – PROMETNA INFRASTRUKTURA
- PRILOGA K: PRIKAZ OBMOČIJ GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE, OBČINA TIŠINA – ELEKTRIČNA ENERGIJA (TRASE DALJNOVODOV)
- PRILOGA L: PRIKAZ OBMOČIJ GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE, OBČINA TIŠINA – KOMUNALNA INFRASTRUKTURA (VODOVOD IN KANALIZACIJA)
- PRILOGA M: PRIKAZ OSNOVNE NAMENSKE RABE PROSTORA IN OBMOČJA KOMASACIJ, OBČINA TIŠINA
- PRILOGA N: PRIKAZ PODROBNEJŠE NAMENSKE RABE PROSTORA, OBČINA TIŠINA
- PRILOGA O: PREGLED ZAKONODAJE NA PODROČJU IZVAJANJA ZEMLJIŠKIH OPERACIJ NA ZAVAROVANIH IN VAROVANIH OBMOČJIH